ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 22.11.2022
COM(2022) 900 final

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

σχετικά με τα σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων του 2023: γενική εκτίμηση

Συνοπτική παρουσίαση

Στην παρούσα ανακοίνωση συνοψίζεται η αξιολόγηση, από την Επιτροπή, των σχεδίων δημοσιονομικών προγραμμάτων του 2023 που υποβλήθηκαν από τα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ και από την Κροατία, καθώς και η γενικότερη δημοσιονομική κατάσταση στη ζώνη του ευρώ, συμπεριλαμβανομένου του συνολικού δημοσιονομικού προσανατολισμού, όπως προβλέπεται στον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 473/2013.

Η αξιολόγηση της Επιτροπής εξετάζει τους μακροοικονομικούς κλυδωνισμούς που σχετίζονται με την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία, καθώς και τις μακροπρόθεσμες επιπτώσεις τους στις ανάγκες ενεργειακής ασφάλειας της ΕΕ και τη συνεχιζόμενη εφαρμογή της γενικής ρήτρας διαφυγής του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης το 2023. Η αξιολόγηση βασίζεται στις συστάσεις δημοσιονομικής πολιτικής που ενέκρινε το Συμβούλιο στις 12 Ιουλίου 2022. Οι κατευθύνσεις του Συμβουλίου μπορούν να συνοψιστούν ως εξής. Για το 2023, τα κράτη μέλη με υψηλό χρέος θα πρέπει να διασφαλίσουν την άσκηση συνετής δημοσιονομικής πολιτικής, περιορίζοντας ειδικότερα την αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών κάτω από τη μεσοπρόθεσμη αύξηση του δυνητικού προϊόντος. Τα κράτη μέλη με χαμηλό/μεσαίο χρέος θα πρέπει να διασφαλίσουν ότι η αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών συνάδει με έναν συνολικά ουδέτερο προσανατολισμό πολιτικής. Και στις δύο περιπτώσεις, η αξιολόγηση της συμμόρφωσης με τις δημοσιονομικές κατευθύνσεις θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη τη συνεχιζόμενη προσωρινή και στοχευμένη στήριξη τόσο των πλέον ευάλωτων νοικοκυριών και επιχειρήσεων στις αυξήσεις των τιμών της ενέργειας όσο και των ατόμων που εγκαταλείπουν την Ουκρανία. Όλα τα κράτη μέλη κλήθηκαν να είναι έτοιμα να προσαρμόσουν τις τρέχουσες δαπάνες στην εξελισσόμενη κατάσταση. Τους απευθύνθηκε επίσης η σύσταση να επεκτείνουν τις δημόσιες επενδύσεις για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση και για την ενεργειακή ασφάλεια, λαμβάνοντας υπόψη την πρωτοβουλία REPowerEU, μεταξύ άλλων κάνοντας χρήση του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΜΑΑ) και άλλων ταμείων της Ένωσης.

Τα σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων του 2023 και η αξιολόγηση του δημοσιονομικού προσανατολισμού της ζώνης του ευρώ μπορούν να συνοψιστούν ως εξής:

1. Σύμφωνα με τις φθινοπωρινές προβλέψεις 2022 της Επιτροπής, η οικονομική ανάπτυξη προβλέπεται να ανέλθει το 2023 σε χαμηλό —αλλά ακόμη θετικό— ποσοστό της τάξης του 0,3 % στη ζώνη του ευρώ, εν μέσω υψηλού πληθωρισμού και εξομάλυνσης των δημοσιονομικών και νομισματικών πολιτικών. Τα σχέδια των δημοσιονομικών προγραμμάτων τείνουν να παρουσιάζουν ευνοϊκότερα μακροοικονομικά σενάρια.

2. Το 2022 τα δημοσιονομικά ελλείμματα συνέχισαν να μειώνονται σημαντικά σε σχέση με τα ανώτατα επίπεδα που σημειώθηκαν το 2020 (7 % του ΑΕΠ στη ζώνη του ευρώ), λόγω της ισχυρής οικονομικής ανάκαμψης και της σταδιακής κατάργησης των προσωρινών μέτρων έκτακτης ανάγκης λόγω της COVID-19. Ωστόσο, το 2022 τα ελλείμματα αναμένεται να υπερβούν τα προ της πανδημίας επίπεδα του 2019 σε όλα τα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ (3,5 % του ΑΕΠ για τη ζώνη του ευρώ). Η αύξηση αυτή οφείλεται στα εναπομένοντα προσωρινά μέτρα που σχετίζονται με την πανδημία, στα μέτρα ανάκαμψης, σε άλλα μη προσωρινά επεκτατικά μέτρα, καθώς και στα νέα μέτρα που θεσπίστηκαν για τον μετριασμό των επιπτώσεων των υψηλών τιμών της ενέργειας. Το καθαρό δημοσιονομικό κόστος αυτών των τελευταίων μέτρων εκτιμάται σε 1,3 % του ΑΕΠ. Από τα εν λόγω μέτρα, ποσοστό μόνο κάτω του 30 % είναι στοχευμένα. Περίπου τα δύο τρίτα των μέτρων στον τομέα της ενέργειας είναι μέτρα τιμών, τα οποία ενδέχεται να μειώσουν τα κίνητρα για τη μείωση της κατανάλωσης ενέργειας και την αύξηση της ενεργειακής απόδοσης. Το 2022 το έλλειμμα αναμένεται να παραμείνει σε ποσοστό άνω του 3 % του ΑΕΠ σε δέκα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ.

3. Το 2023, μολονότι τα σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων καταδεικνύουν περαιτέρω μείωση του ελλείμματος στη ζώνη του ευρώ, στο 3,2 % του ΑΕΠ, στις προβλέψεις της Επιτροπής προβλέπεται αύξηση στο 3,7 %. Η διαφορά αυτή αντικατοπτρίζει επίσης ένα ζήτημα χρονοδιαγράμματος, δεδομένου ότι ορισμένα προγράμματα είχαν καταρτιστεί πολύ πριν από τις προβλέψεις της Επιτροπής.

4. Το καθαρό δημοσιονομικό κόστος των μέτρων στον τομέα της ενέργειας για το 2023 προβλέπεται επί του παρόντος στο 0,9 % του ΑΕΠ στη ζώνη του ευρώ. Η προβολή αυτή οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στις σημαντικές ετήσιες δέσμες μέτρων πολιτικής που εξαγγέλθηκαν από μερικά μεγάλα κράτη μέλη. Από την άλλη πλευρά, ορισμένα κράτη μέλη είτε δεν έχουν εξαγγείλει ακόμη μέτρα στον τομέα της ενέργειας για το 2023 είτε έχει εξαγγελθεί ότι τα μέτρα τους λήγουν στις αρχές του 2023. Εάν τα μέτρα στον τομέα της ενέργειας που έχουν ήδη εξαγγελθεί διατηρηθούν σε ισχύ για ολόκληρο το έτος, το καθαρό κόστος τους θα μπορούσε να αυξηθεί κατά περίπου 1 % του ΑΕΠ.

5. Ο δείκτης χρέους προς το ΑΕΠ αναμένεται να συνεχίσει να μειώνεται στη ζώνη του ευρώ στο 92 % περίπου το 2023 (έναντι 99 % το 2020), σύμφωνα τόσο με τα σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων όσο και με τις προβλέψεις της Επιτροπής. Βραχυπρόθεσμα, η υψηλή ονομαστική ανάπτυξη που προκύπτει από τον υψηλό πληθωρισμό στηρίζει τη μείωση του δείκτη χρέους. Η διαφορά επιτοκίου – ρυθμού ανάπτυξης καθίσταται ευνοϊκότερη, ιδίως στα κράτη μέλη με υψηλό χρέος, δεδομένου ότι τα υψηλότερα επιτόκια τροφοδοτούν τις υψηλότερες δαπάνες για τόκους μόνο σταδιακά λόγω της μακράς ληκτότητας των δημόσιων χρεών. Το 2023 έξι κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ προβλέπεται να εξακολουθήσουν να παρουσιάζουν δείκτη χρέους άνω του 100 % του ΑΕΠ (Βέλγιο, Ελλάδα, Ισπανία, Γαλλία, Ιταλία και Πορτογαλία), ενώ περαιτέρω αύξηση προβλέπεται μόνο για το Βέλγιο.

6. Ο δημοσιονομικός προσανατολισμός της ζώνης του ευρώ προβλέπεται να παραμείνει σαφώς επεκτατικός το 2022, κατά περίπου 2¼ % του ΑΕΠ, κατόπιν άσκησης επεκτατικής πολιτικής το 2020 (¼ % του ΑΕΠ) και το 2021 (1¼ % του ΑΕΠ). Ο δημοσιονομικός προσανατολισμός μετράται ως μεταβολή των καθαρών πρωτογενών δαπανών σε σχέση με τη μεσοπρόθεσμη δυνητική ανάπτυξη. Περιλαμβάνει όλα τα μέτρα που αφορούν την ενέργεια και έχουν εξαγγελθεί από τα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ, αλλά δεν περιλαμβάνει προσωρινά μέτρα έκτακτης ανάγκης λόγω της COVID-19. Το μεγαλύτερο μέρος αυτού του επεκτατικού προσανατολισμού [σχεδόν 2 εκατοστιαίες μονάδες (ε.μ.) του ΑΕΠ] οφείλεται στην αύξηση των καθαρών πρωτογενών τρεχουσών δαπανών, εκ των οποίων τα δύο τρίτα αντικατοπτρίζουν τα προαναφερθέντα μέτρα για τον μετριασμό των επιπτώσεων των υψηλών τιμών της ενέργειας.

7. Το 2022 αναμένεται περαιτέρω στήριξη της ανάκαμψης και της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης από εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις και δαπάνες που χρηματοδοτούνται από επιχορηγήσεις του ΜΑΑ και άλλα κονδύλια της ΕΕ (περίπου ¼ ε.μ. του ΑΕΠ).

8. Για το 2023, ο δημοσιονομικός προσανατολισμός της ζώνης του ευρώ προβλέπεται να είναι σε γενικές γραμμές ουδέτερος, κατόπιν σωρευτικής δημοσιονομικής επέκτασης 3¾ % του ΑΕΠ κατά την περίοδο 2020-2022. Οι καθαρές πρωτογενείς τρέχουσες δαπάνες αναμένεται να έχουν ελαφρώς συσταλτική συμβολή στον δημοσιονομικό προσανατολισμό της ζώνης του ευρώ το 2023, λόγω του χαμηλότερου καθαρού αντικτύπου των μέτρων που αφορούν την ενέργεια σε σύγκριση με το 2022.

9. Οι εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις και οι δαπάνες που χρηματοδοτούνται από επιχορηγήσεις του ΜΑΑ και άλλα κονδύλια της ΕΕ αναμένεται να παράσχουν περαιτέρω στήριξη για την ανάπτυξη της ζώνης του ευρώ το 2023 (κατά ¼ ε.μ. του ΑΕΠ),

συμβάλλοντας με τον τρόπο αυτό στην πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση και στην ενεργειακή ασφάλεια.

10. Τόσο ο προβλεπόμενος δημοσιονομικός προσανατολισμός της ζώνης του ευρώ για το 2023 όσο και οι υποκείμενες εξελίξεις των καθαρών πρωτογενών τρεχουσών δαπανών και των επενδύσεων συνάδουν σε γενικές γραμμές με τις συστάσεις του Συμβουλίου της 12ης Ιουλίου 2022 και τη δήλωση της Ευρωομάδας, της 3ης Οκτωβρίου 2022, σχετικά με την απόκριση σε επίπεδο δημοσιονομικής πολιτικής στις υψηλές τιμές της ενέργειας και στις πληθωριστικές πιέσεις. Στη δήλωση αυτή ζητήθηκε η αποφυγή πολιτικών που θα συνέβαλαν στην αύξηση των πληθωριστικών πιέσεων. Ωστόσο, δεδομένης της αβεβαιότητας όσον αφορά την εξέλιξη των τιμών της ενέργειας και της έλλειψης πληροφοριών σχετικά με την πιθανή παράταση των μέτρων στον τομέα της ενέργειας έως το 2023 για την πλειονότητα των κρατών μελών, υπάρχει κίνδυνος ο δημοσιονομικός προσανατολισμός να αποβεί εντέλει πιο επεκτατικός απ' ό,τι προβλέπεται επί του παρόντος.

Οι γνώμες της Επιτροπής σχετικά με τα σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων του 2023 επικεντρώνονται στη συνέπειά τους με τις συστάσεις του Συμβουλίου της 12ης Ιουλίου 2022. Η Επιτροπή δεν δημοσιεύει γνώμη σχετικά με το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος για το 2023 για την Ιταλία το οποίο στηρίζεται στην παραδοχή αμετάβλητης πολιτικής και υποβλήθηκε από την απερχόμενη κυβέρνηση στις 10 Οκτωβρίου. Αντ' αυτού, η Επιτροπή θα δημοσιεύσει σε εύθετο χρόνο γνώμη σχετικά με το επικαιροποιημένο σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος για το 2023 που αναμένεται να υποβάλει σύντομα η νέα κυβέρνηση. Ακολουθεί σύνοψη των γνωμών της Επιτροπής, οι οποίες βασίζονται στις φθινοπωρινές προβλέψεις 2022 της Επιτροπής:

Κράτη μέλη με υψηλό χρέος (Βέλγιο, Γαλλία, Ελλάδα, Ισπανία και Πορτογαλία)

- Για τη Γαλλία, την Ελλάδα και την Ισπανία, η αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών προβλέπεται να είναι χαμηλότερη από τη μεσοπρόθεσμη αύξηση του δυνητικού προϊόντος, λαμβανομένης υπόψη της προσωρινής και στοχευμένης στήριξης των πλέον ευάλωτων νοικοκυριών και επιχειρήσεων στις αυξήσεις των τιμών της ενέργειας, καθώς και του κόστους της παροχής βοήθειας στα άτομα που εγκαταλείπουν την Ουκρανία, σύμφωνα με τις συστάσεις του Συμβουλίου. Δεν συμβαίνει το ίδιο και για το Βέλγιο, όπου η αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών υπερβαίνει το δυνητικό προϊόν, λαμβανομένης υπόψη της προσωρινής και στοχευμένης στήριξης τόσο των πλέον ευάλωτων νοικοκυριών και επιχειρήσεων στις αυξήσεις των τιμών της ενέργειας όσο και των ατόμων που εγκαταλείπουν την Ουκρανία. Στην περίπτωση της Πορτογαλίας, η αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων τρεχουσών δαπανών προβλέπεται να συγκλίνει προς τη μεσοπρόθεσμη αύξηση του δυνητικού προϊόντος, με την παραδοχή της σχεδιαζόμενης μείωσης των μέτρων για την αντιμετώπιση των υψηλών τιμών της ενέργειας, συμπεριλαμβανομένης της προσωρινής και στοχευμένης στήριξης των ευάλωτων νοικοκυριών και επιχειρήσεων.

- Όλα τα κράτη μέλη σχεδιάζουν να χρηματοδοτήσουν δημόσιες επενδύσεις για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση και για την ενεργειακή ασφάλεια, μεταξύ άλλων με τη χρήση του ΜΑΑ και άλλων κονδυλίων της ΕΕ, σύμφωνα με τις συστάσεις του Συμβουλίου. Οι συνολικές δημόσιες επενδύσεις ως ποσοστό του ΑΕΠ αναμένεται είτε να αυξηθούν είτε να παραμείνουν σταθερές το 2023 σε σύγκριση με το 2022 σε όλα τα κράτη μέλη εκτός από τη Γαλλία και την Ελλάδα. Το Βέλγιο, η Γαλλία, η Ελλάδα, η Ισπανία και η Πορτογαλία σχεδιάζουν να διατηρήσουν τις εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις, δεδομένου ότι προβλέπεται να αυξηθούν ή να παραμείνουν σταθερές από το 2022 έως το 2023. Η συμβολή των δαπανών που χρηματοδοτούνται από επιχορηγήσεις του ΜΑΑ και από κονδύλια της ΕΕ στον συνολικό δημοσιονομικό προσανατολισμό είναι επεκτατική ή ουδέτερη σε όλα τα κράτη μέλη, εκτός από τη Γαλλία και την Ελλάδα.

- Συνολικά, η Επιτροπή είναι της γνώμης ότι τα σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων για τη Γαλλία, την Ελλάδα και την Ισπανία συνάδουν με τις δημοσιονομικές κατευθυντήριες γραμμές που περιλαμβάνονται στη σύσταση του Συμβουλίου της 12ης Ιουλίου 2022, ενώ το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος του Βελγίου συνάδει εν μέρει με τη σύσταση και το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος της Πορτογαλίας κινδυνεύει να συνάδει μόνο εν μέρει με τη σύσταση.

Κράτη μέλη με χαμηλό/μεσαίο χρέος (Γερμανία, Εσθονία, Ιρλανδία, Κροατία, Κύπρος, Λετονία, Λιθουανία, Λουξεμβούργο, Μάλτα, Κάτω Χώρες, Αυστρία, Σλοβενία, Σλοβακία και Φινλανδία)

- Ο συνολικός προσανατολισμός της δημοσιονομικής πολιτικής το 2023 παρουσιάζει διαφοροποιήσεις μεταξύ των κρατών μελών:
    - Συσταλτικός (μεταξύ + 0,5 % και + 2,3 % του ΑΕΠ — κατά συνθήκη, το αρνητικό πρόσημο αποτελεί ένδειξη επεκτατικού προσανατολισμού): Ιρλανδία, Κύπρος, Λετονία και Μάλτα
    - Σε γενικές γραμμές ουδέτερος (μεταξύ -0,1 % και -0,2 % του ΑΕΠ): Κροατία, Αυστρία και Φινλανδία
    - Επεκτατικός (μεταξύ -0,4 % και -2,6 % του ΑΕΠ): Γερμανία, Εσθονία, Λιθουανία, Λουξεμβούργο, Κάτω Χώρες, Σλοβενία και Σλοβακία
- Η συμβολή των εθνικά χρηματοδοτούμενων τρεχουσών δαπανών τους (εκτός των νέων μέτρων στο σκέλος των εσόδων) στον συνολικό δημοσιονομικό προσανατολισμό το 2023 παρουσιάζει επίσης διαφοροποιήσεις μεταξύ των κρατών μελών:
    - Συσταλτικός (μεταξύ +0,4 και +1,7 εκατοστιαίων μονάδων): Ιρλανδία, Κροατία, Κύπρος, Λετονία και Μάλτα
    - Σε γενικές γραμμές ουδέτερος (περίπου μηδενικές εκατοστιαίες μονάδες): Κάτω Χώρες και Φινλανδία
    - Συσταλτικός (μεταξύ -0,3 % και -1,7 εκατοστιαίων μονάδων): Γερμανία, Εσθονία, Λιθουανία, Λουξεμβούργο, Αυστρία, Σλοβενία και Σλοβακία. Σε όλες τις περιπτώσεις, δεν πρόκειται για το αποτέλεσμα της προσωρινής και στοχευμένης στήριξης των πλέον ευάλωτων νοικοκυριών και επιχειρήσεων στις αυξήσεις των τιμών της ενέργειας και των ατόμων που εγκαταλείπουν την Ουκρανία.
- Όλα τα κράτη μέλη σχεδιάζουν να χρηματοδοτήσουν δημόσιες επενδύσεις για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση και για την ενεργειακή ασφάλεια, μεταξύ άλλων με τη χρήση του ΜΑΑ και άλλων κονδυλίων της ΕΕ, σύμφωνα με τις συστάσεις του Συμβουλίου. Οι συνολικές δημόσιες επενδύσεις ως ποσοστό του ΑΕΠ αναμένεται είτε να αυξηθούν είτε να παραμείνουν σταθερές το 2023, σε σύγκριση με το 2022, σε όλα τα κράτη μέλη με χαμηλό/μεσαίο χρέος. Όλα τα κράτη μέλη σχεδιάζουν να διατηρήσουν τις εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις, με εξαίρεση την Κύπρο, τη Λετονία και τη Μάλτα, όπου προβλέπεται να μειωθούν από το 2022 έως το 2023. Η συμβολή των δαπανών που χρηματοδοτούνται από επιχορηγήσεις του ΜΑΑ και από κονδύλια της ΕΕ στον συνολικό δημοσιονομικό προσανατολισμό είναι επεκτατική ή ουδέτερη σε όλα τα κράτη μέλη, εκτός από τη Γερμανία.
- Συνολικά, η Επιτροπή είναι της γνώμης ότι τα σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων για την Ιρλανδία, την Κροατία, την Κύπρο, τη Λετονία, τη Μάλτα και τη Φινλανδία, συνάδουν με τις δημοσιονομικές κατευθύνσεις που περιλαμβάνονται στη σύσταση του Συμβουλίου της 12ης Ιουλίου 2022. Τα σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων της Γερμανίας, της

Εσθονίας, της Λιθουανίας, του Λουξεμβούργου, των Κάτω Χωρών, της Αυστρίας, της Σλοβενίας και της Σλοβακίας συνάδουν εν μέρει με τη σύσταση.

Μολονότι τα κράτη μέλη έθεσαν ταχέως σε εφαρμογή μέτρα στον τομέα της ενέργειας στο πλαίσιο της απόκρισης έκτακτης ανάγκης σε επίπεδο πολιτικής όσον αφορά τις έκτακτες αυξήσεις των τιμών της ενέργειας, η παράταση υφιστάμενων και/ή η θέσπιση νέων μέτρων στήριξης για την αντιμετώπιση των υψηλών τιμών της ενέργειας θα συνέβαλλε σε μεγαλύτερη αύξηση των καθαρών εθνικά χρηματοδοτούμενων τρεχουσών δαπανών και στην αύξηση του προβλεπόμενου δημοσιονομικού ελλείμματος και χρέους το 2023. Κατά συνέπεια, είναι σημαντικό τα κράτη μέλη να εστιάσουν καλύτερα τα μέτρα αυτά στα πλέον ευάλωτα νοικοκυριά και τις εκτεθειμένες επιχειρήσεις, να διατηρήσουν τα κίνητρα για τη μείωση της ζήτησης ενέργειας και να τα αποσύρουν καθώς μειώνονται οι πιέσεις στις τιμές της ενέργειας.

I. Εισαγωγή

Ο συντονισμός των εθνικών δημοσιονομικών πολιτικών αποτελεί σημαντικό μέρος του πλαισίου οικονομικής διακυβέρνησης στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση[1]. Για να διευκολυνθεί ο εν λόγω συντονισμός, έως τα μέσα Οκτωβρίου τα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ υποβάλλουν στην Επιτροπή και στην Ευρωομάδα τα σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων τους για το επόμενο έτος. Στα προγράμματα αυτά συνοψίζονται τα σχέδια προϋπολογισμών που σκοπεύουν να υποβάλουν οι κυβερνήσεις στα εθνικά κοινοβούλια. Η Επιτροπή διατυπώνει γνώμη για κάθε πρόγραμμα αξιολογώντας κατά πόσον το πρόγραμμα συμμορφώνεται με τις υποχρεώσεις του κράτους μέλους που απορρέουν από το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Οι γνώμες της Επιτροπής παρέχουν συμβουλές πολιτικής στις εθνικές κυβερνήσεις και ενημερώνουν τα εθνικά κοινοβούλια με σκοπό τη διευκόλυνση της έγκρισης προϋπολογισμών που συνάδουν με τους δημοσιονομικούς κανόνες της ΕΕ και τις συστάσεις του Συμβουλίου. Η Κροατία θα καταστεί κράτος μέλος της ζώνης του ευρώ την 1η Ιανουαρίου 2023 και αποφάσισε, σε εθελοντική βάση, να υποβάλει το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματός της για το 2023. Επομένως, το πρόγραμμα της Κροατίας περιλαμβάνεται στην παρούσα ανακοίνωση και η Επιτροπή διατύπωσε σχετική γνώμη. Οι απερχόμενες κυβερνήσεις της Ιταλίας και της Λετονίας υπέβαλαν σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων με βάση αμετάβλητες πολιτικές· ως εκ τούτου, τα δημοσιονομικά στοιχεία του 2023 για τις εν λόγω χώρες που παρουσιάζονται στην παρούσα ανακοίνωση δεν αντιπροσωπεύουν στόχους πολιτικής. Η Επιτροπή προβαίνει επίσης σε γενική εκτίμηση της δημοσιονομικής κατάστασης και των προοπτικών για τη ζώνη του ευρώ στο σύνολό της.

Η αξιολόγηση βασίζεται στις συστάσεις δημοσιονομικής πολιτικής που ενέκρινε το Συμβούλιο στις 12 Ιουλίου 2022. Η αυξημένη αβεβαιότητα και οι έντονοι κίνδυνοι δυσμενέστερων εξελίξεων για τις οικονομικές προοπτικές λόγω του πολέμου στην Ευρώπη, οι πρωτοφανείς αυξήσεις των τιμών της ενέργειας και οι συνεχιζόμενες διαταραχές στην αλυσίδα εφοδιασμού δικαιολογούν την παράταση —καθ' όλη τη διάρκεια του 2023— της εφαρμογής της γενικής ρήτρας διαφυγής του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, η οποία ενεργοποιήθηκε από την Επιτροπή και το Συμβούλιο τον Μάρτιο του 2020[2]. Στο πλαίσιο αυτό, οι δημοσιονομικές συστάσεις του Συμβουλίου διατυπώθηκαν με ποιοτικούς όρους και τη χρήση ποσοτικής βάσης, με ορισμένες σημαντικές διαφοροποιήσεις που βασίζονται στις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν τα κράτη μέλη όσον αφορά το δημόσιο χρέος.

Για το 2023, οι συστάσεις του Συμβουλίου επικεντρώθηκαν στη συνολική κατεύθυνση και σύνθεση του δημοσιονομικού προσανατολισμού, συμπεριλαμβανομένων των δαπανών που χρηματοδοτούνται από τον μηχανισμό ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και άλλα κονδύλια της ΕΕ. Τα προσωρινά μέτρα έκτακτης ανάγκης λόγω της COVID-19 εξαιρούνται από τον

[1] Όπως ορίζεται στον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 473/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 21ης Μαΐου 2013, σχετικά με κοινές διατάξεις για την παρακολούθηση και την εκτίμηση των σχεδίων δημοσιονομικών προγραμμάτων και τη διασφάλιση της διόρθωσης του υπερβολικού ελλείμματος των κρατών μελών στη ζώνη του ευρώ (ΕΕ L 140 της 27.5.2013, σ. 11).

[2] Στην ανακοίνωση προς το Συμβούλιο για την ενεργοποίηση της γενικής ρήτρας διαφυγής του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης [Βρυξέλλες, COM(2020) 123 final της 20.3.2020], η Επιτροπή διατύπωσε την άποψη ότι, δεδομένης της αναμενόμενης σοβαρής επιβράδυνσης της οικονομικής δραστηριότητας λόγω της έξαρσης της νόσου COVID-19, πληρούνται οι προϋποθέσεις για την ενεργοποίηση της γενικής ρήτρας διαφυγής. Στις 23 Μαρτίου 2020 οι υπουργοί Οικονομικών των κρατών μελών συμφώνησαν με την εκτίμηση της Επιτροπής. Στις 23 Μαΐου 2022 η Επιτροπή προέβη σε παράταση της ενεργοποίησης της γενικής ρήτρας διαφυγής του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης καθ' όλη τη διάρκεια του 2023.

δημοσιονομικό προσανατολισμό. Σύμφωνα με τη σύσταση του Συμβουλίου, τα κράτη μέλη με υψηλό χρέος (Βέλγιο, Ελλάδα, Ισπανία, Γαλλία, Ιταλία και Πορτογαλία) θα πρέπει να διασφαλίσουν την άσκηση συνετής δημοσιονομικής πολιτικής, περιορίζοντας ειδικότερα την αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών κάτω από τη μεσοπρόθεσμη αύξηση του δυνητικού προϊόντος. Στα κράτη μέλη με χαμηλό/μεσαίο χρέος απευθύνθηκε η σύσταση να διασφαλίσουν ότι η αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών συνάδει με έναν συνολικά ουδέτερο προσανατολισμό πολιτικής. Και στις δύο περιπτώσεις, με τις συστάσεις ζητείται η συνεκτίμηση της συνεχιζόμενης προσωρινής και στοχευμένης στήριξης τόσο των πλέον ευάλωτων νοικοκυριών και επιχειρήσεων στις αυξήσεις των τιμών της ενέργειας όσο και των ατόμων που εγκαταλείπουν την Ουκρανία. Όλα τα κράτη μέλη θα πρέπει να είναι έτοιμα να προσαρμόσουν τις τρέχουσες δαπάνες στην εξελισσόμενη κατάσταση. Σε όλα τα κράτη μέλη απευθύνθηκε επίσης η σύσταση να επεκτείνουν τις δημόσιες επενδύσεις για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση και για την ενεργειακή ασφάλεια, λαμβάνοντας υπόψη την πρωτοβουλία REPowerEU, μεταξύ άλλων κάνοντας χρήση του ΜΑΑ και άλλων ταμείων της Ένωσης.

Για την περίοδο μετά το 2023, απευθύνθηκε σε όλα τα κράτη μέλη η σύσταση να επιδιώξουν την εφαρμογή δημοσιονομικής πολιτικής που θα αποσκοπεί στην επίτευξη συνετών μεσοπρόθεσμων δημοσιονομικών θέσεων. Στα κράτη μέλη με υψηλό χρέος απευθύνθηκε επίσης η σύσταση να διασφαλίσουν την αξιόπιστη και σταδιακή μείωση του χρέους και τη δημοσιονομική βιωσιμότητα μεσοπρόθεσμα, μέσω της σταδιακής εξυγίανσης και της υλοποίησης επενδύσεων και μεταρρυθμίσεων.

Ο στόχος της παρούσας ανακοίνωσης είναι διττός. Πρώτον, παρέχει μια συνολική εικόνα της δημοσιονομικής πολιτικής στο επίπεδο της ζώνης του ευρώ, με βάση την αξιολόγηση των σχεδίων δημοσιονομικών προγραμμάτων του 2023 σε επίπεδο χωρών. Δεύτερον, παρέχει επισκόπηση των σχεδίων δημοσιονομικών προγραμμάτων σε επίπεδο χωρών και επεξηγεί την προσέγγιση της Επιτροπής όσον αφορά την αξιολόγησή τους, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στα δημοσιονομικά μέτρα για τον μετριασμό των επιπτώσεων των υψηλών τιμών της ενέργειας που έλαβαν ή εξήγγειλαν με αξιόπιστο τρόπο οι κυβερνήσεις, καθώς και στην ποιότητα των μέτρων στον τομέα της ενέργειας.

Πίνακας 1: Σύνοψη της αξιολόγησης της συνέπειας των σχεδίων δημοσιονομικών προγραμμάτων του 2023 με τις συστάσεις του Συμβουλίου

	Συνολικός δημοσιονομικός προσανατολισμός	**Συμβολή των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών στον δημοσιονομικό προσανατολισμό** Λαμβανομένων υπόψη των δαπανών που αφορούν την ενέργεια και τους πρόσφυγες: καμία μεταβολή στο συμπέρασμα	**Αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών κάτω από τη μεσοπρόθεσμη αύξηση του δυνητικού προϊόντος** Λαμβανομένων υπόψη των δαπανών που αφορούν την ενέργεια και τους πρόσφυγες: καμία μεταβολή στο συμπέρασμα	**Δημόσιες επενδύσεις για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση και για την ενεργειακή ασφάλεια**	**Συνολική αξιολόγηση**	**Διατήρηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων επενδύσεων**	**Συμβολή των χρηματοδοτούμενων δαπανών από επιχορηγήσεις του ΜΑΑ και κονδύλια της ΕΕ**
Κράτη μέλη με χαμηλό/μεσαίο χρέος							
Αυστρία	✓	×	*	✓	×	✓	✓
Κροατία	✓	✓	*	✓	✓	✓	✓
Κύπρος	✓	✓	*	✓	✓	×	✓
Εσθονία	×	×	*	✓	×	✓	✓
Φινλανδία	✓	✓	*	✓	✓	✓	✓
Γερμανία	×	×	*	✓	×	✓	×
Ιρλανδία	✓	✓	*	✓	✓	✓	✓
Λετονία	✓	✓	*	✓	✓	×	✓
Λιθουανία	×	×	*	✓	×	✓	✓
Λουξεμβούρ	×	×	*	✓	×	✓	✓
Μάλτα	✓	✓	*	✓	✓	×	✓
Κάτω	×	✓	*	✓	×	✓	✓
Σλοβενία	×	×	*	✓	×	✓	✓
Σλοβακία	×	×	*	✓	×	✓	✓
Κράτη μέλη με υψηλό χρέος							
Βέλγιο	*	*	×	✓	×	✓	✓
Γαλλία	*	*	✓	✓	✓	✓	×
Ελλάδα	*	*	✓	✓	✓	✓	×
Πορτογαλία	*	*	×[1]	✓	×	✓	✓
Ισπανία	*	*	✓	✓	✓	✓	✓

* Στον παρόντα πίνακα συμπεριλήφθηκαν μόνο τα στοιχεία που αφορούν τη συνέπεια των κρατών μελών με τις συστάσεις του Συμβουλίου. Για τα κράτη μέλη με χαμηλό/μεσαίο χρέος, η σύσταση δεν αφορά την αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών κάτω από τη μεσοπρόθεσμη αύξηση του δυνητικού προϊόντος, ενώ για τα κράτη μέλη με υψηλό χρέος, η σύσταση δεν αναφέρεται στον συνολικό δημοσιονομικό προσανατολισμό ούτε στη συμβολή των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών στον δημοσιονομικό προσανατολισμό.

[1] Στην περίπτωση της Πορτογαλίας, η αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων τρεχουσών δαπανών προβλέπεται να συγκλίνει προς τη μεσοπρόθεσμη αύξηση του δυνητικού προϊόντος, με την παραδοχή της προγραμματισμένης μείωσης των μέτρων για την αντιμετώπιση των υψηλών τιμών της ενέργειας, συμπεριλαμβανομένης της προσωρινής και στοχευμένης στήριξης των ευάλωτων νοικοκυριών και επιχειρήσεων.

II. Κύρια πορίσματα για τη ζώνη του ευρώ

Οικονομικές προοπτικές

Το 2022 η οικονομία της ζώνης του ευρώ συνέχισε να παρουσιάζει ισχυρή ανάκαμψη μετά την πανδημία, αλλά η οικονομική δραστηριότητα αναμένεται να επιβραδυνθεί απότομα το 2023, εν μέσω υψηλού πληθωρισμού. Σε τριμηνιαίους όρους, το πραγματικό ΑΕΠ της ζώνης του ευρώ ανήλθε στα προ της πανδημίας επίπεδα (τελευταίο τρίμηνο του 2019) ήδη κατά το τρίτο τρίμηνο του 2021, χάρη στη βελτίωση της κατάστασης στον τομέα της υγείας και στην αποτελεσματική στήριξη μέσω των εθνικών και ενωσιακών πολιτικών. Η οικονομική δραστηριότητα παρέμεινε ανθεκτική έως και το τρίτο τρίμηνο του 2022, παρά τις σημαντικές αντιξοότητες. Οι επιπτώσεις του επιθετικού πολέμου της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας, με τη διακοπή του εφοδιασμού της Ευρώπης με φυσικό αέριο από τη Ρωσία, προστέθηκαν στις προϋπάρχουσες δυσλειτουργίες και διαταραχές στις παγκόσμιες αλυσίδες εφοδιασμού. Η ραγδαία άνοδος των τιμών της ενέργειας είχε ως αποτέλεσμα την αύξηση του πληθωρισμού βάσει του ΕνΔΤΚ στη ζώνη του ευρώ σε εξαιρετικά υψηλά επίπεδα (10,6 % τον Οκτώβριο του 2022) και την αύξηση των διαφορών πληθωρισμού μεταξύ των κρατών μελών λόγω των διαφορετικών εθνικών ενεργειακών μιγμάτων και των άνισων μέτρων δημοσιονομικής πολιτικής. Παρά τον υψηλό πληθωρισμό, η ιδιωτική κατανάλωση συνέχισε να ανακάμπτει κατά τα τρία πρώτα τρίμηνα του 2022, χάρη στο εκ νέου άνοιγμα όλων των υπηρεσιών επαφής, στη συμπιεσμένη ζήτηση που συνδέεται με τις ιστορικά υψηλές αποταμιεύσεις που συσσωρεύτηκαν το 2020 και το 2021, καθώς και στην παροχή στήριξης από τις κυβερνήσεις για τον μετριασμό των επιπτώσεων των υψηλών τιμών της ενέργειας. Παρ' όλα αυτά, η κρίση των τιμών της ενέργειας επηρεάζει σημαντικά τους όρους των εμπορικών συναλλαγών στην οικονομία της ζώνης του ευρώ και αυτοί, με τη σειρά τους, τα πραγματικά διαθέσιμα εισοδήματα των νοικοκυριών και τα πραγματικά κέρδη των επιχειρήσεων. Αυτό προβλέπεται να οδηγήσει σε μείωση της ιδιωτικής κατανάλωσης και των επενδύσεων κατά τα επόμενα τρίμηνα. Οι επενδύσεις είχαν ήδη αρχίσει να επιβραδύνονται λόγω της υψηλής αβεβαιότητας και των λιγότερο ευνοϊκών όρων χρηματοδότησης, ενώ η ανάκαμψη του εξωτερικού τουρισμού στήριξε τις εξαγωγές. Οι διαθέσιμοι δείκτες υποδηλώνουν συνεχή απώλεια δυναμικής και οι φθινοπωρινές προβλέψεις 2022 της Επιτροπής υποδεικνύουν τεχνική ύφεση,

Διάγραμμα 2.1 **Ζώνη του ευρώ: αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ, 2019-2023 (%)**

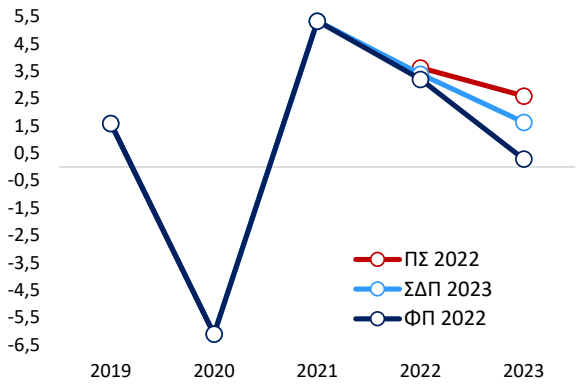

Σημείωση: Η Γαλλία δεν υπέβαλε τα προγράμματα σταθερότητας του 2022 και, ως εκ τούτου, δεν συμπεριλαμβάνεται στα συνολικά στοιχεία του ΠΣ 2022 της ζώνης του ευρώ.
Πηγές: Σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων του 2023 (ΣΔΠ 2023), φθινοπωρινές προβλέψεις 2022 (ΦΠ 2022) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και προγράμματα σταθερότητας του 2022 (ΠΣ 2022).

με δύο αρνητικές τιμές του πραγματικού ΑΕΠ το τελευταίο τρίμηνο του 2022 και το πρώτο τρίμηνο του 2023. Το 2022 συνολικά, η οικονομία της ζώνης του ευρώ προβλέπεται να αναπτυχθεί κατά 3,2 %, μετά την ανάκαμψη κατά 5,3 % που καταγράφηκε το 2021. Ως εκ τούτου, το 2022 το ετήσιο επίπεδο του πραγματικού ΑΕΠ αναμένεται να είναι πάνω από 2 ε.μ. υψηλότερο από το προ της πανδημίας επίπεδο του 2019.

Οι μακροοικονομικές προβολές στις οποίες βασίζονται τα σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων και οι φθινοπωρινές προβλέψεις 2022 της Επιτροπής συγκλίνουν για το 2022, αλλά διαφέρουν σημαντικά για το 2023. Οι προβολές για την αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ στη ζώνη του ευρώ κατά 3,4 % το 2022 που περιλαμβάνονται στα σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων είναι μόνο ελαφρώς ευνοϊκότερες απ' ό,τι στις φθινοπωρινές προβλέψεις 2022 της Επιτροπής (διάγραμμα 2.1 και παράρτημα πίνακας IV.1). Για το 2023, σε αντίθεση με τις προβλέψεις της Επιτροπής, βάσει των οποίων αναμένεται ότι η οικονομία της ζώνης του ευρώ θα παραμείνει εν γένει στάσιμη, με ανάπτυξη μόνο κατά 0,3 %, τα σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων εξακολουθούν να προβλέπουν ότι η οικονομική δραστηριότητα θα συνεχίσει να παρουσιάζει σταθερή ανάπτυξη, αν και με πολύ χαμηλότερο ρυθμό (1,6 %) απ' ό,τι το 2022. Τα προγράμματα σταθερότητας του 2022 ήταν ακόμη πιο αισιόδοξα, με προβλεπόμενη οικονομική ανάπτυξη της τάξης του 2,6 % για το 2023.

Οι κίνδυνοι για την οικονομική ανάπτυξη το 2023 τείνουν να είναι καθοδικοί, λόγω των υψηλών πληθωριστικών πιέσεων, των περιορισμών στην προσφορά ενέργειας και των αυστηρότερων όρων χρηματοδότησης. Οι γεωπολιτικές εντάσεις, και ιδίως ο επιθετικός πόλεμος της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας, συνεπάγονται υψηλή αβεβαιότητα για την οικονομία της ζώνης του ευρώ. Ο εφοδιασμός με αέριο θα πρέπει να είναι επαρκής για τον επόμενο χειμώνα, αλλά για τη διαρκή ενεργειακή ασφάλεια και την επιτάχυνση της πράσινης μετάβασης θα απαιτηθούν περαιτέρω επενδύσεις. Ο πληθωρισμός θα μπορούσε να παγιωθεί και να επηρεάσει αρνητικά την ανάκαμψη, ενώ το αυξανόμενο κόστος δανεισμού θα μπορούσε να εντείνει τις προϋπάρχουσες χρηματοοικονομικές ευπάθειες στον τομέα των επιχειρήσεων, με δυνητικές επιπτώσεις στην ανάπτυξη. Επιπλέον, η ενδεχόμενη ασυνέπεια μεταξύ των στόχων της δημοσιονομικής και της νομισματικής πολιτικής θα μπορούσε να έχει αρνητικές συνέπειες. Τέλος, οι κίνδυνοι που απορρέουν από την παγκόσμια οικονομία εξακολουθούν να είναι σημαντικοί.

Δημοσιονομικές προοπτικές

Τα σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων προβλέπουν περαιτέρω μείωση του ελλείμματος της ζώνης του ευρώ το 2023, ενώ σύμφωνα με τις προβλέψεις της Επιτροπής αναμένεται ελαφρά αύξηση (διάγραμμα 2.2 και παράρτημα πίνακας IV.2). Το έλλειμμα της ζώνης του ευρώ, μετά τη μείωσή του από 7 % του ΑΕΠ το 2020 σε 5,1 % το 2021, προβλέπεται να μειωθεί εκ νέου το 2022, σύμφωνα τόσο με τα σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων όσο και με τις προβλέψεις της Επιτροπής (σε 3,9 % και 3,5 % του ΑΕΠ, αντίστοιχα). Ωστόσο, το έλλειμμα του 2022 θα παραμείνει αρκετά πάνω από το προ της πανδημίας επίπεδο του 2019 στη ζώνη του ευρώ (0,6 % του ΑΕΠ), λόγω και των πρόσθετων μη προσωρινών τρεχουσών δαπανών που εγκρίθηκαν μετά την πανδημία. Για το 2023, τα σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων υποδεικνύουν περαιτέρω μείωση του ελλείμματος κατά 0,7 ε.μ. του ΑΕΠ στη ζώνη του ευρώ, σε 3,2 %. Ωστόσο, αυτή η πρόβλεψη για το έλλειμμα είναι ευνοϊκότερη από την πρόβλεψη της Επιτροπής, η οποία προβλέπει, αντιθέτως, αύξηση του ελλείμματος κατά 0,2 ε.μ. του ΑΕΠ το επόμενο έτος, σε 3,7 %. Αυτή η ήπια αύξηση οφείλεται στους αυτόματους δημοσιονομικούς σταθεροποιητές ενόψει της αναμενόμενης επιβράδυνσης της οικονομικής δραστηριότητας, των υψηλότερων δαπανών για τόκους και της υστέρησης των εσόδων λόγω της ανάπτυξης με λιγότερα φορολογικά έσοδα[3]. Αυτοί οι αυξητικοί για το έλλειμμα παράγοντες αναμένεται να υπεραντισταθμίσουν το χαμηλότερο καθαρό δημοσιονομικό κόστος των μέτρων που αφορούν την ενέργεια —υπό την προϋπόθεση ότι θα επιβεβαιωθεί η διακοπή μέρους των μέτρων που αφορούν την ενέργεια κατά τη διάρκεια του 2023 (από 1,3 % του ΑΕΠ το 2022 σε 0,9 % το 2023)— και την πλήρη σταδιακή κατάργηση των προσωρινών μέτρων έκτακτης ανάγκης λόγω της COVID-19 (εκτιμάται σε 0,9 % του ΑΕΠ το 2022 — παράρτημα πίνακας IV.4). Η πλειονότητα των κρατών μελών της ζώνης του ευρώ στοχεύουν σε χαμηλότερο έλλειμμα το 2023 σε σύγκριση με το 2022. Μείωση άνω της 1 ε.μ. του ΑΕΠ προβλέπεται στην Ελλάδα (κατά 2,1 ε.μ., σε 2,1 %), στη Γερμανία (κατά 1,6 ε.μ., σε 2 %) και στην Ισπανία (κατά 1,1 ε.μ., σε 3,9 %). Οι υψηλότερες προβολές στις προβλέψεις της Επιτροπής αντικατοπτρίζουν επίσης ένα ζήτημα χρονοδιαγράμματος, δεδομένου ότι ορισμένα σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων είχαν καταρτιστεί πολύ πριν από τις φθινοπωρινές προβλέψεις 2022 της Επιτροπής. Δέκα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ

Διάγραμμα 2.2 **Ζώνη του ευρώ: ονομαστικό έλλειμμα, 2019-2023 (% του ΑΕΠ)**

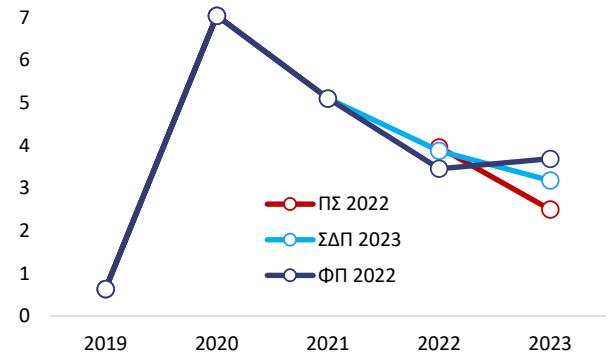

Σημείωση: Στα συνολικά στοιχεία του ΠΣ 2022 της ζώνης του ευρώ δεν συμπεριλαμβάνονται στοιχεία για τη Γαλλία, δεδομένου ότι η Γαλλία δεν υπέβαλε πρόγραμμα σταθερότητας το 2022.
Πηγές: Σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων του 2023 (ΣΔΠ 2023), φθινοπωρινές προβλέψεις 2022 (ΦΠ 2022) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και προγράμματα σταθερότητας του 2022 (ΠΣ 2022).

[3] Τα έκτακτα έσοδα (η υστέρηση των εσόδων) εκτιμώνται μέσω της αύξησης (μείωσης) του δείκτη εσόδων ως προς το ΑΕΠ, η οποία δεν εξηγείται από μέτρα διακριτικής ευχέρειας ή μεταβιβάσεις από τον προϋπολογισμό της ΕΕ. Για τη ζώνη του ευρώ, στις φθινοπωρινές προβλέψεις 2022 της Επιτροπής εκτιμώνται έκτακτα έσοδα ύψους ¾ % του ΑΕΠ το 2021 και ½ % το 2022. Για το 2023 προβλέπεται υστέρηση των εσόδων κατά περίπου ¾ % του ΑΕΠ.

προβλέπουν έλλειμμα άνω του 3 % του ΑΕΠ το 2023, συμπεριλαμβανομένων τεσσάρων κρατών μελών με υψηλό χρέος (Βέλγιο, Ισπανία, Γαλλία και Ιταλία).

Τόσο τα σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων όσο και οι προβλέψεις της Επιτροπής δείχνουν μείωση του δείκτη χρέους προς το ΑΕΠ το 2022 και το 2023 (διάγραμμα 2.3 και παράρτημα πίνακας IV.3). Σύμφωνα με τις προβολές των σχεδίων δημοσιονομικών προγραμμάτων, ο δείκτης χρέους[4] θα ανέλθει στο 94 % του ΑΕΠ το 2022 (από 97 % το 2021) και θα μειωθεί περαιτέρω το 2023, περίπου στο 92 %[5]. Η προβολή αυτή είναι ουσιαστικά η ίδια με εκείνη των φθινοπωρινών προβλέψεων της Επιτροπής του 2022. Το πρωτογενές έλλειμμα θα εξακολουθήσει να επηρεάζει αρνητικά τη δυναμική του χρέους στη ζώνη του ευρώ το 2023 (διάγραμμα 2.4).

Διάγραμμα 2.3 **Ζώνη του ευρώ: δημόσιο χρέος, 2019-2023 (% του ΑΕΠ)**

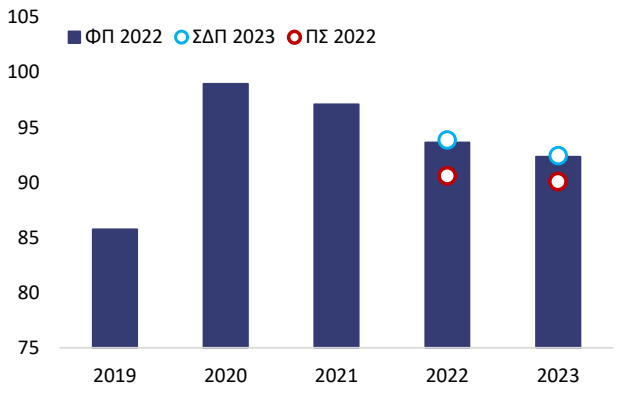

Σημείωση: Η Γαλλία δεν υπέβαλε τα προγράμματα σταθερότητας του 2022 και, ως εκ τούτου, δεν συμπεριλαμβάνεται στα συνολικά στοιχεία του ΠΣ 2022 της ζώνης του ευρώ.
Πηγές: Σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων του 2023 (ΣΔΠ 2023), φθινοπωρινές προβλέψεις 2022 (ΦΠ 2022) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και προγράμματα σταθερότητας του 2022 (ΠΣ 2022).

Λόγω του υψηλού πληθωρισμού, η διαφορά επιτοκίου – ρυθμού ανάπτυξης αναμένεται να παραμείνει ευνοϊκή το 2023, συμβάλλοντας με τον τρόπο αυτό στη μείωση του χρέους. Η απροσδόκητη αύξηση του πληθωρισμού (μετρούμενη με τον αποπληθωριστή ΑΕΠ) αυξάνει τον παρονομαστή του δείκτη χρέους προς το ΑΕΠ, ενώ τα υψηλότερα επιτόκια επηρεάζουν τον αριθμητή μέσω της αύξησης των δαπανών για τόκους μόνο σταδιακά, λόγω της μακράς ληκτότητας των δημόσιων χρεών στη ζώνη του ευρώ. [6] Αυτό το πτωτικό για το χρέος αποτέλεσμα «χιονοστιβάδας»[7] είναι ιδιαίτερα έντονο στα κράτη μέλη με υψηλό χρέος. Το 2023 προβλέπονται σημαντικές μειώσεις του δείκτη χρέους προς το ΑΕΠ στην Ιρλανδία, την Ελλάδα, την Κύπρο και την Πορτογαλία, χώρες που αναμένεται επίσης να παρουσιάσουν πρωτογενή πλεονάσματα. Το 2023 έξι κράτη μέλη προβλέπεται να παρουσιάσουν δείκτη χρέους άνω του 100 % του ΑΕΠ (Βέλγιο, Ελλάδα, Ισπανία, Γαλλία, Ιταλία και Πορτογαλία), ενώ ο δείκτης χρέους προβλέπεται να αυξηθεί μόνο στην περίπτωση του Βελγίου.

Οι προβολές του χρέους για τα προσεχή έτη χαρακτηρίζονται από αυξημένη αβεβαιότητα. Οι στοχαστικές προσομοιώσεις, οι οποίες εφαρμόζουν ευρύ φάσμα μακροοικονομικών

[4] Τα εν λόγω στοιχεία για το χρέος δεν είναι ενοποιημένα για τα διακυβερνητικά δάνεια.

[5] Τα κράτη μέλη με προβλεπόμενες αυξήσεις των οικείων δεικτών χρέους το 2023 είναι το Βέλγιο, η Εσθονία, η Λετονία, η Λιθουανία, το Λουξεμβούργο, η Μάλτα και η Φινλανδία. Τα περισσότερα κράτη μέλη που είχαν τους υψηλότερους δείκτες χρέους πριν από την κρίση προβλέπουν μείωση του δείκτη χρέους τους το 2023.

[6] Η μέση ληκτότητα στη ζώνη του ευρώ είναι επί του παρόντος 8,1 έτη (στοιχεία Σεπτεμβρίου του 2022, πηγή: Στατιστικές Δημόσιων Οικονομικών, ΕΚΤ).

[7] Το λεγόμενο «αποτέλεσμα χιονοστιβάδας» αποτυπώνει τον αντίκτυπο των δαπανών για τόκους στην ετήσια συσσώρευση χρέους, καθώς και τον αντίκτυπο της αύξησης του πραγματικού ΑΕΠ και του πληθωρισμού (αποπληθωριστής ΑΕΠ) στον δείκτη χρέους.

κλυδωνισμών γύρω από το κεντρικό σενάριο, υποδηλώνουν ότι ο δείκτης χρέους προς το ΑΕΠ στη ζώνη του ευρώ είναι πιθανό να κυμαίνεται μεταξύ 87 % και 98 % του ΑΕΠ το 2023 και μεταξύ 80 % και 102 % του ΑΕΠ το 2027 (παράρτημα III). Από την άλλη πλευρά, η δημοσιονομική σταθερότητα επηρεάζεται από διάφορους παράγοντες. Ειδικότερα, οι συνθήκες υψηλού πληθωρισμού αναμένεται να επηρεάσουν αρνητικά τη μακροπρόθεσμη δυναμική του δημόσιου χρέους. Βραχυπρόθεσμα, οι δείκτες χρέους προς το ΑΕΠ προβλέπεται να μειωθούν λόγω της μεγαλύτερης αύξησης του ονομαστικού ΑΕΠ. Μακροπρόθεσμα, η αύξηση των επιτοκίων θα τροφοδοτήσει τελικά τη δυναμική του χρέους. Στο πλαίσιο των αβέβαιων προοπτικών ανάπτυξης, η κατάσταση αυτή κινδυνεύει να αποβεί επιζήμια για την εξέλιξη του μακροπρόθεσμου χρέους, αναδεικνύοντας με τον τρόπο αυτό τη σημασία της υλοποίησης μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων για την επανεκκίνηση του αναπτυξιακού δυναμικού και την εφαρμογή υπεύθυνων δημοσιονομικών πολιτικών. Επιπλέον, οι ενδεχόμενες υποχρεώσεις που απορρέουν από την παροχή δημόσιων εγγυήσεων, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που χορηγήθηκαν στο πλαίσιο της πανδημίας της COVID-19, θα μπορούσαν να έχουν δυσμενή επίδραση στο δημόσιο χρέος και στα ελλείμματα εάν καταπέσουν[8]. Συνολικά, η προσφυγή σε εγγυημένα δάνεια ήταν ανομοιογενής μεταξύ των κρατών μελών, καθώς ορισμένες χώρες παρουσίαζαν ήδη σημαντικά ποσά δανείων με κρατικές εγγυήσεις πριν από την έξαρση της πανδημίας (πλαίσιο 1). Από την άλλη πλευρά, οι κίνδυνοι για τη δημοσιονομική βιωσιμότητα μετριάζονται από διάφορους παράγοντες. Σε αυτούς περιλαμβάνονται η επιμήκυνση της ληκτότητας του χρέους κατά τα τελευταία έτη (βλ. υποσημείωση 6), οι σταθερές πηγές χρηματοδότησης, καθώς και πρωτοβουλίες της ΕΕ, όπως το ευρωπαϊκό μέσο προσωρινής στήριξης για τον μετριασμό των κινδύνων ανεργίας σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης (SURE) και, κυρίως, το NextGenerationEU και ο μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΜΑΑ) με τη χρηματοδότηση επενδύσεων και μεταρρυθμίσεων που ενισχύουν την ανάπτυξη. Επιπλέον, μεγάλα μερίδια του δημόσιου χρέους, μεταξύ 10 % και 35 % για τις περισσότερες χώρες της ζώνης του ευρώ[9], διακρατούνται από το Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών.

[8] Οι ενδεχόμενες υποχρεώσεις αποτυπώνονται κατά γενικό κανόνα στο δημόσιο χρέος και στα ελλείμματα μόνον εάν καταπέσουν, εκτός από την περίπτωση των τυποποιημένων εγγυήσεων. Σε ορισμένες περιπτώσεις, οι κυβερνήσεις εξέδωσαν τυποποιημένες εγγυήσεις για την αντιμετώπιση της κρίσης της COVID-19 και, για τις εγγυήσεις αυτές, ο εκτιμώμενος αντίκτυπος στο έλλειμμα καταγράφεται εξαρχής σύμφωνα με τους κανόνες του ΕΣΛ 2010.

[9] Στοιχεία για το 2021, πηγή: Στατιστικές Δημόσιων Οικονομικών, ΕΚΤ.

Διάγραμμα 2.4 **Ανάλυση της μεταβολής του δείκτη χρέους, 2023 (εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ)**

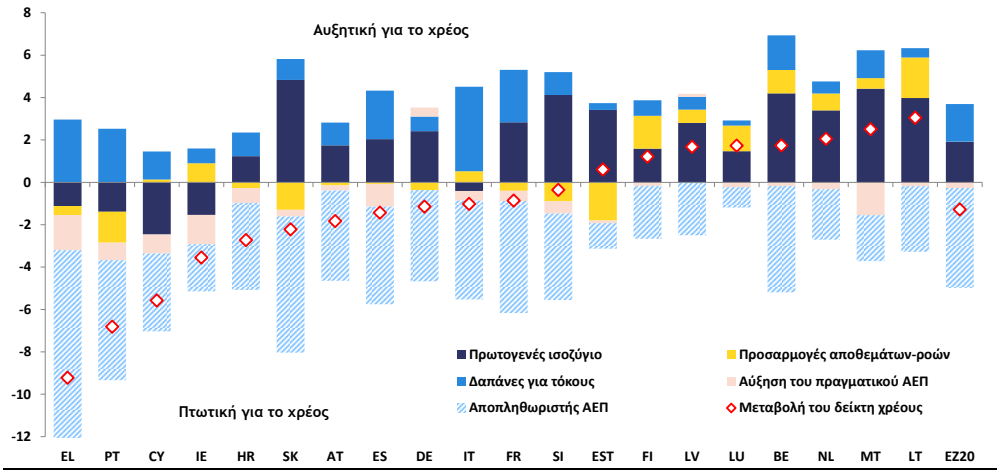

Πηγή: Φθινοπωρινές προβλέψεις 2022 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Πλαίσιο 1. Εγγυήσεις στα σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων του 2023

Οι κρατικές εγγυήσεις και άλλες μορφές στήριξης της ρευστότητας, ιδίως οι αναβολές καταβολής φόρων και τα δάνεια, αποτέλεσαν σημαντικό μέρος των μέτρων στήριξης για την αντιμετώπιση της κρίσης της COVID-19. Από τα στοιχεία που αναφέρονται στα σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων διαπιστώνεται ότι τα περισσότερα από αυτά τα βραχυπρόθεσμα μέτρα έχουν πλέον λήξει· επιπλέον, το ποσό των εγγυήσεων που εκδόθηκαν πράγματι παρέμεινε κατά κανόνα χαμηλότερο (και συχνά σημαντικά χαμηλότερο) από το μέγιστο μέγεθος των καθεστώτων εγγυήσεων που είχε εξαγγελθεί αρχικά. Η σωρευτική έκδοση εγγυήσεων που συνδέεται με την πανδημία της COVID-19 από το 2020 είναι σημαντικά χαμηλότερη απ' ό,τι κατά τη διάρκεια της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης. Ωστόσο, η έκδοση εγγυήσεων το 2020 και το 2021, είτε συνδέεται άμεσα με την κρίση της COVID-19 είτε όχι, επηρέασε εμφανώς το επίπεδο των εκκρεμών ενδεχόμενων υποχρεώσεων σε ορισμένα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ, ιδίως στη Γερμανία, την Ισπανία, τη Γαλλία, την Ιταλία και τη Φινλανδία (βλ. διάγραμμα Β1.1).

Γράφημα Β1.1 Ζώνη του ευρώ: Απόθεμα κρατικών εγγυήσεων, 2019-2021 (% του ΑΕΠ)

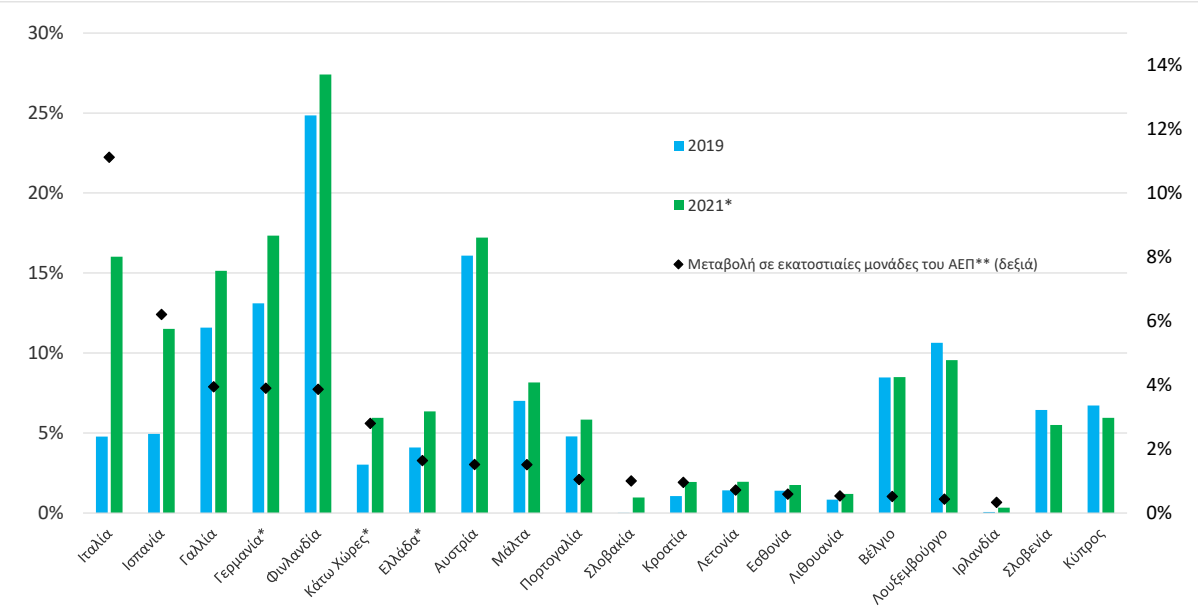

(*) Για τη Γερμανία, την Ελλάδα και τις Κάτω Χώρες, τα στοιχεία δεν είναι διαθέσιμα για το 2021 και η σύγκριση πραγματοποιείται για την περίοδο μεταξύ του 2019 και του 2020.
(**) Η μεταβολή μεταξύ του 2019 και του 2021 (ή 2020) υπολογίζεται ως ποσοστό του ΑΕΠ του 2019 (προ COVID-19)
Πηγή στοιχείων: Eurostat, σύνολα δεδομένων gov_10dd_guar ή, για τα ελλείποντα στοιχεία, gov_cl_guar, Οκτώβριος 2022

Επί του παρόντος δεν υπάρχουν ενδείξεις στα σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων για εκτεταμένα μέτρα ρευστότητας που ενεργοποιήθηκαν από την ενεργειακή κρίση και τον επιθετικό πόλεμο της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας. Ωστόσο, ορισμένα κράτη μέλη ανέφεραν τέτοια μέτρα στα σχέδιά τους: για παράδειγμα, η Φινλανδία αποφάσισε να εκδώσει εγγυήσεις, δάνεια και παρόμοιες ρυθμίσεις για τον τομέα της ενέργειας, η Σλοβενία σχεδιάζει να εκδώσει εγγυήσεις για τη στήριξη κρατικών επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στις διεθνείς αγορές ενέργειας και το Λουξεμβούργο αποφάσισε να θέσει σε εφαρμογή ένα καθεστώς δανειακών εγγυήσεων για τον μετριασμό των δυσμενών συνεπειών των τιμών της ενέργειας στις εταιρείες.

Δημοσιονομική αντιμετώπιση των οικονομικών επιπτώσεων της στρατιωτικής επίθεσης της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας

Τα κράτη μέλη έχουν λάβει σημαντικά δημοσιονομικά μέτρα για την αντιμετώπιση της ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία και της επακόλουθης ενεργειακής κρίσης το 2022. Τα κράτη μέλη έχουν εφαρμόσει μια σειρά πολιτικών για τον μετριασμό των άμεσων οικονομικών και κοινωνικών επιπτώσεων της ραγδαίας αύξησης των τιμών της ενέργειας στα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις. Στο πλαίσιο αυτό, βασικός στόχος πολιτικής είναι η προστασία των νοικοκυριών χαμηλού εισοδήματος και η προστασία των ενεργοβόρων βιομηχανιών από αυτήν την αιφνίδια αστάθεια των τιμών. Σύμφωνα με τις προβλέψεις της Επιτροπής, το εκτιμώμενο καθαρό δημοσιονομικό κόστος των νέων μέτρων διακριτικής ευχέρειας για τον μετριασμό των βραχυπρόθεσμων οικονομικών και κοινωνικών επιπτώσεων των υψηλών τιμών της ενέργειας ανέρχεται σε 1,3 % του ΑΕΠ στη ζώνη του ευρώ (παράρτημα πίνακας IV.5). Τα μέτρα αυτά, στην πλειονότητά τους, εξαγγέλθηκαν ως προσωρινά. Ωστόσο, ενώ περίπου το ένα τρίτο (ή το 0,4 % του ΑΕΠ στη ζώνη του ευρώ) των μέτρων αυτών στοχεύουν (για περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με τον τρόπο ορισμού, των μέτρων αυτών, βλ. ενότητα ΙΙΙ κεφάλαιο «Αξιολόγηση των μέτρων υπέρ των πλέον ευάλωτων νοικοκυριών και επιχειρήσεων στις αυξήσεις των τιμών της ενέργειας») σε νοικοκυριά και επιχειρήσεις που πλήττονται περισσότερο από τις αυξήσεις των τιμών της ενέργειας, τα δύο τρίτα των εν λόγω μέτρων (ή το 0,9 % του ΑΕΠ στη ζώνη του ευρώ, μη συμπεριλαμβανομένων των έκτακτων εσόδων των επιχειρήσεων ενέργειας) δεν θεωρούνται άρτια στοχευμένα. Το 2022 το δημοσιονομικό κόστος της στέγασης και της ένταξης των ατόμων που εγκαταλείπουν την Ουκρανία, ως συνέπεια του επιθετικού πολέμου της Ρωσίας, εκτιμάται σε 0,1 % του ΑΕΠ στη ζώνη του ευρώ στο σύνολό της, με διαφορές μεταξύ των κρατών μελών.

Η προβλεπόμενη σταδιακή κατάργηση των μέτρων που αφορούν την ενέργεια το 2023 βασίζεται στα μέτρα που εξαγγέλλονται στα σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων και διέπεται από αβεβαιότητα η οποία συνδέεται με τις εξελίξεις στις τιμές της ενέργειας, ενώ το δημοσιονομικό κόστος της στέγασης των προσφύγων από την Ουκρανία θα πρέπει να συνεχίσει να είναι περιορισμένο. Το 2023, σύμφωνα με τις προβλέψεις της Επιτροπής, το καθαρό δημοσιονομικό κόστος των μέτρων που αφορούν την ενέργεια προβλέπεται να μειωθεί στο 0,9 % του ΑΕΠ στη ζώνη του ευρώ, δεδομένου ότι ορισμένα κράτη μέλη έχουν θεσπίσει (ή εξαγγείλει) μέτρα μόνο για μερικούς μήνες του επόμενου έτους ή δεν έχουν προβλέψει καθόλου μέτρα. Συνεπώς, η επέκταση ή η θέσπιση νέων μέτρων που αφορούν την ενέργεια είναι πιθανό να αυξήσει το καθαρό δημοσιονομικό κόστος των εν λόγω μέτρων το 2023, παρά τους πρόσθετους φόρους που επιβάλλονται στα επιπλέον κέρδη των επιχειρήσεων ενέργειας, κατά 1 % επιπλέον του ΑΕΠ στη ζώνη του ευρώ και να ανέλθει σχεδόν στο 2 % του ΑΕΠ το 2023 (για περισσότερες λεπτομέρειες, βλ. ενότητα ΙΙΙ κεφάλαιο «Αξιολόγηση των μέτρων υπέρ των πλέον ευάλωτων νοικοκυριών και επιχειρήσεων στις αυξήσεις των τιμών της ενέργειας»). Εκτιμάται ότι το δημοσιονομικό κόστος της στέγασης και της ένταξης των ατόμων που εγκαταλείπουν την Ουκρανία, ως συνέπεια του επιθετικού πολέμου της Ρωσίας, θα παραμείνει στο 0,1 % του ΑΕΠ στη ζώνη του ευρώ στο σύνολό της, με διαφορές μεταξύ των κρατών μελών.

Αξιολόγηση του δημοσιονομικού προσανατολισμού της ζώνης του ευρώ[10]

Ο δημοσιονομικός προσανατολισμός της ζώνης του ευρώ ήταν ιδιαίτερα επεκτατικός το 2022. Βάσει των φθινοπωρινών προβλέψεων 2022 της Επιτροπής, ο δημοσιονομικός προσανατολισμός της ζώνης του ευρώ εξακολούθησε να είναι επεκτατικός το 2022, κατά περίπου 2¼ % του ΑΕΠ, μετά από επεκτάσεις κατά 1¼ % και ¼ % του ΑΕΠ που καταγράφηκαν το 2021 και το 2020, αντίστοιχα (διάγραμμα 2.5). Ο δημοσιονομικός προσανατολισμός περιλαμβάνει την ώθηση που παρέχεται τόσο από τον εθνικό όσο και από τον ενωσιακό προϋπολογισμό, αλλά δεν περιλαμβάνει τα προσωρινά μέτρα έκτακτης ανάγκης λόγω της COVID-19[11]. Όλα τα μέτρα που αφορούν την ενέργεια περιλαμβάνονται στον δημοσιονομικό προσανατολισμό. Ωστόσο, σύμφωνα με τις συστάσεις του Συμβουλίου της 12ης Ιουλίου 2022, η παρούσα ανακοίνωση λαμβάνει υπόψη στην αξιολόγησή της την προσωρινή και στοχευμένη στήριξη τόσο των πλέον ευάλωτων νοικοκυριών και επιχειρήσεων στις αυξήσεις των τιμών της ενέργειας όσο και των ατόμων που εγκαταλείπουν την Ουκρανία.

Διάγραμμα 2.5 **Δημοσιονομικός προσανατολισμός και συνιστώσες της ζώνης του ευρώ, 2020-2023 (% του ΑΕΠ)**

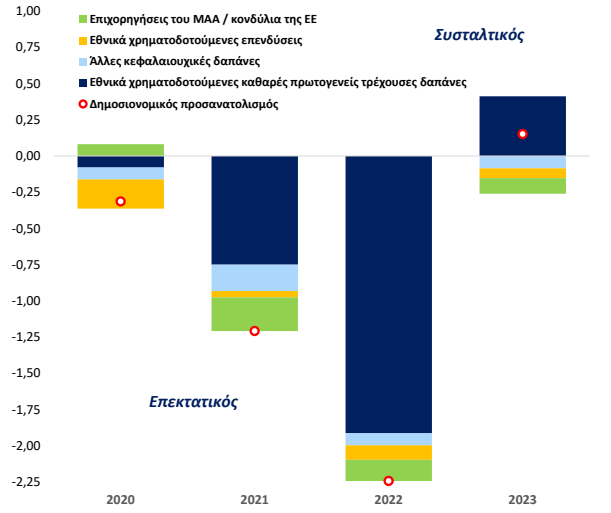

Πηγή: Φθινοπωρινές προβλέψεις 2022 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Συνολικά, το 2022 η εξέλιξη των καθαρών πρωτογενών τρεχουσών δαπανών φαίνεται να ήταν έντονα επεκτατική. Οι εθνικά χρηματοδοτούμενες καθαρές πρωτογενείς τρέχουσες δαπάνες αναμένεται να συμβάλουν σημαντικά στον επεκτατικό προσανατολισμό το 2022, κατά σχεδόν 2 ε.μ. του ΑΕΠ. Περίπου τα δύο τρίτα της επεκτατικής συμβολής σχετίζονται με μέτρα που έλαβαν οι κυβερνήσεις για τον μετριασμό των επιπτώσεων των υψηλών τιμών της ενέργειας στα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις. Τα μέτρα αυτά φαίνεται,

[10] Ο δημοσιονομικός προσανατολισμός μετρά τη βραχυπρόθεσμη ώθηση που παρέχει η κατά διακριτική ευχέρεια δημοσιονομική πολιτική στην οικονομία. Σύμφωνα με την προσέγγιση που χρησιμοποιείται μετά τις συστάσεις του Συμβουλίου για τα προγράμματα σταθερότητας του 2021, στην παρούσα ανακοίνωση αξιολογείται ο δημοσιονομικός προσανατολισμός με την εξέταση της ετήσιας αύξησης των καθαρών πρωτογενών δαπανών σε σχέση με τη δεκαετή δυνητική ανάπτυξη. Για περισσότερες λεπτομέρειες, βλ. πλαίσιο: Δείκτες που χρησιμοποιούνται στην αξιολόγηση των σχεδίων δημοσιονομικών προγραμμάτων του 2023 στο στατιστικό παράρτημα.

[11] Τα προσωρινά μέτρα έκτακτης ανάγκης λόγω της COVID-19 συνίστανται κυρίως σε μεταβιβάσεις που είναι αναγκαίες για την επιβίωση των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων που επλήγησαν από την πανδημία. Τα μέτρα αυτά εξαιρούνται από τον δημοσιονομικό προσανατολισμό διότι ο άμεσος αντίκτυπός τους στην οικονομική ανάπτυξη θεωρείται περιορισμένος κατά τον χρόνο της εκταμίευσης, λόγω των περιορισμών της οικονομικής δραστηριότητας που σχετίζονται με την πανδημία (π.χ. εκτεταμένοι περιορισμοί της κυκλοφορίας, ταξιδιωτικοί περιορισμοί κ.λπ.). Η παραδοχή αυτή επιβεβαιώνεται τόσο από τα ιστορικά υψηλά ποσοστά αποταμίευσης των νοικοκυριών το 2020 και το 2021 όσο και από την ανθεκτική ιδιωτική κατανάλωση το 2022. Εάν δεν είχαν εξαιρεθεί τα προσωρινά μέτρα έκτακτης ανάγκης λόγω της COVID-19, ο δημοσιονομικός προσανατολισμός της ζώνης του ευρώ θα φαινόταν έντονα επεκτατικός το 2020 (κατά περίπου 3,5 % του ΑΕΠ) και θα είχε διατηρηθεί ομοίως επεκτατικός το 2021 (κατά 1¼ %), ενώ θα φαινόταν σε γενικές γραμμές ουδέτερος το 2022 και συσταλτικός το 2023 (κατά περίπου 1 %).

σε μεγάλο βαθμό, να έχουν ευρεία βάση και να μην στοχεύουν σε ευάλωτες ομάδες. Το υπόλοιπο ένα τρίτο σχετίζεται με την αύξηση των υποκείμενων καθαρών τρεχουσών δαπανών, ιδίως των κοινωνικών μεταβιβάσεων, με ρυθμό υψηλότερο από τη μεσοπρόθεσμη δυνητική ανάπτυξη. Αυτή η επεκτατική τάση συνέβαλε στη στήριξη της εγχώριας ζήτησης, αυξάνοντας παράλληλα τις πληθωριστικές πιέσεις και επιβαρύνοντας τη δημοσιονομική θέση αρκετών κρατών μελών, συμπεριλαμβανομένων των κρατών μελών με υψηλό χρέος. Το 2022 αναμένονται περαιτέρω επεκτατικές συνεισφορές (περίπου ¼ ε.μ. του ΑΕΠ) από εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις και καταβαλλόμενες δαπάνες από τον μηχανισμό ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και άλλα κονδύλια της ΕΕ.

Μετά από τρία έτη δημοσιονομικής επέκτασης, ο δημοσιονομικός προσανατολισμός για το 2023 προβλέπεται επί του παρόντος να είναι σε γενικές γραμμές ουδέτερος, υπό την προϋπόθεση της προγραμματισμένης κατάργησης των μέτρων που αφορούν την ενέργεια. Οι προβλέψεις της Επιτροπής, στις οποίες περιλαμβάνονται οι πληροφορίες που παρέχονται στα σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων, καταδεικνύουν ότι ο δημοσιονομικός προσανατολισμός της ζώνης του ευρώ θα καταστεί σε γενικές γραμμές ουδέτερος το 2023. Ο προσανατολισμός αυτός θα πρέπει να εξεταστεί στο πλαίσιο σωρευτικής επέκτασης κατά 3¾ % του ΑΕΠ κατά την περίοδο 2020-2022 μετά την πανδημία. Επιπλέον, αυτός ο ουδέτερος δημοσιονομικός προσανατολισμός προϋποθέτει μερική κατάργηση των μέτρων που αφορούν την ενέργεια σε σχέση με το 2022, η οποία διέπεται από αβεβαιότητα (για περισσότερες λεπτομέρειες, βλ. ενότητα ΙΙΙ κεφάλαιο «Αξιολόγηση των μέτρων υπέρ των πλέον ευάλωτων νοικοκυριών και επιχειρήσεων στις αυξήσεις των τιμών της ενέργειας»).

Οι εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις και οι δαπάνες που χρηματοδοτούνται από επιχορηγήσεις του ΜΑΑ και άλλα κονδύλια της ΕΕ αναμένεται να επεκταθούν περαιτέρω το 2023. Αυτή η πρόσθετη αύξηση των δαπανών για την ενίσχυση της ανάπτυξης (κατά περίπου ¼ % του ΑΕΠ) θα συμβάλει στη μείωση της εξάρτησης από την εισαγόμενη ενέργεια από ορυκτά καύσιμα, ιδίως από τη Ρωσία. Επιπλέον, η αναμενόμενη δημοσιονομική στήριξη για τη χρηματοδότηση δημόσιων και ιδιωτικών επενδύσεων, καθώς και μεταρρυθμίσεων για την ενίσχυση της παραγωγικότητας, θα έχει θετικό αντίκτυπο στη δυνητική ανάπτυξη και, κατά συνέπεια, στη δημοσιονομική βιωσιμότητα μεσοπρόθεσμα.

Οι καθαρές πρωτογενείς τρέχουσες δαπάνες θα έχουν ελαφρώς συσταλτική συμβολή το 2023. Ο χαμηλότερος εκτιμώμενος καθαρός αντίκτυπος των μέτρων που αφορούν την ενέργεια στη ζώνη του ευρώ εξηγεί σε μεγάλο βαθμό αυτή τη συσταλτική συμβολή κατά περίπου ½ ε.μ. του ΑΕΠ. Ωστόσο, η αξιολόγηση αυτή μπορεί να αναθεωρηθεί εάν παραταθούν τα υφιστάμενα μέτρα ή εάν τεθεί σε εφαρμογή περαιτέρω στήριξη σε περίπτωση σταθερά υψηλών τιμών ενέργειας.

Τόσο ο προβλεπόμενος δημοσιονομικός προσανατολισμός της ζώνης του ευρώ όσο και η υποκείμενη εξέλιξη των καθαρών πρωτογενών τρεχουσών δαπανών και επενδύσεων φαίνεται να συνάδουν με τη δημοσιονομική σύσταση για το 2023. Συνολικά, οι προγραμματισμένες δημοσιονομικές πολιτικές για το 2023 δεν αναμένεται επί του παρόντος να συμβάλουν στις πληθωριστικές πιέσεις από την πλευρά της ζήτησης και θα ενισχύσουν την πλευρά της προσφοράς στην οικονομία της ζώνης του ευρώ, συμπληρώνοντας με τον τρόπο αυτό την υπό εξέλιξη εξομάλυνση της νομισματικής πολιτικής από την ΕΚΤ.

Προσανατολισμός της νομισματικής πολιτικής

Η εξομάλυνση της νομισματικής πολιτικής συνεπάγεται ταχεία αύξηση των επιτοκίων παρέμβασης εν μέσω πρωτοφανούς υψηλού πληθωρισμού. Ο ιστορικά υψηλός πληθωρισμός, ο οποίος ανήλθε σε 10,7 % στη ζώνη του ευρώ τον Οκτώβριο του 2022, οδήγησε σε ταχεία αύξηση των επιτοκίων παρέμβασης, τα οποία έχουν αυξηθεί από τον Ιούλιο κατά 2 ε.μ. Η εξομάλυνση των επιτοκίων παρέμβασης ξεκίνησε λίγο μετά το τέλος των καθαρών αγορών στοιχείων ενεργητικού από το Ευρωσύστημα στις αρχές Ιουλίου. Στο μέλλον, τα επιτόκια παρέμβασης αναμένεται να σημειώσουν περαιτέρω άνοδο (διάγραμμα 2.6). Ταυτόχρονα, οι λήγοντες τίτλοι που αποκτήθηκαν στο πλαίσιο του έκτακτου προγράμματος αγοράς στοιχείων ενεργητικού λόγω πανδημίας θα πρέπει να συνεχίσουν να επανεπενδύονται έως το τέλος του 2024, ενώ οι αρχές που διέπουν την άρση του προγράμματος αγοράς περιουσιακών στοιχείων θα πρέπει να ανακοινωθούν στη συνεδρίαση της ΕΚΤ τον Δεκέμβριο. Η ΕΚΤ, στη συνεδρίασή της τον Οκτώβριο, αποφάσισε επίσης να παράσχει στις τράπεζες κίνητρα για την πρόωρη αποπληρωμή της χρηματοδότησης που έλαβαν στο πλαίσιο του προγράμματος στοχευμένων πράξεων πιο μακροπρόθεσμης αναχρηματοδότησης, με σκοπό την απορρόφηση της πλεονάζουσας ρευστότητας από το χρηματοπιστωτικό σύστημα.

Παρότι ο πληθωρισμός συνεπάγεται προσωρινά χαμηλά πραγματικά επιτόκια, οι ονομαστικοί χρηματοοικονομικοί όροι έχουν καταστεί σημαντικά αυστηρότεροι. Οι χρηματοοικονομικοί όροι που βασίζονται στην αγορά έχουν καταστεί αυστηρότεροι, όπως και τα κριτήρια πιστοληπτικής διαβάθμισης των τραπεζών της ζώνης του ευρώ. Ένας σύνθετος δείκτης του κόστους χρηματοδότησης[12] δείχνει έντονη ανοδική τάση από το τέλος του προηγούμενου έτους για τα νοικοκυριά και, ιδίως, για τις μη χρηματοοικονομικές εταιρείες. Η εξομάλυνση της νομισματικής πολιτικής συνοδεύτηκε από αύξηση των αποδόσεων των κρατικών ομολόγων, καθώς και από διεύρυνση των διαφορών μεταξύ των επιτοκίων που καταβάλλουν τα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ με το χαμηλότερο και με το υψηλότερο χρέος. Μολονότι ο υψηλός πληθωρισμός σημαίνει ότι τα πιο βραχυπρόθεσμα πραγματικά επιτόκια είναι επί του παρόντος αρνητικά, οι πραγματικοί χρηματοοικονομικοί όροι αναμένεται να καταστούν αυστηρότεροι στο μέλλον λόγω της χαλάρωσης του πληθωρισμού και της σταδιακής μετακύλισης των υψηλότερων επιτοκίων παρέμβασης στα επιτόκια εμπορικών δανείων.

[12] Δηλαδή ο σύνθετος δείκτης του κόστους πίστωσης (CCCI) που υπολογίζεται από τις υπηρεσίες της Επιτροπής και αποτελεί σύνθετο τρόπο μέτρησης του κόστους της εξωτερικής χρηματοδότησης για τον επιχειρηματικό τομέα και τα νοικοκυριά στη ζώνη του ευρώ. Ο CCCI για τις μη χρηματοοικονομικές εταιρείες περιλαμβάνει το κόστος των πιστώσεων που παρέχονται τόσο από τράπεζες όσο και από χρηματοπιστωτικές αγορές (δηλαδή μέσω ομολόγων). Ο CCCI για τα νοικοκυριά περιλαμβάνει το κόστος των τραπεζικών δανείων που χορηγούνται στα νοικοκυριά για καταναλωτικούς, στεγαστικούς και άλλους σκοπούς.

Σε ένα πλαίσιο υψηλού και επίμονου πληθωρισμού, η διατήρηση συνεκτικού συνδυασμού νομισματικής και δημοσιονομικής πολιτικής έχει καίρια σημασία. Κατά την περίοδο 2020-2021, η ιδιαίτερα διευκολυντική νομισματική πολιτική συνέβαλε στην επέκταση των δημοσιονομικών περιθωρίων των κρατών μελών, τα οποία χρησιμοποιήθηκαν για την αντιμετώπιση των αρνητικών επιπτώσεων της πανδημίας της COVID-19. Αντιθέτως, η δημοσιονομική πολιτική συνέβαλε στην ομαλή μετάδοση της νομισματικής πολιτικής μέσω της επέκτασης των εγγυήσεων τραπεζικού δανεισμού. Η υπό εξέλιξη εξομάλυνση της νομισματικής πολιτικής μειώνει πλέον τα δημοσιονομικά περιθώρια σε ένα πλαίσιο υψηλού και επίμονου πληθωρισμού. Για τον λόγο αυτό, απαιτείται συνετή χρήση μέτρων δημοσιονομικής πολιτικής, τα οποία θα πρέπει να στοχεύουν σε ευάλωτα νοικοκυριά και ευάλωτες επιχειρήσεις, διατηρώντας παράλληλα το μήνυμα σχετικά με τις τιμές και αποφεύγοντας την εξασθένηση της πληθωριστικής δυναμικής.

Διάγραμμα 2.6 **Επιτόκια παρέμβασης της ΕΚΤ**

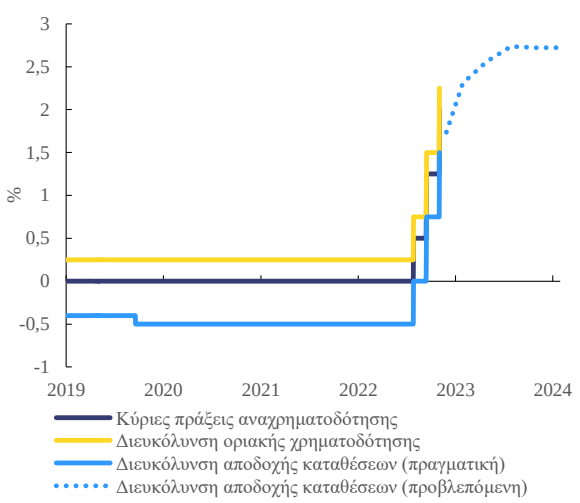

Σημείωση: Προβολές επιτοκίων διευκόλυνσης αποδοχής καταθέσεων βάσει προθεσμιακών ισοτιμιών €STR OIS.
Πηγή: Bloomberg, ίδιοι υπολογισμοί

III. Επισκόπηση των σχεδίων δημοσιονομικών προγραμμάτων

Αξιολόγηση του δημοσιονομικού προσανατολισμού των κρατών μελών

Δημοσιονομικός προσανατολισμός το 2022

Το 2022 προβλέπεται επεκτατικός δημοσιονομικός προσανατολισμός σε όλα σχεδόν τα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ, συμπεριλαμβανομένων των κρατών μελών με υψηλό χρέος για τα οποία το Συμβούλιο συνέστησε την άσκηση συνετής δημοσιονομικής πολιτικής (διάγραμμα 3.1). Η Εσθονία είναι η μοναδική χώρα με εκτιμώμενο συσταλτικό προσανατολισμό φέτος, βάσει των φθινοπωρινών προβλέψεων 2022 της Επιτροπής, ενώ η Ιρλανδία και η Φινλανδία παρουσιάζουν σε γενικές γραμμές ουδέτερο προσανατολισμό. Για την Εσθονία, η έκτακτη —και εν μέρει απρόβλεπτη— αύξηση του αποπληθωριστή ΑΕΠ που προβλέπεται για το 2022 (14,3 %) αποτελεί έναν από τους λόγους στους οποίους οφείλεται το συσταλτικό αποτέλεσμα, δεδομένου ότι ορισμένες δημόσιες δαπάνες (π.χ. κοινωνικές μεταβιβάσεις ή μισθοί του δημόσιου τομέα) ενδέχεται να αντανακλούν υψηλό πληθωρισμό με καθυστέρηση ενός έτους. Πολύ έντονες αυξήσεις του αποπληθωριστή ΑΕΠ (άνω του 10 %) προβλέπονται επίσης για τη Λιθουανία (16,5 %) και τη Λετονία (11,0 %), ενώ οι προβλέψεις του αποπληθωριστή ΑΕΠ για τον πληθωρισμό στο σύνολο της ζώνης του ευρώ είναι 4,6 %. Στις 18 Ιουνίου 2021 το Συμβούλιο συνέστησε υποστηρικτικό δημοσιονομικό προσανατολισμό για το 2022 μόνο στα κράτη μέλη με χαμηλό/μεσαίο χρέος. Όλα τα κράτη μέλη με υψηλό χρέος, στα οποία απευθύνθηκε σύσταση για την εφαρμογή συνετής δημοσιονομικής πολιτικής και τη διατήρηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων επενδύσεων, παρουσιάζουν ιδιαίτερα επεκτατικό προσανατολισμό φέτος, με κύρια κινητήρια δύναμη στην πλειονότητα των περιπτώσεων τις καθαρές πρωτογενείς τρέχουσες δαπάνες[13]. Την άνοιξη του 2023 η Επιτροπή θα αξιολογήσει, με βάση τα απολογιστικά στοιχεία για το 2022, τη συμμόρφωση με τις ειδικές ανά χώρα δημοσιονομικές συστάσεις που απηύθυνε το Συμβούλιο στα κράτη μέλη.

[13] Το Συμβούλιο συνέστησε στην Ιταλία και την Πορτογαλία να περιορίσουν την αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων τρεχουσών δαπανών το 2022, ενώ στη Βουλγαρία, την Κροατία, τη Λετονία και τη Λιθουανία συνέστησε να τις διατηρήσουν υπό έλεγχο. Σύμφωνα με τις προβολές εκείνης της περιόδου (την άνοιξη του 2021), τα εν λόγω κράτη μέλη αναμενόταν να καταγράψουν το 2022 σημαντική υποστηρικτική συμβολή των δαπανών αυτών στον δημοσιονομικό προσανατολισμό (πάνω από 0,5 ε.μ. του ΑΕΠ).

Διάγραμμα 3.1 **Δημοσιονομικός προσανατολισμός και συνιστώσες των κρατών μελών της ζώνης του ευρώ, 2022 (% του ΑΕΠ)**

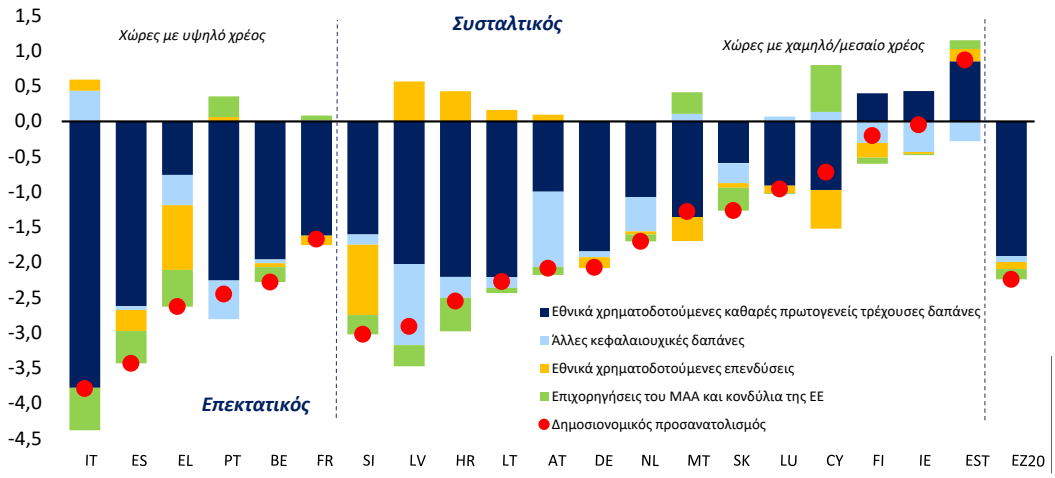

Πηγή: Φθινοπωρινές προβλέψεις 2022 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Οι κεφαλαιουχικές δαπάνες υποστηρίχθηκαν τόσο από την εθνική όσο και από την ενωσιακή χρηματοδότηση στην πλειονότητα των κρατών μελών. Στις συστάσεις του Συμβουλίου, της 18ης Ιουνίου 2021, όλα τα κράτη μέλη κλήθηκαν να διατηρήσουν τις εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις το 2022 και να χρησιμοποιήσουν τον μηχανισμό ανάκαμψης και ανθεκτικότητας για τη στήριξη της ανάκαμψης. Οι εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις αναμένεται να διατηρηθούν στα περισσότερα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ. Εξαίρεση αποτελούν η Εσθονία, η Κροατία, η Ιταλία, η Λετονία και η Λιθουανία, με αναμενόμενη μείωση πάνω από 0,1 ε.μ. του ΑΕΠ στη συγκεκριμένη συνιστώσα του δημοσιονομικού προσανατολισμού το 2022. Ωστόσο, η απορρόφηση των επιχορηγήσεων του ΜΑΑ προβλέπεται να αυξηθεί για τα εν λόγω κράτη μέλη. Οι δαπάνες που χρηματοδοτούνται από επιχορηγήσεις του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και από άλλα κονδύλια της ΕΕ εκτιμάται ότι φέτος αυξήθηκαν ή σταθεροποιήθηκαν σε μεγάλο βαθμό σε όλες τις χώρες της ζώνης του ευρώ, εκτός από την Κύπρο, τη Μάλτα και την Πορτογαλία λόγω των χαμηλότερων δαπανών που σχετίζονται με άλλα κονδύλια της ΕΕ (διάγραμμα 3.1).

Το 2022 τα μέτρα που αφορούν την ενέργεια αποτέλεσαν την κύρια, αλλά όχι τη μοναδική, κινητήρια δύναμη των επεκτατικών εξελίξεων των καθαρών πρωτογενών τρεχουσών δαπανών στα περισσότερα κράτη μέλη (διάγραμμα 3.2). Στα περισσότερα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ, η αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών (εκτός των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων) προβλέπεται να έχει υπερβεί τον ρυθμό μεσοπρόθεσμης δυνητικής ανάπτυξης. Η συμβολή αυτή θα ήταν (ελαφρώς) συσταλτική μόνο στην Εσθονία, την Ιρλανδία και τη Φινλανδία. Κατά τη διάρκεια του 2022 όλες οι κυβερνήσεις της ζώνης του ευρώ έλαβαν μέτρα για τον μετριασμό των επιπτώσεων των υψηλών τιμών της ενέργειας. Ωστόσο, στην πλειονότητα των περιπτώσεων, τα εν λόγω μέτρα δεν στόχευαν στα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις που πλήττονται περισσότερο από τις αυξήσεις των τιμών της ενέργειας. Επιπλέον, τα περισσότερα κράτη μέλη με υψηλό χρέος και αρκετές χώρες με χαμηλό/μεσαίο χρέος επέκτειναν τις καθαρές τρέχουσες δαπάνες που δεν σχετίζονται με τα μέτρα στον τομέα της ενέργειας το 2022 (βλ. στήλη σκούρου γαλάζιου

χρώματος στο διάγραμμα 3.2), κυρίως λόγω των σημαντικών αυξήσεων των υποκείμενων κοινωνικών μεταβιβάσεων και, στο Βέλγιο και την Ιταλία, λόγω των μισθών του δημόσιου τομέα. Κατά συνέπεια, ακόμη και αφού ληφθούν υπόψη τα στοχευμένα μέτρα που αφορούν την ενέργεια και η στήριξη των ατόμων που εγκαταλείπουν την Ουκρανία, η συμβολή της συνιστώσας αυτής θα εξακολουθήσει να είναι σημαντικά επεκτατική (πάνω από 0,5 ε.μ. του ΑΕΠ), σε όλα τα κράτη μέλη με υψηλό χρέος και σε αρκετές χώρες με χαμηλό/μεσαίο χρέος, όπως φαίνεται στο διάγραμμα 3.2.

Διάγραμμα 3.2 **Εθνικά χρηματοδοτούμενες καθαρές πρωτογενείς τρέχουσες δαπάνες: συμβολή στον δημοσιονομικό προσανατολισμό και κινητήριες δυνάμεις, 2022 (ε.μ. του ΑΕΠ)**

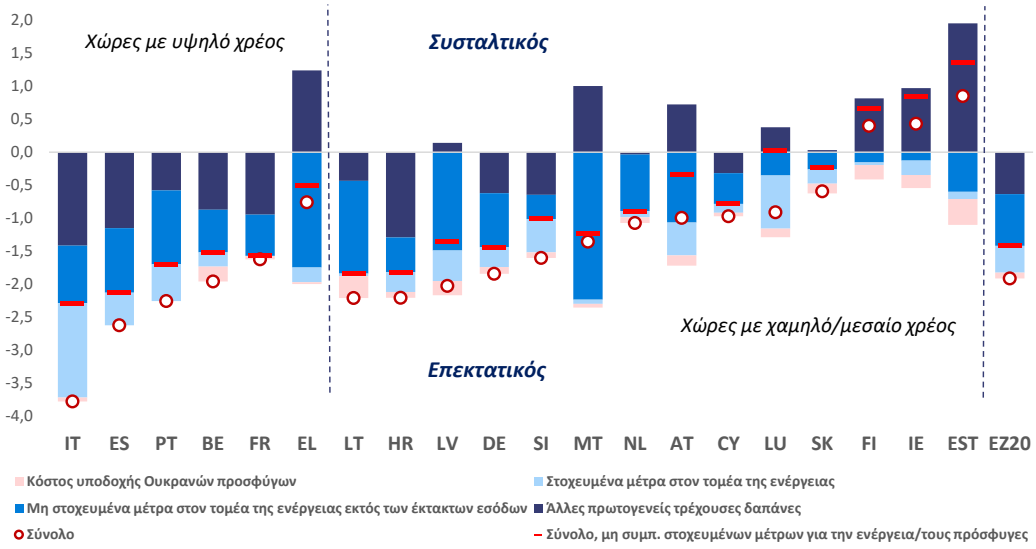

Πηγή: Φθινοπωρινές προβλέψεις 2022 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Δημοσιονομικός προσανατολισμός το 2023

Το 2023 ο δημοσιονομικός προσανατολισμός προβλέπεται να παρουσιάζει διαφοροποιήσεις μεταξύ των κρατών μελών (διάγραμμα 3.3). Βάσει των φθινοπωρινών προβλέψεων 2022 της Επιτροπής, στις οποίες περιλαμβάνονται οι πληροφορίες που παρέχονται στα σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων, ο δημοσιονομικός προσανατολισμός το 2023 προβλέπεται να είναι (ελαφρώς) επεκτατικός στα μισά κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ και σε γενικές γραμμές ουδέτερος ή συσταλτικός στα άλλα μισά κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ. Αυτό εξηγείται σε μεγάλο βαθμό από το γεγονός ότι ορισμένες κυβερνήσεις έχουν ήδη εξαγγείλει μέτρα που αφορούν την ενέργεια για ολόκληρο το έτος 2023, ενώ κάποιες άλλες έχουν συμπεριλάβει στα προγράμματά τους τα εν λόγω μέτρα μόνο για τους πρώτους μήνες του 2023 ή δεν έχουν προβλέψει καθόλου μέτρα. Επομένως, ο ουδέτερος σε γενικές γραμμές δημοσιονομικός προσανατολισμός που προκύπτει για τη ζώνη του ευρώ συνολικά το 2023 διέπεται από αβεβαιότητα και μπορεί τελικά να αποβεί εντέλει πιο επεκτατικός απ' ό,τι προβλέπεται επί του παρόντος.

Διάγραμμα 3.3 **Δημοσιονομικός προσανατολισμός και συνιστώσες των κρατών μελών της ζώνης του ευρώ, 2023 (% του ΑΕΠ)**

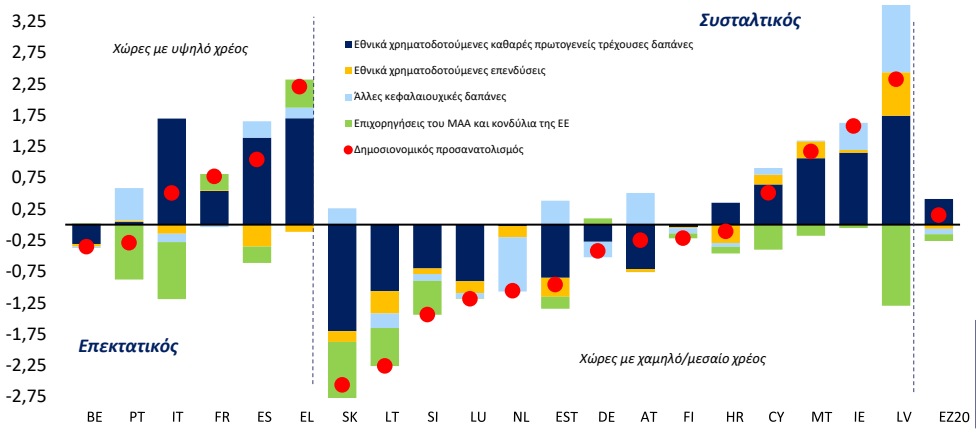

Πηγή: Φθινοπωρινές προβλέψεις 2022 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Η προβλεπόμενη μείωση των μέτρων που αφορούν την ενέργεια διαμορφώνει τις προγραμματισμένες εξελίξεις των καθαρών πρωτογενών τρεχουσών δαπανών το 2023, ενώ άλλες τρέχουσες δαπάνες εξακολουθούν να αυξάνονται στο ήμισυ περίπου των χωρών (διάγραμμα 3.4). Μεταξύ των κρατών μελών με υψηλό χρέος, το 2023 η προβλεπόμενη μείωση των μέτρων που αφορούν την ενέργεια αποτελεί την κινητήρια δύναμη της συσταλτικής συμβολής των καθαρών πρωτογενών τρεχουσών δαπανών στην Ελλάδα, την Ισπανία και την Ιταλία, καθώς και της ουδέτερης σε γενικές γραμμές συμβολής της συνιστώσας αυτής στην Πορτογαλία. Αντιθέτως, η μείωση δεν μεταβάλλει τη συνολική επεκτατική συμβολή των καθαρών πρωτογενών τρεχουσών δαπανών που αναμένεται στο Βέλγιο. Λαμβανομένων υπόψη μόνο των στοχευμένων μέτρων που αφορούν την ενέργεια και της στήριξης των ατόμων που εγκαταλείπουν την Ουκρανία, οι καθαρές πρωτογενείς τρέχουσες δαπάνες θα αυξηθούν πάνω από τη μεσοπρόθεσμη αύξηση του δυνητικού προϊόντος, συμβάλλοντας με τον τρόπο αυτόν επεκτατικά στον δημοσιονομικό προσανατολισμό, τόσο στο Βέλγιο όσο και στην Πορτογαλία (διάγραμμα 3.4). Οι καθαρές πρωτογενείς τρέχουσες δαπάνες, εξαιρουμένων των μέτρων που αφορούν την ενέργεια, προβλέπεται να αυξηθούν με ρυθμό υψηλότερο από τη

μεσοπρόθεσμη δυνητική ανάπτυξη σε όλα τα κράτη μέλη με υψηλό χρέος πλην της Γαλλίας (βλ. στήλη σκούρου γαλάζιου χρώματος στο διάγραμμα 3.4), κυρίως λόγω σημαντικών αυξήσεων των υποκείμενων κοινωνικών μεταβιβάσεων. Όσον αφορά τις χώρες με χαμηλό/μεσαίο χρέος, μόνο οι Κάτω Χώρες και η Φινλανδία προβλέπεται να παρουσιάσουν ουδέτερη σε γενικές γραμμές συμβολή στον δημοσιονομικό προσανατολισμό των καθαρών πρωτογενών τρεχουσών δαπανών. Λαμβανομένων υπόψη των στοχευμένων μέτρων που αφορούν την ενέργεια και της στήριξης των ατόμων που εγκαταλείπουν την Ουκρανία, η συμβολή αυτή θα παραμείνει σε γενικές γραμμές ουδέτερη μόνο στη Φινλανδία. Η Εσθονία, η Λιθουανία, το Λουξεμβούργο, η Αυστρία και η Σλοβακία αναμένεται να παρουσιάσουν το 2023 σημαντική επεκτατική συμβολή (πάνω από 0,5 ε.μ. του ΑΕΠ) των καθαρών πρωτογενών τρεχουσών δαπανών. Η εξέλιξη αυτή θα μπορούσε να πυροδοτήσει περαιτέρω πληθωριστικές πιέσεις στις εν λόγω χώρες. Η επεκτατική συμβολή της συνιστώσας αυτής αναμένεται να είναι μικρότερη (¼ ε.μ. του ΑΕΠ) στη Γερμανία. Συσταλτική συμβολή στον δημοσιονομικό προσανατολισμό των καθαρών πρωτογενών τρεχουσών δαπανών προβλέπεται στην Ιρλανδία, τη Λετονία και τη Μάλτα και, σε μικρότερο βαθμό, στην Κροατία και την Κύπρο. Αυτό φαίνεται να δικαιολογείται από την εξελισσόμενη οικονομική κατάσταση, ιδίως τον υψηλό πληθωρισμό.

Διάγραμμα 3.4 **Εθνικά χρηματοδοτούμενες καθαρές πρωτογενείς τρέχουσες δαπάνες: συμβολή στον δημοσιονομικό προσανατολισμό και κινητήριες δυνάμεις, 2023 (ε.μ. του ΑΕΠ)**

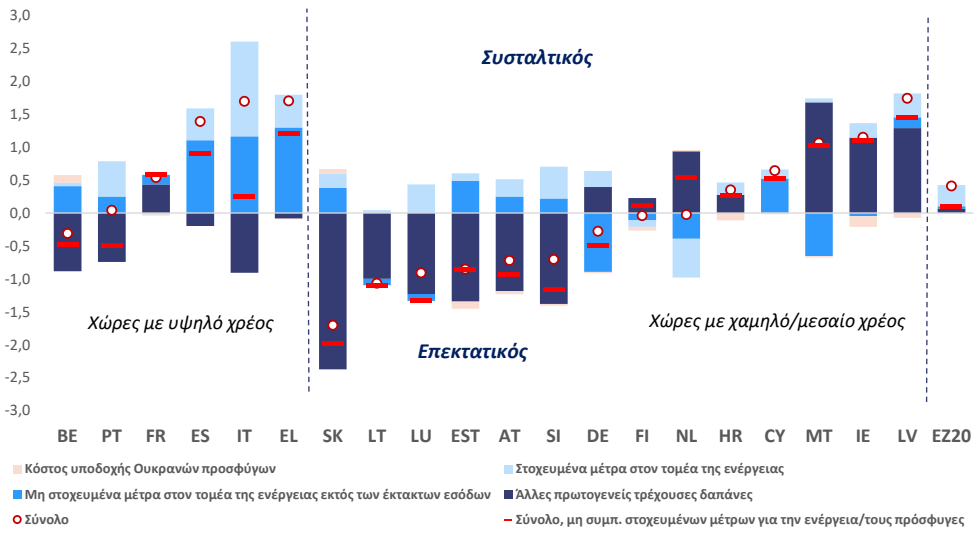

Πηγή: Φθινοπωρινές προβλέψεις 2022 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Το 2023 οι εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις, καθώς και οι επενδύσεις που χρηματοδοτούνται μέσω του ΜΑΑ ή άλλων ταμείων της ΕΕ, αναμένεται να σταθεροποιηθούν ή να επεκταθούν στα περισσότερα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ. Βάσει των φθινοπωρινών προβλέψεων 2022 της Επιτροπής, η συμβολή των εθνικά χρηματοδοτούμενων επενδύσεων αναμένεται να είναι ουδέτερη ή θετική σε όλα τα κράτη μέλη, με εξαίρεση την Κύπρο, τη Λετονία και τη Μάλτα (διάγραμμα 3.3)[14]. Ταυτόχρονα, η

[14] Επισημαίνεται, ωστόσο, ότι ο λόγος των δημόσιων επενδύσεων προς το ΑΕΠ στη Λετονία είναι πολύ υψηλότερος από τον μέσο όρο της ζώνης του ευρώ.

απορρόφηση κονδυλίων του ΜΑΑ και άλλων ταμείων της ΕΕ συμβάλλει στη διατήρηση ή την αύξηση των συνολικών δημόσιων επενδύσεων το 2023 και στην Κύπρο, τη Λετονία και την Μάλτα. Όσον αφορά τις εξελίξεις σε σχέση με τα προ της πανδημίας επίπεδα του 2019, το 2023 όλες οι χώρες της ζώνης του ευρώ αναμένεται να διατηρήσουν ή να αυξήσουν τις εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις, με εξαίρεση την Κροατία και τη Λετονία (διάγραμμα 3.6).

Συνολικές εξελίξεις των δημόσιων επενδύσεων

Σύμφωνα με τις προβολές, οι δημόσιες επενδύσεις στη ζώνη του ευρώ θα συνεχίσουν να αυξάνονται. Σε αντίθεση με τους προηγούμενους μακροοικονομικούς κλυδωνισμούς, οι δημόσιες επενδύσεις διατηρήθηκαν σε υψηλά επίπεδα κατά τη διάρκεια τόσο της πανδημίας της COVID-19 όσο και της τρέχουσας ενεργειακής κρίσης. Ο λόγος των δημόσιων επενδύσεων προς το ΑΕΠ στη ζώνη του ευρώ αυξήθηκε από 2,8 % το 2019 σε 3 % το 2020 και το 2021. Σύμφωνα με τις προβολές, αναμένεται να έχει αυξηθεί σε 3,1 % το 2022 και περαιτέρω σε 3,2 % το 2023 (διάγραμμα 3.5)[15].

Οι δημόσιες επενδύσεις αναμένεται να αυξηθούν το 2023 στα περισσότερα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ (διάγραμμα 3.6)**.** Με τη σύσταση της 12ης Ιουλίου 2022, το Συμβούλιο κάλεσε όλα τα κράτη μέλη να «*...επεκτείν[ουν] τις δημόσιες επενδύσεις για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση και για την ενεργειακή ασφάλεια, λαμβάνοντας υπόψη την πρωτοβουλία REPowerEU, μεταξύ άλλων κάνοντας χρήση του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και άλλων ταμείων της Ένωσης*». Η αξιολόγηση της Επιτροπής βασίζεται στην εξέλιξη του συνολικού ακαθάριστου σχηματισμού παγίου κεφαλαίου, λαμβανομένων παράλληλα υπόψη των έργων που αποσκοπούν στην επίτευξη της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης και στην αύξηση της ενεργειακής ασφάλειας. Το 2023 οι συνολικές δημόσιες επενδύσεις αναμένεται να αυξηθούν κατά περισσότερο από 0,1 ε.μ. του ΑΕΠ σε σχέση με το 2022 σε 12 κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ (Εσθονία, Ισπανία, Κροατία, Ιταλία, Κύπρος, Λετονία, Λιθουανία, Λουξεμβούργο, Κάτω Χώρες, Πορτογαλία, Σλοβακία και Σλοβενία) και να παραμείνουν σε γενικές γραμμές σταθερές σε επτά κράτη μέλη (Βέλγιο, Γερμανία, Ιρλανδία, Γαλλία, Μάλτα, Αυστρία και Φινλανδία). Το 2023 οι δημόσιες επενδύσεις προβλέπεται να μειωθούν μόνο στην Ελλάδα, λόγω των χαμηλότερων επενδύσεων που χρηματοδοτούνται από την ΕΕ, αλλά παραμένουν πάνω από το 4 % του ΑΕΠ μετά τη σημαντική αύξηση που προβλέπεται για το 2022.

Διάγραμμα 3.5 **Ζώνη του ευρώ: ακαθάριστες και καθαρές δημόσιες επενδύσεις, 1995-2023 (% του ΑΕΠ)**

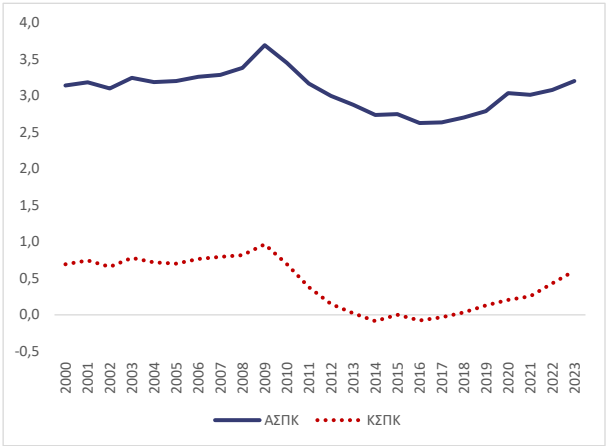

Πηγή: Φθινοπωρινές προβλέψεις 2022 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

[15] Τα στοιχεία αυτά αφορούν τον ακαθάριστο σχηματισμό παγίου κεφαλαίου, ενώ, αφού ληφθεί υπόψη η ανάλωση παγίου κεφαλαίου, ο καθαρός σχηματισμός παγίου κεφαλαίου του τομέα της γενικής κυβέρνησης στη ζώνη του ευρώ θα αυξηθεί από 0,1 % του ΑΕΠ το 2019 σε 0,6 % το 2023 (διάγραμμα 3.5).

Σημαντικό μέρος της αύξησης των δημόσιων επενδύσεων κατά την περίοδο μεταξύ του 2019 και του 2023 υποστηρίζεται από τη χρηματοδότηση της ΕΕ. Οι επιχορηγήσεις του ΜΑΑ θα χρηματοδοτήσουν επενδυτικά έργα και μεταρρυθμίσεις για την ενίσχυση της παραγωγικότητας χωρίς να οδηγήσουν σε υψηλότερα ελλείμματα και χρέος στους εθνικούς προϋπολογισμούς[16]. Οι δημόσιες επενδύσεις που χρηματοδοτούνται από τον ΜΑΑ θα καλύψουν μέρος των σημαντικών επενδυτικών αναγκών για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση, καθώς και για την ενίσχυση της ενεργειακής ασφάλειας. Σε ορισμένα κράτη μέλη, οι επιχορηγήσεις του ΜΑΑ υποστηρίζουν επίσης επενδύσεις των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση, όπως η ψηφιοποίηση της δημόσιας διοίκησης, η ψηφιοποίηση των σχολείων και των ΜΜΕ ή έργα που αφορούν τον ψηφιακό γραμματισμό, την κυβερνοασφάλεια και τη συνδεσιμότητα 5G.

Πολλά κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ σχεδιάζουν επενδύσεις για την υποστήριξη της πράσινης μετάβασης και την αύξηση της ενεργειακής ασφάλειας και απόδοσης το 2023. Ορισμένα σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων περιλαμβάνουν έργα που αφορούν τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης των κτιρίων (Βέλγιο, Εσθονία, Ελλάδα, Ισπανία, Γαλλία, Κροατία και Λιθουανία). Άλλοι τομείς περιλαμβάνουν επενδύσεις στη βιώσιμη κινητικότητα, ιδίως σε σιδηροδρομικά δίκτυα (Βέλγιο, Εσθονία, Ιταλία και Σλοβενία)· στην απαλλαγή των ενεργοβόρων βιομηχανιών από τις ανθρακούχες εκπομπές (Αυστρία και Πορτογαλία)· στο υδρογόνο (Ιταλία και Κάτω Χώρες)· στη στήριξη των νοικοκυριών για τη μετάβαση σε πιο βιώσιμα ενεργειακά συστήματα (Αυστρία)· και στους ηλιακούς συλλέκτες (Ελλάδα και Ισπανία).

Τα σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων περιλαμβάνουν επίσης δημόσιες επενδύσεις για την υποστήριξη της ψηφιακής μετάβασης. Τα έργα επικεντρώνονται στην ψηφιοποίηση της δημόσιας διοίκησης σε ορισμένα κράτη μέλη (Βέλγιο, Γαλλία, Κροατία, Ιταλία και Κύπρος). Η ψηφιοποίηση των σχολείων (Ιρλανδία και Πορτογαλία) και των ΜΜΕ (Ελλάδα, Γαλλία και Σλοβενία) αποτελούν επίσης σημαντικούς τομείς επενδύσεων το 2023. Τα έργα αφορούν επίσης την κατάρτιση και τη βελτίωση του ψηφιακού γραμματισμού των σπουδαστών (Γαλλία και Κάτω Χώρες)· την κυβερνοασφάλεια και τη συνδεσιμότητα 5G (Ισπανία)· την υποδομή Gigabit (Σλοβενία)· καθώς και την ψηφιακή διάγνωση και τον ψηφιακό εξοπλισμό νοσοκομείων (Κροατία).

[16] Οι δαπάνες που χρηματοδοτούνται με δάνεια από τον ΜΑΑ περιλαμβάνονται στις εθνικά χρηματοδοτούμενες δαπάνες.

Διάγραμμα 3.6 **Δημόσιες επενδύσεις, 2019, 2022 και 2023 (% του ΑΕΠ)**

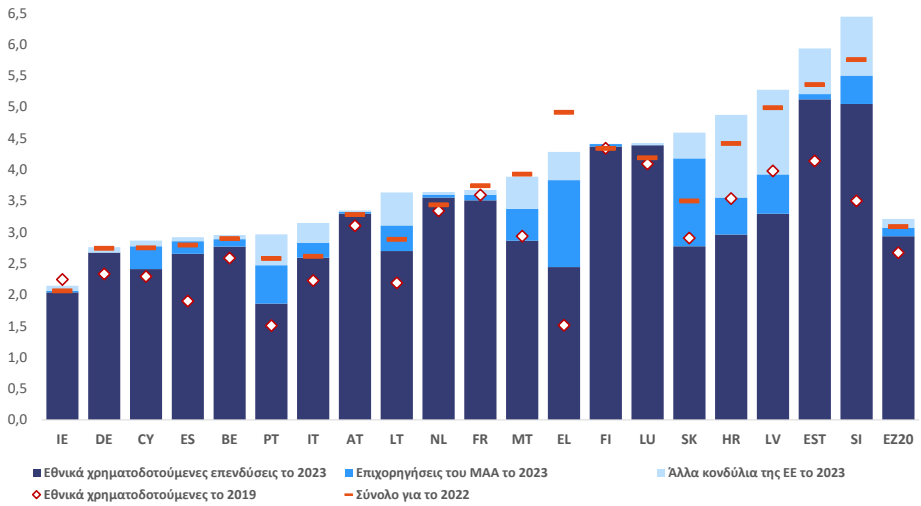

Πηγή: Φθινοπωρινές προβλέψεις 2022 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Αξιολόγηση των μέτρων για τον μετριασμό των επιπτώσεων των υψηλών τιμών της ενέργειας στα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις

Οι δημοσιονομικές προβολές επηρεάζονται από μια σειρά δημοσιονομικών μέτρων που αποσκοπούν στον μετριασμό των επιπτώσεων των υψηλών τιμών της ενέργειας στα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις. Το καθαρό δημοσιονομικό κόστος των μέτρων αυτών εκτιμάται, από τις υπηρεσίες της Επιτροπής, σε 1,3 % του ΑΕΠ το 2022 και σε 0,9 % το 2023 για τη ζώνη του ευρώ στο σύνολό της (παράρτημα πίνακας IV.5). Για τους σκοπούς της εκτίμησης αυτής, τα «*μέτρα στον τομέα της ενέργειας*» ορίζονται ως εξής: 1) μέτρα που έχουν άμεσο αντίκτυπο στο οριακό κόστος της κατανάλωσης ενέργειας για τα νοικοκυριά και/ή τις επιχειρήσεις («*μέτρα τιμών*»)· 2α) μέτρα που παρέχουν προσωρινή εισοδηματική στήριξη στα νοικοκυριά (συνεπώς, οι μόνιμες αυξήσεις μισθών και ημερομισθίων, συντάξεων ή άλλων κοινωνικών παροχών δεν εξετάζονται εδώ, δεδομένου ότι δεν αναμένεται να αντιστραφούν όταν οι τιμές της ενέργειας μειωθούν εκ νέου)· 2β) μέτρα που παρέχουν αποζημίωση σε επιχειρήσεις (εκτός των μέτρων τιμών) οι οποίες δραστηριοποιούνται σε ενεργοβόρες βιομηχανίες (και τα δύο «*εισοδηματικά μέτρα*»)· και 3) έσοδα λόγω (νέων ειδικών φόρων ή εισφορών επί) ακούσιων κερδών των επιχειρήσεων ενέργειας[17].

Τα περισσότερα από τα μέτρα που έχουν εγκριθεί δεν στοχεύουν επαρκώς στα πλέον ευάλωτα νοικοκυριά και τις πλέον ευάλωτες επιχειρήσεις. Τα στοχευμένα μέτρα αποτελούν μέτρα από τα οποία θα ωφεληθούν μόνο τα πλέον ευάλωτα στρώματα του πληθυσμού, συνεπάγονται σε ορισμένο βαθμό την εφαρμογή εισοδηματικών κριτηρίων και είναι επιλεκτικά βάσει εισοδήματος ή ειδικών κοινωνικών αναγκών. Χαρακτηριστικά παραδείγματα μέτρων αυτού του είδους είναι τα εξής: προσαυξήσεις στα επιδόματα

[17] Τα έσοδα λόγω (ειδικών φόρων ή εισφορών επί) ακούσιων κερδών αποτελούν ειδική κατηγορία, δεδομένου ότι δεν συνιστούν μέτρο στήριξης, αλλά πηγή χρηματοδότησης. Αυτό το συγκεκριμένο είδος εσόδων περιλαμβάνεται στις εκτιμήσεις, αφενός, λόγω της πολύ άμεσης σχέσης με την αύξηση των τιμών της ενέργειας και, αφετέρου, επειδή πολλά κράτη μέλη χρησιμοποιούν ήδη ή εξετάζουν το ενδεχόμενο να χρησιμοποιήσουν την εν λόγω πηγή εσόδων για τη χρηματοδότηση μέτρων στήριξης.

ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος ή στις χαμηλότερες συντάξεις, εφάπαξ εκπτώσεις που αφαιρούνται από τον λογαριασμό ενέργειας για τα νοικοκυριά χαμηλού εισοδήματος ή μειωμένη τιμή ανά kWh ενέργειας για τα νοικοκυριά χαμηλού εισοδήματος. Αντιθέτως, τα μη στοχευμένα μέτρα αποτελούν μέτρα ευρείας βάσης που εφαρμόζονται στην πλειονότητα του πληθυσμού, χωρίς (ιδιαίτερη) διαφοροποίηση, βάσει εισοδήματος ή ειδικών αναγκών. Για το 2023, περίπου το 90 % των δημοσιονομικών επιπτώσεων οφείλεται στα μέτρα που δεν είναι στοχευμένα.

Τα περισσότερα από τα μέτρα που έχουν εγκριθεί στρεβλώνουν το μήνυμα σχετικά με τις τιμές και μειώνουν τα κίνητρα για τον περιορισμό της κατανάλωσης ενέργειας και την αύξηση της ενεργειακής απόδοσης. Τα εισοδηματικά μέτρα, όπως ορίζονται ανωτέρω, παρέχουν προσωρινή στήριξη σε νοικοκυριά ή επιχειρήσεις, με τη μορφή μεταβιβάσεων ή επιδοτήσεων, χωρίς να επηρεάζουν το οριακό κόστος της κατανάλωσης ενέργειας. Τα μέτρα τιμών έχουν αντίκτυπο στο οριακό κόστος της κατανάλωσης ενέργειας και, ως εκ τούτου, μειώνουν τα κίνητρα για τη μείωση της κατανάλωσης ενέργειας και την αύξηση της ενεργειακής απόδοσης. Για το 2023 περίπου τα δύο τρίτα των δημοσιονομικών επιπτώσεων οφείλεται στα μέτρα που στρεβλώνουν το μήνυμα σχετικά με τις τιμές.

Εάν οι τιμές της ενέργειας παραμείνουν υψηλές το 2023, το τελικό δημοσιονομικό κόστος είναι πιθανό να υπερβεί τις εκτιμήσεις βάσει των μέτρων που εξαγγέλλονται επί του παρόντος. Το κόστος αυτό παρουσιάζει διαφοροποιήσεις μεταξύ των κρατών μελών, δεδομένου ότι αντικατοπτρίζει ειδικούς ανά χώρα παράγοντες, όπως ο σχεδιασμός των εθνικών τους δεσμών μέτρων πολιτικής και το ενεργειακό μίγμα. Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι ορισμένα κράτη μέλη δεν είχαν εξαγγείλει ακόμη, στα σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων τους, τα μέτρα που σχεδιάζουν να λάβουν στον τομέα της ενέργειας για το 2023. Για την εκτίμηση του δημοσιονομικού κόστους των μέτρων στον τομέα της ενέργειας για το 2023, οι υπηρεσίες της Επιτροπής εξέτασαν τόσο την ημερομηνία έναρξης ισχύος των μέτρων που εξαγγέλθηκαν ή ανακοινώθηκαν από την κυβέρνηση όσο και την εξαγγελθείσα ημερομηνία λήξης τους. Σε αρκετά κράτη μέλη, τα μέτρα στον τομέα της ενέργειας προβλέπεται να λήξουν κατά τη διάρκεια του 2023 (ορισμένα ήδη από το τέλος του πρώτου τριμήνου του έτους)[18]. Ωστόσο, εάν οι τιμές της ενέργειας παραμείνουν υψηλές, τα κράτη μέλη δύνανται να αποφασίσουν να παρατείνουν τα υφιστάμενα μέτρα ή να εφαρμόσουν νέα μέτρα. Κατά συνέπεια, για τη ζώνη του ευρώ στο σύνολό της και για ορισμένα κράτη μέλη, το 2023 το δημοσιονομικό κόστος των μέτρων στον τομέα της ενέργειας ενδέχεται να υποτιμηθεί.

[18] Η τρέχουσα προβολή του δημοσιονομικού κόστους των μέτρων που αφορούν τις υψηλές τιμές της ενέργειας οφείλεται σε μεγάλο βαθμό σε μερικά μεγάλα κράτη μέλη που έχουν εξαγγείλει ήδη σημαντικές δέσμες ετήσιων μέτρων.

Διάγραμμα 3.7 **Δημοσιονομικό κόστος των μέτρων στον τομέα της ενέργειας κατά την περίοδο 2022-2023 (% του ΑΕΠ)**

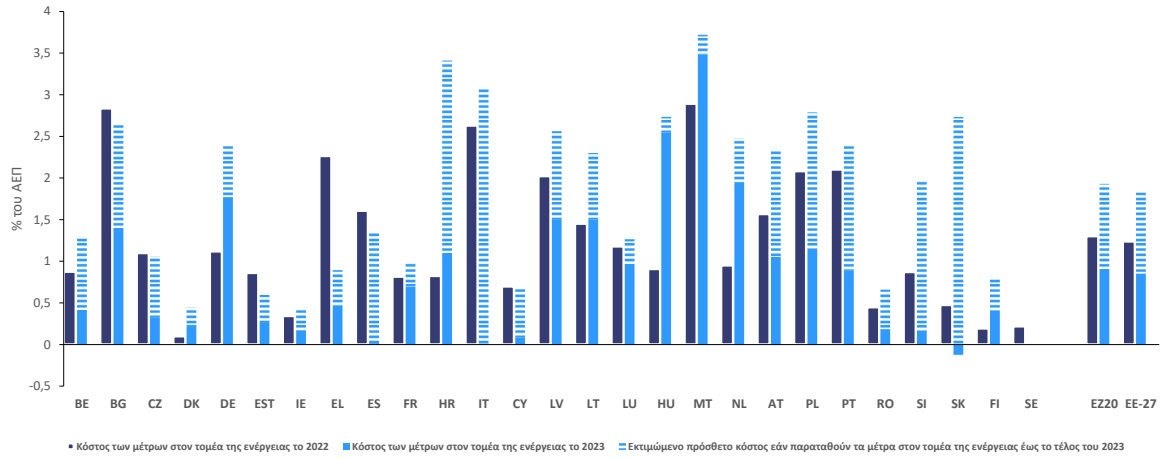

Πηγή: Φθινοπωρινές προβλέψεις 2022 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Οι υπηρεσίες της Επιτροπής εκτίμησαν το δυνητικό πρόσθετο δημοσιονομικό κόστος των μέτρων στον τομέα της ενέργειας σε περίπτωση παράτασης των υφιστάμενων μέτρων καθ' όλη τη διάρκεια του 2023. Πρόκειται κατ' ανάγκη για μια ιδιαίτερα σχηματοποιημένη διαδικασία, με αφετηρία τις φθινοπωρινές προβλέψεις, και χωρίς να λαμβάνεται υπόψη ο αντίκτυπος που θα μπορούσε να έχει η παράταση των μέτρων στον τομέα της ενέργειας στην οικονομική δραστηριότητα και τον πληθωρισμό. Η διαδικασία αυτή καταδεικνύει ότι, εάν τα μέτρα στον τομέα της ενέργειας έπρεπε να διατηρηθούν σε ισχύ για ολόκληρο το έτος 2023, το κόστος τους θα μπορούσε να αυξηθεί επιπλέον κατά 1 % του ΑΕΠ στη ζώνη του ευρώ, ανερχόμενο σχεδόν στο 2 % του ΑΕΠ το 2023, ποσοστό που θα ήταν σημαντικά υψηλότερο από το αντίστοιχο ποσοστό το 2022 (διάγραμμα 3.7)[19]. Η εικόνα παρουσιάζει διαφοροποιήσεις μεταξύ των κρατών μελών, ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες των μέτρων που είναι γνωστά μέχρι στιγμής (σε ισχύ, εγκριθέντα ή εξαγγελθέντα), συμπεριλαμβανομένης της γενναιοδωρίας τους και των δηλωμένων ημερομηνιών λήξης. Η διαδικασία αυτή καταδεικνύει τον τρόπο με τον οποίο τα μέτρα στον τομέα της ενέργειας μπορούν να επηρεάσουν τις δημοσιονομικές εξελίξεις και εφιστά την προσοχή στη σημασία της θέσπισης από τα κράτη μέλη μέτρων τα οποία είναι δημοσιονομικά προσιτά, στοχεύουν στις πλέον ευάλωτες ομάδες και παρέχουν κίνητρα για τη μείωση της κατανάλωσης ενέργειας.

[19] Για ορισμένα συγκεκριμένα κράτη μέλη, η εκτίμηση αυτή προϋποθέτει επίσης την αποτελεσματική χρήση των πιστώσεων του προϋπολογισμού που προβλέπονται επί του παρόντος από ορισμένες κυβερνήσεις για τη χρηματοδότηση πρόσθετων μέτρων στον τομέα της ενέργειας το 2023, οι λεπτομέρειες των οποίων δεν έχουν ακόμη προσδιοριστεί. Οι δημοσιονομικές επιπτώσεις της έχουν ήδη αποτυπωθεί στις προβολές για το έλλειμμα και το χρέος της γενικής κυβέρνησης το 2023, στις οποίες βασίζονται οι φθινοπωρινές προβλέψεις, αλλά όχι στο συνολικό δημοσιονομικό κόστος των μέτρων στον τομέα της ενέργειας κατά το εν λόγω έτος.

Αξιολόγηση των σχεδίων δημοσιονομικών προγραμμάτων του 2023 από την Επιτροπή

Τα περισσότερα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ υπέβαλαν τα σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων τους έως τις 15 Οκτωβρίου, σύμφωνα με το άρθρο 6 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 473/2013[20]. Τα σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων της Ιταλίας και της Λετονίας υποβλήθηκαν από τις απερχόμενες κυβερνήσεις με βάση αμετάβλητες πολιτικές ενόψει του πολιτικού κύκλου τους (εκλογές την 25η Σεπτεμβρίου και την 1η Οκτωβρίου, αντίστοιχα). Επομένως, τα αριθμητικά στοιχεία που παρουσιάζονται για το δημόσιο έλλειμμα του 2023 και άλλες δημοσιονομικές μεταβλητές στα εν λόγω δύο σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων δεν αντιπροσωπεύουν στόχους πολιτικής. Στην περίπτωση της Ιταλίας, η Επιτροπή δεν δημοσιεύει γνώμη σχετικά με το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος για το 2023, το οποίο στηρίζεται στην παραδοχή αμετάβλητης πολιτικής και υποβλήθηκε από την απερχόμενη κυβέρνηση στις 10 Οκτωβρίου. Αντ' αυτού, η Επιτροπή θα δημοσιεύσει σε εύθετο χρόνο γνώμη σχετικά με το επικαιροποιημένο σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος για το 2023 που αναμένεται να υποβάλει σύντομα η νέα κυβέρνηση. Η Λετονία καλείται να υποβάλει στην Επιτροπή και στην Ευρωομάδα επικαιροποιημένο σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος το συντομότερο δυνατόν, και τουλάχιστον έναν μήνα πριν από την προβλεπόμενη έγκριση του σχεδίου νόμου για τον προϋπολογισμό από το εθνικό κοινοβούλιο.

Όσον αφορά την Κροατία, ήταν η πρώτη φορά που η Επιτροπή αξιολόγησε σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος της χώρας. Δεδομένου ότι η Κροατία θα ενταχθεί στη ζώνη του ευρώ εντός ολίγων εβδομάδων, την 1η Ιανουαρίου 2023, η Επιτροπή εκφράζει την ικανοποίησή της για την απόφαση της Κροατίας να διαβιβάσει το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματός της σαν να είναι ήδη μέλος της ζώνης του ευρώ.

Η Επιτροπή αξιολόγησε τη συνέπεια των σχεδίων δημοσιονομικών προγραμμάτων του 2023 με τις συστάσεις του Συμβουλίου της 12ης Ιουλίου 2022. Σύμφωνα με τις συστάσεις του Συμβουλίου, η δημοσιονομική πολιτική των κρατών μελών θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη τη συνεχιζόμενη προσωρινή και στοχευμένη στήριξη τόσο των πλέον ευάλωτων νοικοκυριών και επιχειρήσεων στις αυξήσεις των τιμών της ενέργειας όσο και των ατόμων που εγκαταλείπουν την Ουκρανία. Επιπλέον, το Συμβούλιο συνέστησε στα κράτη μέλη να επεκτείνουν τις δημόσιες επενδύσεις για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση και για την ενεργειακή ασφάλεια, λαμβάνοντας υπόψη την πρωτοβουλία REPowerEU, μεταξύ άλλων κάνοντας χρήση του ΜΑΑ και άλλων ταμείων της Ένωσης. Τα κράτη μέλη θα πρέπει επίσης να είναι έτοιμα να προσαρμόσουν τις τρέχουσες δαπάνες στην εξελισσόμενη κατάσταση. Επιπλέον, στις συστάσεις του Συμβουλίου έγινε διάκριση των κρατών μελών με βάση τα δημοσιονομικά τους περιθώρια, όπως καταδεικνύεται από τα επίπεδα χρέους τους:

- **Στα κράτη μέλη με υψηλό χρέος** απευθύνθηκε η σύσταση να εξασφαλίσουν την άσκηση συνετής δημοσιονομικής πολιτικής, περιορίζοντας ειδικότερα την αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών κάτω από τη μεσοπρόθεσμη αύξηση του δυνητικού προϊόντος. Για την περίοδο μετά το 2023, στα κράτη μέλη με υψηλό χρέος απευθύνθηκε η σύσταση να επιδιώξουν την εφαρμογή δημοσιονομικής πολιτικής που θα αποσκοπεί στην επίτευξη συνετών μεσοπρόθεσμων δημοσιονομικών θέσεων και τη διασφάλιση αξιόπιστης και σταδιακής μείωσης του χρέους και της δημοσιονομικής

[20]Σύμφωνα με το άρθρο 6 παράγραφος 3 στοιχείο δ) του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 473/2013, η Ελλάδα, η Ιρλανδία και οι Κάτω Χώρες παρείχαν στα ΣΔΠ τους ποσοτικές εκτιμήσεις σχετικά με τις διανεμητικές επιπτώσεις των προγραμματισμένων δημοσιονομικών μέτρων. Η Μάλτα παρουσίασε διανεμητική ανάλυση των ήδη εφαρμοζόμενων μέτρων με σκοπό την άμβλυνση των επιπτώσεων του υψηλού πληθωρισμού.

βιωσιμότητας μεσοπρόθεσμα μέσω της σταδιακής εξυγίανσης και της υλοποίησης επενδύσεων και μεταρρυθμίσεων.

- **Τα κράτη μέλη με χαμηλό/μεσαίο χρέος** θα πρέπει να διασφαλίσουν ότι το 2023 η αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών συνάδει με έναν συνολικά ουδέτερο προσανατολισμό πολιτικής. Για την περίοδο μετά το 2023, θα πρέπει να επιδιώξουν την εφαρμογή δημοσιονομικής πολιτικής που θα αποσκοπεί στην επίτευξη συνετών μεσοπρόθεσμων δημοσιονομικών θέσεων.

Ακολουθεί σύνοψη των γνωμών της Επιτροπής[21]. Οι γνώμες βασίζονται στις φθινοπωρινές προβλέψεις 2022 της Επιτροπής, συμπεριλαμβανομένων των πληροφοριών που περιέχονται στα σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων:

Κράτη μέλη με υψηλό χρέος (Βέλγιο, Γαλλία, Ελλάδα, Ισπανία και Πορτογαλία)

- Για τη Γαλλία, την Ελλάδα και την Ισπανία, η αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών προβλέπεται να είναι χαμηλότερη από τη μεσοπρόθεσμη αύξηση του δυνητικού προϊόντος, λαμβανομένης υπόψη της προσωρινής και στοχευμένης στήριξης των πλέον ευάλωτων νοικοκυριών και επιχειρήσεων στις αυξήσεις των τιμών της ενέργειας, καθώς και του κόστους της παροχής βοήθειας στα άτομα που εγκαταλείπουν την Ουκρανία, σύμφωνα με τις συστάσεις του Συμβουλίου. Δεν συμβαίνει το ίδιο και για το Βέλγιο, όπου η αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών υπερβαίνει το δυνητικό προϊόν, λαμβανομένης υπόψη της προσωρινής και στοχευμένης στήριξης τόσο των πλέον ευάλωτων νοικοκυριών και επιχειρήσεων στις αυξήσεις των τιμών της ενέργειας όσο και των ατόμων που εγκαταλείπουν την Ουκρανία. Στην περίπτωση της Πορτογαλίας, η αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων τρεχουσών δαπανών προβλέπεται να συγκλίνει προς τη μεσοπρόθεσμη αύξηση του δυνητικού προϊόντος, με την παραδοχή της προγραμματισμένης μείωσης των μέτρων για την αντιμετώπιση των υψηλών τιμών της ενέργειας, συμπεριλαμβανομένης της προσωρινής και στοχευμένης στήριξης των ευάλωτων νοικοκυριών και επιχειρήσεων.
- Όλα τα κράτη μέλη σχεδιάζουν να χρηματοδοτήσουν δημόσιες επενδύσεις για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση και για την ενεργειακή ασφάλεια, μεταξύ άλλων με τη χρήση του ΜΑΑ και άλλων κονδυλίων της ΕΕ, σύμφωνα με τις συστάσεις του Συμβουλίου. Οι συνολικές δημόσιες επενδύσεις ως ποσοστό του ΑΕΠ αναμένεται είτε να αυξηθούν είτε να παραμείνουν σταθερές το 2023, σε σύγκριση με το 2022, σε όλα τα κράτη μέλη εκτός από τη Γαλλία και την Ελλάδα. Το Βέλγιο, η Γαλλία, η Ελλάδα, η Ισπανία και η Πορτογαλία σχεδιάζουν να διατηρήσουν τις εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις, δεδομένου ότι προβλέπεται να αυξηθούν ή να παραμείνουν σταθερές από το 2022 έως το 2023. Η συμβολή των δαπανών που χρηματοδοτούνται από επιχορηγήσεις του ΜΑΑ και από κονδύλια της ΕΕ στον συνολικό δημοσιονομικό προσανατολισμό είναι επεκτατική ή ουδέτερη σε όλα τα κράτη μέλη, εκτός από τη Γαλλία και την Ελλάδα.
- Συνολικά, η Επιτροπή είναι της γνώμης ότι τα σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων για τη Γαλλία, την Ελλάδα και την Ισπανία συνάδουν με τις δημοσιονομικές

[21] Οι γνώμες συνοδεύονται από στατιστικό παράρτημα, στο οποίο περιλαμβάνονται οι απαραίτητες πληροφορίες για την αξιολόγηση των προγραμμάτων των κρατών μελών.

κατευθυντήριες γραμμές που περιλαμβάνονται στη σύσταση του Συμβουλίου της 12ης Ιουλίου 2022, ενώ το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος του Βελγίου συνάδει εν μέρει με τη σύσταση και το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος της Πορτογαλίας κινδυνεύει να συνάδει μόνο εν μέρει με τη σύσταση.

Κράτη μέλη με χαμηλό/μεσαίο χρέος (Γερμανία, Εσθονία, Ιρλανδία, Κροατία, Κύπρος, Λετονία, Λιθουανία, Λουξεμβούργο, Μάλτα, Κάτω Χώρες, Αυστρία, Σλοβενία, Σλοβακία και Φινλανδία)

- Ο συνολικός προσανατολισμός της δημοσιονομικής πολιτικής το 2023 παρουσιάζει διαφοροποιήσεις μεταξύ των κρατών μελών:
    - Επεκτατικός (μεταξύ +0,5 % και +2,3 % του ΑΕΠ)[22]: Ιρλανδία, Κύπρος, Λετονία και Μάλτα
    - Σε γενικές γραμμές ουδέτερος (μεταξύ -0,1 % και -0,2 % του ΑΕΠ): Κροατία, Αυστρία και Φινλανδία
    - Επεκτατικός (μεταξύ -0,4 % και -2,6 % του ΑΕΠ): Γερμανία, Εσθονία, Λιθουανία, Λουξεμβούργο, Κάτω Χώρες, Σλοβενία και Σλοβακία
- Η συμβολή των εθνικά χρηματοδοτούμενων τρεχουσών δαπανών τους (εκτός των νέων μέτρων στο σκέλος των εσόδων) στον συνολικό δημοσιονομικό προσανατολισμό το 2023 παρουσιάζει επίσης διαφοροποιήσεις μεταξύ των κρατών μελών:
    - Συσταλτικός (μεταξύ +0,4 και +1,7 εκατοστιαίων μονάδων): Ιρλανδία, Κροατία, Κύπρος, Λετονία και Μάλτα
    - Σε γενικές γραμμές ουδέτερος (περίπου μηδενικές εκατοστιαίες μονάδες): Κάτω Χώρες και Φινλανδία
    - Συσταλτικός (μεταξύ -0,3 % και -1,7 εκατοστιαίων μονάδων): Γερμανία, Εσθονία, Λιθουανία, Λουξεμβούργο, Αυστρία, Σλοβενία και Σλοβακία. Σε όλες τις περιπτώσεις, δεν πρόκειται για το αποτέλεσμα της προσωρινής και στοχευμένης στήριξης των πλέον ευάλωτων νοικοκυριών και επιχειρήσεων στις αυξήσεις των τιμών της ενέργειας και των ατόμων που εγκαταλείπουν την Ουκρανία[23].
- Όλα τα κράτη μέλη σχεδιάζουν να χρηματοδοτήσουν δημόσιες επενδύσεις για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση και για την ενεργειακή ασφάλεια, μεταξύ άλλων με τη χρήση του ΜΑΑ και άλλων κονδυλίων της ΕΕ, σύμφωνα με τις συστάσεις του Συμβουλίου. Οι συνολικές δημόσιες επενδύσεις ως ποσοστό του ΑΕΠ αναμένεται είτε να αυξηθούν είτε να παραμείνουν σταθερές το 2023, σε σύγκριση με το 2022, σε όλα

[22] Το αρνητικό (θετικό) πρόσημο αντιστοιχεί σε υπέρβαση (έλλειμμα) της αύξησης των πρωτογενών δαπανών σε σύγκριση με το μεσοπρόθεσμο δυναμικό, το οποίο υποδηλώνει επεκτατική (συσταλτική) δημοσιονομική πολιτική.

[23] Στις περιπτώσεις της Σλοβακίας και της Σλοβενίας, τα μέτρα στήριξης της ενέργειας στα σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων δεν προσδιορίζονται επαρκώς. Για τον λόγο αυτό, ο επεκτατικός προσανατολισμός δεν μπορεί να θεωρηθεί στο παρόν στάδιο ότι είναι το αποτέλεσμα της προσωρινής και στοχευμένης στήριξης των πλέον ευάλωτων νοικοκυριών και επιχειρήσεων στις αυξήσεις των τιμών της ενέργειας και των ατόμων που εγκαταλείπουν την Ουκρανία.

τα κράτη μέλη με χαμηλό/μεσαίο χρέος. Όλα τα κράτη μέλη σχεδιάζουν να διατηρήσουν τις εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις, με εξαίρεση την Κύπρο, τη Λετονία και τη Μάλτα, όπου προβλέπεται να μειωθούν από το 2022 έως το 2023. Η συμβολή των δαπανών που χρηματοδοτούνται από επιχορηγήσεις του ΜΑΑ και από κονδύλια της ΕΕ στον συνολικό δημοσιονομικό προσανατολισμό είναι επεκτατική ή ουδέτερη σε όλα τα κράτη μέλη, εκτός από τη Γερμανία.

- Συνολικά, η Επιτροπή είναι της γνώμης ότι τα σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων για την Ιρλανδία, την Κροατία, την Κύπρο, τη Λετονία, τη Μάλτα και τη Φινλανδία συνάδουν με τις δημοσιονομικές κατευθύνσεις που περιλαμβάνονται στη σύσταση του Συμβουλίου της 12ης Ιουλίου 2022. Τα σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων της Γερμανίας, της Εσθονίας, της Λιθουανίας, του Λουξεμβούργου, των Κάτω Χωρών, της Αυστρίας, της Σλοβενίας και της Σλοβακίας συνάδουν εν μέρει με τη σύσταση.

Μολονότι τα κράτη μέλη έθεσαν ταχέως σε εφαρμογή μέτρα στον τομέα της ενέργειας στο πλαίσιο της απόκρισης έκτακτης ανάγκης σε επίπεδο πολιτικής όσον αφορά τις έκτακτες αυξήσεις των τιμών της ενέργειας, η παράταση υφιστάμενων και/ή η θέσπιση νέων μέτρων στήριξης για την αντιμετώπιση των υψηλών τιμών της ενέργειας θα συνέβαλλε στη μεγαλύτερη αύξηση των καθαρών εθνικά χρηματοδοτούμενων τρεχουσών δαπανών και στην αύξηση του προβλεπόμενου δημοσιονομικού ελλείμματος και χρέους το 2023. Κατά συνέπεια, είναι σημαντικό τα κράτη μέλη να εστιάσουν καλύτερα τα μέτρα αυτά στα πλέον ευάλωτα νοικοκυριά και τις εκτεθειμένες επιχειρήσεις, να διατηρήσουν τα κίνητρα για τη μείωση της ζήτησης ενέργειας και να τα αποσύρουν καθώς μειώνονται οι πιέσεις στις τιμές της ενέργειας.

Η Επιτροπή καλεί το Βέλγιο, τη Γερμανία, την Εσθονία, τη Λιθουανία, το Λουξεμβούργο, τις Κάτω Χώρες, την Αυστρία, την Πορτογαλία, τη Σλοβενία και τη Σλοβακία να λάβουν τα αναγκαία μέτρα στο πλαίσιο της εθνικής διαδικασίας προϋπολογισμού, ώστε να διασφαλίσουν ότι ο προϋπολογισμός του 2023 συνάδει με τις συστάσεις που εξέδωσε το Συμβούλιο στις 12 Ιουλίου 2022.

Τα σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων περιλαμβάνουν κατά γενικό κανόνα μέτρα προς την κατεύθυνση της ενίσχυσης της ποιότητας και της σύνθεσης των δημόσιων οικονομικών και της συμβολής σε μια βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάκαμψη. Σε αυτό το πλαίσιο, περιλαμβάνονται επενδύσεις για την ενίσχυση της ανάπτυξης, ιδίως για τη στήριξη της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης, καθώς και της ενεργειακής ασφάλειας. Συνολική παρουσίαση της προόδου που έχει επιτευχθεί όσον αφορά την εφαρμογή των ειδικών ανά χώρα συστάσεων θα γίνει στις ανά χώρα εκθέσεις για το 2023 και η πρόοδος θα αξιολογηθεί στο πλαίσιο των ειδικών ανά χώρα συστάσεων που θα προτείνει η Επιτροπή την άνοιξη του 2023.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι: Αξιολόγηση των σχεδίων δημοσιονομικών προγραμμάτων για το 2022 ανά χώρα

Το 2023, βάσει των προβλέψεων της Επιτροπής και συμπεριλαμβανομένων των πληροφοριών που περιέχονται στο σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος της **Αυστρίας**, ο συνολικός προσανατολισμός της δημοσιονομικής πολιτικής εκτιμάται ότι είναι σε γενικές γραμμές ουδέτερος. Η εκτίμηση αυτή περιλαμβάνει επεκτατική συμβολή των εθνικά χρηματοδοτούμενων τρεχουσών δαπανών στον συνολικό δημοσιονομικό προσανατολισμό. Αυτή η επεκτατική συμβολή δεν είναι το αποτέλεσμα της προσωρινής και στοχευμένης στήριξης των πλέον ευάλωτων νοικοκυριών και επιχειρήσεων στις αυξήσεις των τιμών της ενέργειας, ούτε του κόστους της παροχής βοήθειας στα άτομα που εγκαταλείπουν την Ουκρανία. Συνολικά, η αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών δεν συνάδει με τη σύσταση του Συμβουλίου. Η Αυστρία σχεδιάζει να χρηματοδοτήσει πρόσθετες επενδύσεις μέσω του ΜΑΑ και άλλων ταμείων της ΕΕ, ενώ διατηρεί και τις εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις. Σχεδιάζει να χρηματοδοτήσει δημόσιες επενδύσεις για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση και για την ενεργειακή ασφάλεια. Συνολικά, η Επιτροπή είναι της γνώμης ότι το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος για την Αυστρία συνάδει εν μέρει με τις δημοσιονομικές κατευθύνσεις που περιλαμβάνονται στη σύσταση του Συμβουλίου της 12ης Ιουλίου 2022. Η Επιτροπή καλεί την Αυστρία να λάβει τα αναγκαία μέτρα στο πλαίσιο της εθνικής διαδικασίας προϋπολογισμού, ώστε να διασφαλίσει ότι ο προϋπολογισμός του 2023 συνάδει με τη σύσταση που εξέδωσε το Συμβούλιο στις 12 Ιουλίου 2022. Μολονότι η Αυστρία έθεσε ταχέως σε εφαρμογή μέτρα στον τομέα της ενέργειας στο πλαίσιο της απόκρισης έκτακτης ανάγκης σε επίπεδο πολιτικής όσον αφορά τις έκτακτες αυξήσεις των τιμών της ενέργειας, η παράταση υφιστάμενων και/ή η θέσπιση νέων μέτρων στήριξης για την αντιμετώπιση των υψηλών τιμών της ενέργειας θα συνέβαλλε σε μεγαλύτερη αύξηση των καθαρών εθνικά χρηματοδοτούμενων τρεχουσών δαπανών και στην αύξηση του προβλεπόμενου δημοσιονομικού ελλείμματος και χρέους το 2023. Κατά συνέπεια, είναι σημαντικό τα κράτη μέλη να εστιάσουν καλύτερα τα μέτρα αυτά στα πλέον ευάλωτα νοικοκυριά και τις εκτεθειμένες επιχειρήσεις, να διατηρήσουν τα κίνητρα για τη μείωση της ζήτησης ενέργειας και να τα αποσύρουν καθώς μειώνονται οι πιέσεις στις τιμές της ενέργειας. Η Επιτροπή είναι επίσης της γνώμης ότι η Αυστρία έχει σημειώσει κάποια πρόοδο όσον αφορά το διαρθρωτικό μέρος των δημοσιονομικών συστάσεων που περιλαμβάνονται στη σύσταση του Συμβουλίου της 12ης Ιουλίου 2022 στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου και, συνεπώς, καλεί τις αρχές να επιταχύνουν την πρόοδο. Συνολική παρουσίαση της προόδου που έχει επιτευχθεί όσον αφορά την εφαρμογή των ειδικών ανά χώρα συστάσεων θα γίνει στις ανά χώρα εκθέσεις για το 2023 και η πρόοδος θα αξιολογηθεί στο πλαίσιο των ειδικών ανά χώρα συστάσεων που θα προτείνει η Επιτροπή την άνοιξη του 2023.

Το 2023, βάσει των προβλέψεων της Επιτροπής και συμπεριλαμβανομένων των πληροφοριών που περιέχονται στο σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος του **Βελγίου**, η αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων τρεχουσών δαπανών δεν προβλέπεται να είναι χαμηλότερη από τη μεσοπρόθεσμη αύξηση του δυνητικού προϊόντος. Δεν πρόκειται για το αποτέλεσμα της προσωρινής και στοχευμένης στήριξης των πλέον ευάλωτων νοικοκυριών και επιχειρήσεων στις αυξήσεις των τιμών της ενέργειας, ούτε του κόστους της παροχής βοήθειας στα άτομα που εγκαταλείπουν την Ουκρανία. Επομένως, η αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών δεν συνάδει με τη σύσταση του Συμβουλίου. Το Βέλγιο σχεδιάζει να χρηματοδοτήσει πρόσθετες επενδύσεις μέσω του ΜΑΑ και άλλων ταμείων της ΕΕ, ενώ διατηρεί και τις εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις. Σχεδιάζει να χρηματοδοτήσει

δημόσιες επενδύσεις για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση και για την ενεργειακή ασφάλεια. Συνολικά, η Επιτροπή είναι της γνώμης ότι το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος για το Βέλγιο συνάδει εν μέρει με τις δημοσιονομικές κατευθύνσεις που περιλαμβάνονται στη σύσταση του Συμβουλίου της 12ης Ιουλίου 2022. Η Επιτροπή καλεί το Βέλγιο να λάβει τα αναγκαία μέτρα στο πλαίσιο της εθνικής διαδικασίας προϋπολογισμού, ώστε να διασφαλίσει ότι ο προϋπολογισμός του 2023 συνάδει με τη σύσταση που εξέδωσε το Συμβούλιο στις 12 Ιουλίου 2022. Μολονότι το Βέλγιο έθεσε ταχέως σε εφαρμογή μέτρα στον τομέα της ενέργειας στο πλαίσιο της απόκρισης έκτακτης ανάγκης σε επίπεδο πολιτικής όσον αφορά τις έκτακτες αυξήσεις των τιμών της ενέργειας, η παράταση υφιστάμενων και/ή η θέσπιση νέων μέτρων στήριξης για την αντιμετώπιση των υψηλών τιμών της ενέργειας θα συνέβαλλε σε μεγαλύτερη αύξηση των καθαρών εθνικά χρηματοδοτούμενων τρεχουσών δαπανών και στην αύξηση του προβλεπόμενου δημοσιονομικού ελλείμματος και χρέους το 2023. Κατά συνέπεια, είναι σημαντικό τα κράτη μέλη να εστιάσουν καλύτερα τα μέτρα αυτά στα πλέον ευάλωτα νοικοκυριά και τις εκτεθειμένες επιχειρήσεις, να διατηρήσουν τα κίνητρα για τη μείωση της ζήτησης ενέργειας και να τα αποσύρουν καθώς μειώνονται οι πιέσεις στις τιμές της ενέργειας. Η Επιτροπή είναι επίσης της γνώμης ότι το Βέλγιο έχει σημειώσει περιορισμένη πρόοδο όσον αφορά το διαρθρωτικό μέρος των δημοσιονομικών συστάσεων που περιλαμβάνονται στη σύσταση του Συμβουλίου της 12ης Ιουλίου 2022 στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου και, συνεπώς, καλεί τις αρχές να επιταχύνουν την πρόοδο. Συνολική παρουσίαση της προόδου που έχει επιτευχθεί όσον αφορά την εφαρμογή των ειδικών ανά χώρα συστάσεων θα γίνει στις ανά χώρα εκθέσεις για το 2023 και η πρόοδος θα αξιολογηθεί στο πλαίσιο των ειδικών ανά χώρα συστάσεων που θα προτείνει η Επιτροπή την άνοιξη του 2023.

Το 2023, βάσει των προβλέψεων της Επιτροπής και συμπεριλαμβανομένων των πληροφοριών που περιέχονται στο σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος της **Κροατίας**, ο συνολικός προσανατολισμός της δημοσιονομικής πολιτικής εκτιμάται ότι είναι σε γενικές γραμμές ουδέτερος. Η εκτίμηση αυτή περιλαμβάνει συσταλτική συμβολή των εθνικά χρηματοδοτούμενων τρεχουσών δαπανών στον συνολικό δημοσιονομικό προσανατολισμό. Συνολικά, δεδομένης της εξελισσόμενης κατάστασης, ιδίως του επεκτατικού δημοσιονομικού προσανατολισμού το 2022 και των υψηλών πληθωριστικών πιέσεων, η αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών συνάδει με τη σύσταση του Συμβουλίου. Η Κροατία σχεδιάζει να χρηματοδοτήσει πρόσθετες επενδύσεις μέσω του ΜΑΑ και άλλων ταμείων της ΕΕ, ενώ διατηρεί και τις εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις. Σχεδιάζει να χρηματοδοτήσει δημόσιες επενδύσεις και επιχορηγήσεις επενδύσεων για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση και για την ενεργειακή ασφάλεια. Συνολικά, η Επιτροπή είναι της γνώμης ότι το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος για την Κροατία συνάδει με τις δημοσιονομικές κατευθύνσεις που περιλαμβάνονται στη σύσταση του Συμβουλίου της 12ης Ιουλίου 2022. Μολονότι η Κροατία έθεσε ταχέως σε εφαρμογή μέτρα στον τομέα της ενέργειας στο πλαίσιο της απόκρισης έκτακτης ανάγκης σε επίπεδο πολιτικής όσον αφορά τις έκτακτες αυξήσεις των τιμών της ενέργειας, η παράταση υφιστάμενων και/ή η θέσπιση νέων μέτρων στήριξης για την αντιμετώπιση των υψηλών τιμών της ενέργειας θα συνέβαλλε σε μεγαλύτερη αύξηση των καθαρών εθνικά χρηματοδοτούμενων τρεχουσών δαπανών και στην αύξηση του προβλεπόμενου δημοσιονομικού ελλείμματος και χρέους το 2023. Κατά συνέπεια, είναι σημαντικό τα κράτη μέλη να εστιάσουν καλύτερα τα μέτρα αυτά στα πλέον ευάλωτα νοικοκυριά και τις εκτεθειμένες επιχειρήσεις, να διατηρήσουν τα κίνητρα για τη μείωση της ζήτησης ενέργειας και να τα αποσύρουν καθώς μειώνονται οι πιέσεις στις τιμές της ενέργειας. Συνολική παρουσίαση της προόδου που έχει επιτευχθεί όσον αφορά την εφαρμογή των ειδικών ανά χώρα συστάσεων θα γίνει στις ανά χώρα εκθέσεις για το 2023 και η πρόοδος θα

αξιολογηθεί στο πλαίσιο των ειδικών ανά χώρα συστάσεων που θα προτείνει η Επιτροπή την άνοιξη του 2023.

Το 2023, βάσει των προβλέψεων της Επιτροπής και συμπεριλαμβανομένων των πληροφοριών που περιέχονται στο σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος της **Κύπρου**, ο συνολικός προσανατολισμός της δημοσιονομικής πολιτικής εκτιμάται ότι είναι συσταλτικός. Η εκτίμηση αυτή περιλαμβάνει συσταλτική συμβολή των εθνικά χρηματοδοτούμενων τρεχουσών δαπανών στον συνολικό δημοσιονομικό προσανατολισμό. Συνολικά, δεδομένης της εξελισσόμενης κατάστασης, ιδίως του επεκτατικού δημοσιονομικού προσανατολισμού το 2022 και των υψηλών πληθωριστικών πιέσεων, η αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών συνάδει με τη σύσταση του Συμβουλίου. Η Κύπρος σχεδιάζει να χρηματοδοτήσει πρόσθετες επενδύσεις μέσω του ΜΑΑ και άλλων ταμείων της ΕΕ, ενώ δεν διατηρεί τις εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις. Σχεδιάζει να χρηματοδοτήσει δημόσιες επενδύσεις για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση και για την ενεργειακή ασφάλεια. Συνολικά, η Επιτροπή είναι της γνώμης ότι το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος για την Κύπρο συνάδει με τις δημοσιονομικές κατευθύνσεις που περιλαμβάνονται στη σύσταση του Συμβουλίου της 12ης Ιουλίου 2022. Συνολική παρουσίαση της προόδου που έχει επιτευχθεί όσον αφορά την εφαρμογή των ειδικών ανά χώρα συστάσεων θα γίνει στις ανά χώρα εκθέσεις για το 2023 και η πρόοδος θα αξιολογηθεί στο πλαίσιο των ειδικών ανά χώρα συστάσεων που θα προτείνει η Επιτροπή την άνοιξη του 2023.

Το 2023, βάσει των προβλέψεων της Επιτροπής και συμπεριλαμβανομένων των πληροφοριών που περιέχονται στο σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος της **Εσθονίας**, ο συνολικός προσανατολισμός της δημοσιονομικής πολιτικής εκτιμάται ότι είναι επεκτατικός. Η εκτίμηση αυτή περιλαμβάνει επεκτατική συμβολή των εθνικά χρηματοδοτούμενων τρεχουσών δαπανών στον συνολικό δημοσιονομικό προσανατολισμό. Αυτή η επεκτατική συμβολή δεν είναι το αποτέλεσμα της προσωρινής και στοχευμένης στήριξης των πλέον ευάλωτων νοικοκυριών και επιχειρήσεων στις αυξήσεις των τιμών της ενέργειας, ούτε του κόστους της παροχής βοήθειας στα άτομα που εγκαταλείπουν την Ουκρανία. Συνολικά, η αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών δεν συνάδει με τη σύσταση του Συμβουλίου. Η Εσθονία σχεδιάζει να χρηματοδοτήσει πρόσθετες επενδύσεις μέσω του ΜΑΑ και άλλων ταμείων της ΕΕ, ενώ σχεδιάζει επίσης να διατηρήσει και τις εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις. Σχεδιάζει να χρηματοδοτήσει δημόσιες επενδύσεις για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση και για την ενεργειακή ασφάλεια. Συνολικά, η Επιτροπή είναι της γνώμης ότι το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος για την Εσθονία συνάδει εν μέρει με τις δημοσιονομικές κατευθύνσεις που περιλαμβάνονται στη σύσταση του Συμβουλίου της 12ης Ιουλίου 2022. Η Επιτροπή καλεί την Εσθονία να λάβει τα αναγκαία μέτρα στο πλαίσιο της εθνικής διαδικασίας προϋπολογισμού, ώστε να διασφαλίσει ότι ο προϋπολογισμός του 2023 συνάδει με τη σύσταση που εξέδωσε το Συμβούλιο στις 12 Ιουλίου 2022. Μολονότι η Εσθονία έθεσε ταχέως σε εφαρμογή μέτρα στον τομέα της ενέργειας στο πλαίσιο της απόκρισης έκτακτης ανάγκης σε επίπεδο πολιτικής όσον αφορά τις έκτακτες αυξήσεις των τιμών της ενέργειας, η παράταση υφιστάμενων και/ή η θέσπιση νέων μέτρων στήριξης για την αντιμετώπιση των υψηλών τιμών της ενέργειας θα συνέβαλλε σε μεγαλύτερη αύξηση των καθαρών εθνικά χρηματοδοτούμενων τρεχουσών δαπανών και στην αύξηση του προβλεπόμενου δημοσιονομικού ελλείμματος και χρέους το 2023. Κατά συνέπεια, είναι σημαντικό τα κράτη μέλη να εστιάσουν καλύτερα τα μέτρα αυτά στα πλέον ευάλωτα νοικοκυριά και τις εκτεθειμένες επιχειρήσεις, να διατηρήσουν τα κίνητρα για τη μείωση της ζήτησης ενέργειας και να τα αποσύρουν καθώς μειώνονται οι πιέσεις στις τιμές της ενέργειας.

Συνολική παρουσίαση της προόδου που έχει επιτευχθεί όσον αφορά την εφαρμογή των ειδικών ανά χώρα συστάσεων θα γίνει στις ανά χώρα εκθέσεις για το 2023 και η πρόοδος θα αξιολογηθεί στο πλαίσιο των ειδικών ανά χώρα συστάσεων που θα προτείνει η Επιτροπή την άνοιξη του 2023.

Το 2023, βάσει των προβλέψεων της Επιτροπής και συμπεριλαμβανομένων των πληροφοριών που περιέχονται στο σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος της **Φινλανδίας**, ο συνολικός προσανατολισμός της δημοσιονομικής πολιτικής εκτιμάται ότι είναι σε γενικές γραμμές ουδέτερος. Η εκτίμηση αυτή περιλαμβάνει εξίσου ουδέτερη συμβολή των εθνικά χρηματοδοτούμενων τρεχουσών δαπανών στον συνολικό δημοσιονομικό προσανατολισμό. Συνολικά, η αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών συνάδει με τη σύσταση του Συμβουλίου. Η Φινλανδία σχεδιάζει να χρηματοδοτήσει πρόσθετες επενδύσεις μέσω του ΜΑΑ και άλλων ταμείων της ΕΕ, ενώ διατηρεί και τις εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις. Η χώρα σχεδιάζει να χρηματοδοτήσει δημόσιες επενδύσεις για την πράσινη μετάβαση και για την ενεργειακή ασφάλεια. Συνολικά, η Επιτροπή είναι της γνώμης ότι το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος για τη Φινλανδία συνάδει με τις δημοσιονομικές κατευθύνσεις που περιλαμβάνονται στη σύσταση του Συμβουλίου της 12ης Ιουλίου 2022. Μολονότι η Φινλανδία έθεσε ταχέως σε εφαρμογή μέτρα στον τομέα της ενέργειας στο πλαίσιο της απόκρισης έκτακτης ανάγκης σε επίπεδο πολιτικής όσον αφορά τις έκτακτες αυξήσεις των τιμών της ενέργειας, η παράταση υφιστάμενων και/ή η θέσπιση νέων μέτρων στήριξης για την αντιμετώπιση των υψηλών τιμών της ενέργειας θα συνέβαλλε σε μεγαλύτερη αύξηση των καθαρών εθνικά χρηματοδοτούμενων τρεχουσών δαπανών και στην αύξηση του προβλεπόμενου δημοσιονομικού ελλείμματος και χρέους το 2023. Κατά συνέπεια, είναι σημαντικό τα κράτη μέλη να εστιάσουν καλύτερα τα μέτρα αυτά στα πλέον ευάλωτα νοικοκυριά και τις εκτεθειμένες επιχειρήσεις, να διατηρήσουν τα κίνητρα για τη μείωση της ζήτησης ενέργειας και να τα αποσύρουν καθώς μειώνονται οι πιέσεις στις τιμές της ενέργειας. Η Επιτροπή είναι επίσης της γνώμης ότι η Φινλανδία δεν έχει σημειώσει ακόμη πρόοδο όσον αφορά το διαρθρωτικό μέρος των δημοσιονομικών συστάσεων που περιλαμβάνονται στη σύσταση του Συμβουλίου της 12ης Ιουλίου 2022 στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου και, συνεπώς, καλεί τις αρχές να επιταχύνουν την πρόοδο. Συνολική παρουσίαση της προόδου που έχει επιτευχθεί όσον αφορά την εφαρμογή των ειδικών ανά χώρα συστάσεων θα γίνει στις ανά χώρα εκθέσεις για το 2023 και η πρόοδος θα αξιολογηθεί στο πλαίσιο των ειδικών ανά χώρα συστάσεων που θα προτείνει η Επιτροπή την άνοιξη του 2023.

Το 2023, βάσει των προβλέψεων της Επιτροπής και συμπεριλαμβανομένων των πληροφοριών που περιέχονται στο σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος της **Γαλλίας**, η αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων τρεχουσών δαπανών προβλέπεται να είναι χαμηλότερη από τη μεσοπρόθεσμη αύξηση του δυνητικού προϊόντος. Συνολικά, η αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών συνάδει με τη σύσταση του Συμβουλίου. Η Γαλλία σχεδιάζει να χρηματοδοτήσει πρόσθετες επενδύσεις μέσω του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και άλλων ταμείων της ΕΕ, ενώ διατηρεί και τις εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις. Σχεδιάζει να χρηματοδοτήσει δημόσιες επενδύσεις για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση και για την ενεργειακή ασφάλεια. Συνολικά, η Επιτροπή είναι της γνώμης ότι το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος για τη Γαλλία συνάδει με τις δημοσιονομικές κατευθύνσεις που περιλαμβάνονται στη σύσταση του Συμβουλίου της 12ης Ιουλίου 2022. Μολονότι η Γαλλία έθεσε ταχέως σε εφαρμογή μέτρα στον τομέα της ενέργειας στο πλαίσιο της απόκρισης έκτακτης ανάγκης σε επίπεδο πολιτικής όσον αφορά τις έκτακτες αυξήσεις των τιμών της ενέργειας, η παράταση υφιστάμενων και/ή η

θέσπιση νέων μέτρων στήριξης για την αντιμετώπιση των υψηλών τιμών της ενέργειας θα συνέβαλλε σε μεγαλύτερη αύξηση των καθαρών εθνικά χρηματοδοτούμενων τρεχουσών δαπανών και στην αύξηση του προβλεπόμενου δημοσιονομικού ελλείμματος και χρέους το 2023. Κατά συνέπεια, είναι σημαντικό τα κράτη μέλη να εστιάσουν καλύτερα τα μέτρα αυτά στα πλέον ευάλωτα νοικοκυριά και τις εκτεθειμένες επιχειρήσεις, να διατηρήσουν τα κίνητρα για τη μείωση της ζήτησης ενέργειας και να τα αποσύρουν καθώς μειώνονται οι πιέσεις στις τιμές της ενέργειας. Η Επιτροπή είναι επίσης της γνώμης ότι η Γαλλία δεν έχει σημειώσει ακόμη πρόοδο όσον αφορά το διαρθρωτικό μέρος των δημοσιονομικών συστάσεων που περιλαμβάνονται στη σύσταση του Συμβουλίου της 12ης Ιουλίου 2022 στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου και, συνεπώς, καλεί τις αρχές να επιταχύνουν την πρόοδο. Συνολική παρουσίαση της προόδου που έχει επιτευχθεί όσον αφορά την εφαρμογή των ειδικών ανά χώρα συστάσεων θα γίνει στις ανά χώρα εκθέσεις για το 2023 και η πρόοδος θα αξιολογηθεί στο πλαίσιο των ειδικών ανά χώρα συστάσεων που θα προτείνει η Επιτροπή την άνοιξη του 2023.

Το 2023, βάσει των προβλέψεων της Επιτροπής και συμπεριλαμβανομένων των πληροφοριών που περιέχονται στο σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος της **Γερμανίας**, ο συνολικός προσανατολισμός της δημοσιονομικής πολιτικής εκτιμάται ότι είναι επεκτατικός υπό συνθήκες υψηλού πληθωρισμού. Η εκτίμηση αυτή περιλαμβάνει επεκτατική συμβολή των εθνικά χρηματοδοτούμενων τρεχουσών δαπανών στον συνολικό δημοσιονομικό προσανατολισμό. Αυτή η επεκτατική συμβολή δεν είναι το αποτέλεσμα της προσωρινής και στοχευμένης στήριξης των πλέον ευάλωτων νοικοκυριών και επιχειρήσεων στις αυξήσεις των τιμών της ενέργειας, ούτε του κόστους της παροχής βοήθειας στα άτομα που εγκαταλείπουν την Ουκρανία. Συνολικά, η αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών δεν συνάδει με τη σύσταση του Συμβουλίου. Η Γερμανία σχεδιάζει να χρηματοδοτήσει πρόσθετες επενδύσεις μέσω του ΜΑΑ και άλλων ταμείων της ΕΕ, ενώ διατηρεί και τις εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις. Σχεδιάζει να χρηματοδοτήσει επιχορηγήσεις επενδύσεων και διάφορα άλλα μέτρα που περιλαμβάνουν φορολογικά κίνητρα για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση και για την ενεργειακή ασφάλεια. Συνολικά, η Επιτροπή είναι της γνώμης ότι το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος για τη Γερμανία συνάδει εν μέρει με τις δημοσιονομικές κατευθύνσεις που περιλαμβάνονται στη σύσταση του Συμβουλίου της 12ης Ιουλίου 2022. Η Επιτροπή καλεί τη Γερμανία να λάβει τα αναγκαία μέτρα στο πλαίσιο της εθνικής διαδικασίας προϋπολογισμού, ώστε να διασφαλίσει ότι ο προϋπολογισμός του 2023 συνάδει με τη σύσταση που εξέδωσε το Συμβούλιο στις 12 Ιουλίου 2022. Μολονότι η Γερμανία έθεσε ταχέως σε εφαρμογή μέτρα στον τομέα της ενέργειας στο πλαίσιο της απόκρισης έκτακτης ανάγκης σε επίπεδο πολιτικής όσον αφορά τις έκτακτες αυξήσεις των τιμών της ενέργειας, η παράταση υφιστάμενων και/ή η θέσπιση νέων μέτρων στήριξης για την αντιμετώπιση των υψηλών τιμών της ενέργειας θα συνέβαλλε σε μεγαλύτερη αύξηση των καθαρών εθνικά χρηματοδοτούμενων τρεχουσών δαπανών και στην αύξηση του προβλεπόμενου δημοσιονομικού ελλείμματος και χρέους το 2023. Κατά συνέπεια, είναι σημαντικό τα κράτη μέλη να εστιάσουν καλύτερα τα μέτρα αυτά στα πλέον ευάλωτα νοικοκυριά και τις εκτεθειμένες επιχειρήσεις, να διατηρήσουν τα κίνητρα για τη μείωση της ζήτησης ενέργειας και να τα αποσύρουν καθώς μειώνονται οι πιέσεις στις τιμές της ενέργειας. Η Επιτροπή είναι επίσης της γνώμης ότι η Γερμανία έχει σημειώσει περιορισμένη πρόοδο όσον αφορά το διαρθρωτικό μέρος των δημοσιονομικών συστάσεων που περιλαμβάνονται στη σύσταση του Συμβουλίου της 12ης Ιουλίου 2022 στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου και, συνεπώς, καλεί τις αρχές να επιταχύνουν την πρόοδο. Συνολική παρουσίαση της προόδου που έχει επιτευχθεί όσον αφορά την εφαρμογή των ειδικών ανά χώρα συστάσεων θα γίνει στις ανά

χώρα εκθέσεις για το 2023 και η πρόοδος θα αξιολογηθεί στο πλαίσιο των ειδικών ανά χώρα συστάσεων που θα προτείνει η Επιτροπή την άνοιξη του 2023.

Το 2023, βάσει των προβλέψεων της Επιτροπής και συμπεριλαμβανομένων των πληροφοριών που περιέχονται στο σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος της **Ελλάδας**, η αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων τρεχουσών δαπανών προβλέπεται να είναι χαμηλότερη από τη μεσοπρόθεσμη αύξηση του δυνητικού προϊόντος. Συνολικά, η αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών συνάδει με τη σύσταση του Συμβουλίου. Η Ελλάδα σχεδιάζει να χρηματοδοτήσει πρόσθετες επενδύσεις μέσω του ΜΑΑ και άλλων ταμείων της ΕΕ, ενώ σχεδιάζει επίσης να διατηρήσει και τις εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις. Σχεδιάζει να χρηματοδοτήσει δημόσιες επενδύσεις για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση. Συνολικά, η Επιτροπή είναι της γνώμης ότι το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος για την Ελλάδα συνάδει με τις δημοσιονομικές κατευθύνσεις που περιλαμβάνονται στη σύσταση του Συμβουλίου της 12ης Ιουλίου 2022. Μολονότι η Ελλάδα έθεσε ταχέως σε εφαρμογή μέτρα στον τομέα της ενέργειας στο πλαίσιο της απόκρισης έκτακτης ανάγκης σε επίπεδο πολιτικής όσον αφορά τις έκτακτες αυξήσεις των τιμών της ενέργειας, η θέσπιση νέων μέτρων στήριξης για την αντιμετώπιση των υψηλών τιμών της ενέργειας θα συνέβαλλε σε μεγαλύτερη αύξηση των καθαρών εθνικά χρηματοδοτούμενων τρεχουσών δαπανών και στην αύξηση του προβλεπόμενου δημοσιονομικού ελλείμματος και χρέους το 2023. Κατά συνέπεια, είναι σημαντικό τα κράτη μέλη να εστιάσουν καλύτερα τα μέτρα αυτά στα πλέον ευάλωτα νοικοκυριά και τις εκτεθειμένες επιχειρήσεις, να διατηρήσουν τα κίνητρα για τη μείωση της ζήτησης ενέργειας και να τα αποσύρουν καθώς μειώνονται οι πιέσεις στις τιμές της ενέργειας. Η Επιτροπή είναι επίσης της γνώμης ότι η Ελλάδα έχει σημειώσει κάποια πρόοδο όσον αφορά το διαρθρωτικό μέρος των δημοσιονομικών συστάσεων που περιλαμβάνονται στη σύσταση του Συμβουλίου της 12ης Ιουλίου 2022 στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου και, συνεπώς, καλεί τις αρχές να επιταχύνουν την πρόοδο. Συνολική παρουσίαση της προόδου που έχει επιτευχθεί όσον αφορά την εφαρμογή των ειδικών ανά χώρα συστάσεων θα γίνει στις ανά χώρα εκθέσεις για το 2023 και η πρόοδος θα αξιολογηθεί στο πλαίσιο των ειδικών ανά χώρα συστάσεων που θα προτείνει η Επιτροπή την άνοιξη του 2023.

Το 2023, βάσει των προβλέψεων της Επιτροπής και συμπεριλαμβανομένων των πληροφοριών που περιέχονται στο σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος της **Ιρλανδίας**, ο συνολικός προσανατολισμός της δημοσιονομικής πολιτικής εκτιμάται ότι είναι συσταλτικός. Η εκτίμηση αυτή περιλαμβάνει συσταλτική συμβολή των εθνικά χρηματοδοτούμενων τρεχουσών δαπανών στον συνολικό δημοσιονομικό προσανατολισμό. Συνολικά, δεδομένης της εξελισσόμενης κατάστασης, ιδίως του επεκτατικού δημοσιονομικού προσανατολισμού το 2022 και των υψηλών πληθωριστικών πιέσεων, η αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών συνάδει με τη σύσταση του Συμβουλίου. Η Ιρλανδία σχεδιάζει να χρηματοδοτήσει πρόσθετες επενδύσεις μέσω του ΜΑΑ και άλλων ταμείων της ΕΕ, ενώ διατηρεί και τις εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις. Σχεδιάζει να χρηματοδοτήσει δημόσιες επενδύσεις για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση και για την ενεργειακή ασφάλεια. Συνολικά, η Επιτροπή είναι της γνώμης ότι το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος για την Ιρλανδία συνάδει με τις δημοσιονομικές κατευθύνσεις που περιλαμβάνονται στη σύσταση του Συμβουλίου της 12ης Ιουλίου 2022. Μολονότι η Ιρλανδία έθεσε ταχέως σε εφαρμογή μέτρα στον τομέα της ενέργειας στο πλαίσιο της απόκρισης έκτακτης ανάγκης σε επίπεδο πολιτικής όσον αφορά τις έκτακτες αυξήσεις των τιμών της ενέργειας, η παράταση υφιστάμενων και/ή η θέσπιση νέων μέτρων στήριξης για την αντιμετώπιση των υψηλών τιμών της ενέργειας θα συνέβαλλε σε μεγαλύτερη αύξηση των

καθαρών εθνικά χρηματοδοτούμενων τρεχουσών δαπανών και στην αύξηση του προβλεπόμενου δημοσιονομικού ελλείμματος και χρέους το 2023. Κατά συνέπεια, είναι σημαντικό τα κράτη μέλη να εστιάσουν καλύτερα τα μέτρα αυτά στα πλέον ευάλωτα νοικοκυριά και τις εκτεθειμένες επιχειρήσεις, να διατηρήσουν τα κίνητρα για τη μείωση της ζήτησης ενέργειας και να τα αποσύρουν καθώς μειώνονται οι πιέσεις στις τιμές της ενέργειας. Η Επιτροπή είναι επίσης της γνώμης ότι η Ιρλανδία δεν έχει σημειώσει ακόμη πρόοδο όσον αφορά το διαρθρωτικό μέρος των δημοσιονομικών συστάσεων που περιλαμβάνονται στη σύσταση του Συμβουλίου της 12ης Ιουλίου 2022 στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου και, συνεπώς, καλεί τις αρχές να επιταχύνουν την πρόοδο. Συνολική παρουσίαση της προόδου που έχει επιτευχθεί όσον αφορά την εφαρμογή των ειδικών ανά χώρα συστάσεων θα γίνει στις ανά χώρα εκθέσεις για το 2023 και η πρόοδος θα αξιολογηθεί στο πλαίσιο των ειδικών ανά χώρα συστάσεων που θα προτείνει η Επιτροπή την άνοιξη του 2023.

Το 2023, βάσει των προβλέψεων της Επιτροπής και συμπεριλαμβανομένων των πληροφοριών που περιέχονται στο σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος της **Λετονίας**, ο συνολικός προσανατολισμός της δημοσιονομικής πολιτικής εκτιμάται ότι είναι συσταλτικός. Η εκτίμηση αυτή περιλαμβάνει συσταλτική συμβολή των εθνικά χρηματοδοτούμενων τρεχουσών δαπανών στον συνολικό δημοσιονομικό προσανατολισμό. Συνολικά, δεδομένης της εξελισσόμενης κατάστασης, ιδίως του επεκτατικού δημοσιονομικού προσανατολισμού το 2022 και των υψηλών πληθωριστικών πιέσεων, η αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών συνάδει με τη σύσταση του Συμβουλίου. Η Λετονία σχεδιάζει να χρηματοδοτήσει πρόσθετες επενδύσεις μέσω του ΜΑΑ και άλλων ταμείων της ΕΕ, ενώ δεν διατηρεί τις εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις. Σχεδιάζει να χρηματοδοτήσει δημόσιες επενδύσεις για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση. Συνολικά, η Επιτροπή είναι της γνώμης ότι το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος για τη Λετονία, το οποίο βασίζεται σε παραδοχή αμετάβλητης πολιτικής, συνάδει με τις δημοσιονομικές κατευθύνσεις που περιλαμβάνονται στη σύσταση του Συμβουλίου της 12ης Ιουλίου 2022. Μολονότι η Λετονία έθεσε ταχέως σε εφαρμογή μέτρα στον τομέα της ενέργειας στο πλαίσιο της απόκρισης έκτακτης ανάγκης σε επίπεδο πολιτικής όσον αφορά τις έκτακτες αυξήσεις των τιμών της ενέργειας, η παράταση υφιστάμενων και/ή η θέσπιση νέων μέτρων στήριξης για την αντιμετώπιση των υψηλών τιμών της ενέργειας θα συνέβαλλε σε μεγαλύτερη αύξηση των καθαρών εθνικά χρηματοδοτούμενων τρεχουσών δαπανών και στην αύξηση του προβλεπόμενου δημοσιονομικού ελλείμματος και χρέους το 2023. Κατά συνέπεια, είναι σημαντικό τα κράτη μέλη να εστιάσουν καλύτερα τα μέτρα αυτά στα πλέον ευάλωτα νοικοκυριά και τις εκτεθειμένες επιχειρήσεις, να διατηρήσουν τα κίνητρα για τη μείωση της ζήτησης ενέργειας και να τα αποσύρουν καθώς μειώνονται οι πιέσεις στις τιμές της ενέργειας. Η Επιτροπή είναι επίσης της γνώμης ότι η Λετονία έχει σημειώσει περιορισμένη πρόοδο όσον αφορά το διαρθρωτικό μέρος των δημοσιονομικών συστάσεων που περιλαμβάνονται στη σύσταση του Συμβουλίου της 12ης Ιουλίου 2022 στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου και, συνεπώς, καλεί τις αρχές να επιταχύνουν την πρόοδο. Συνολική παρουσίαση της προόδου που έχει επιτευχθεί όσον αφορά την εφαρμογή των ειδικών ανά χώρα συστάσεων θα γίνει στις ανά χώρα εκθέσεις για το 2023 και η πρόοδος θα αξιολογηθεί στο πλαίσιο των ειδικών ανά χώρα συστάσεων που θα προτείνει η Επιτροπή την άνοιξη του 2023. Η Λετονία καλείται να υποβάλει στην Επιτροπή και στην Ευρωομάδα επικαιροποιημένο σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος μόλις αναλάβει καθήκοντα η νέα κυβέρνηση και, κατά κανόνα, τουλάχιστον έναν μήνα πριν από την προβλεπόμενη έγκριση του σχεδίου νόμου για τον προϋπολογισμό από το εθνικό κοινοβούλιο.

Το 2023, βάσει των προβλέψεων της Επιτροπής και συμπεριλαμβανομένων των πληροφοριών που περιέχονται στο σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος της **Λιθουανίας**, ο συνολικός προσανατολισμός της δημοσιονομικής πολιτικής εκτιμάται ότι είναι επεκτατικός υπό συνθήκες υψηλού πληθωρισμού. Η εκτίμηση αυτή περιλαμβάνει επεκτατική συμβολή των εθνικά χρηματοδοτούμενων τρεχουσών δαπανών στον συνολικό δημοσιονομικό προσανατολισμό. Αυτή η επεκτατική συμβολή δεν είναι το αποτέλεσμα της προσωρινής και στοχευμένης στήριξης των πλέον ευάλωτων νοικοκυριών και επιχειρήσεων στις αυξήσεις των τιμών της ενέργειας, ούτε του κόστους της παροχής βοήθειας στα άτομα που εγκαταλείπουν την Ουκρανία. Συνολικά, η αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών δεν συνάδει με τη σύσταση του Συμβουλίου. Η Λιθουανία σχεδιάζει να χρηματοδοτήσει πρόσθετες επενδύσεις μέσω του ΜΑΑ και άλλων ταμείων της ΕΕ, ενώ διατηρεί και τις εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις. Σχεδιάζει να χρηματοδοτήσει δημόσιες επενδύσεις για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση και για την ενεργειακή ασφάλεια. Συνολικά, η Επιτροπή είναι της γνώμης ότι το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος για τη Λιθουανία συνάδει εν μέρει με τις δημοσιονομικές κατευθύνσεις που περιλαμβάνονται στη σύσταση του Συμβουλίου της 12ης Ιουλίου 2022. Η Επιτροπή καλεί τη Λιθουανία να λάβει τα αναγκαία μέτρα στο πλαίσιο της εθνικής διαδικασίας προϋπολογισμού, ώστε να διασφαλίσει ότι ο προϋπολογισμός του 2023 συνάδει με τη σύσταση που εξέδωσε το Συμβούλιο στις 12 Ιουλίου 2022. Μολονότι η Λιθουανία έθεσε ταχέως σε εφαρμογή μέτρα στον τομέα της ενέργειας στο πλαίσιο της απόκρισης έκτακτης ανάγκης σε επίπεδο πολιτικής όσον αφορά τις έκτακτες αυξήσεις των τιμών της ενέργειας, η παράταση υφιστάμενων και/ή η θέσπιση νέων μέτρων στήριξης για την αντιμετώπιση των υψηλών τιμών της ενέργειας θα συνέβαλλε σε μεγαλύτερη αύξηση των καθαρών εθνικά χρηματοδοτούμενων τρεχουσών δαπανών και στην αύξηση του προβλεπόμενου δημοσιονομικού ελλείμματος και χρέους το 2023. Κατά συνέπεια, είναι σημαντικό τα κράτη μέλη να εστιάσουν καλύτερα τα μέτρα αυτά στα πλέον ευάλωτα νοικοκυριά και τις εκτεθειμένες επιχειρήσεις, να διατηρήσουν τα κίνητρα για τη μείωση της ζήτησης ενέργειας και να τα αποσύρουν καθώς μειώνονται οι πιέσεις στις τιμές της ενέργειας. Η Επιτροπή είναι επίσης της γνώμης ότι η Λιθουανία έχει σημειώσει κάποια πρόοδο όσον αφορά το διαρθρωτικό μέρος των δημοσιονομικών συστάσεων που περιλαμβάνονται στη σύσταση του Συμβουλίου της 12ης Ιουλίου 2022 στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου και, συνεπώς, καλεί τις αρχές να επιταχύνουν την πρόοδο. Συνολική παρουσίαση της προόδου που έχει επιτευχθεί όσον αφορά την εφαρμογή των ειδικών ανά χώρα συστάσεων θα γίνει στις ανά χώρα εκθέσεις για το 2023 και η πρόοδος θα αξιολογηθεί στο πλαίσιο των ειδικών ανά χώρα συστάσεων που θα προτείνει η Επιτροπή την άνοιξη του 2023.

Το 2023, βάσει των προβλέψεων της Επιτροπής και συμπεριλαμβανομένων των πληροφοριών που περιέχονται στο σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος του **Λουξεμβούργου**, ο συνολικός προσανατολισμός της δημοσιονομικής πολιτικής εκτιμάται ότι είναι επεκτατικός υπό συνθήκες υψηλού πληθωρισμού. Η εκτίμηση αυτή περιλαμβάνει επεκτατική συμβολή των εθνικά χρηματοδοτούμενων τρεχουσών δαπανών στον συνολικό δημοσιονομικό προσανατολισμό. Αυτή η επεκτατική συμβολή δεν είναι το αποτέλεσμα της προσωρινής και στοχευμένης στήριξης των πλέον ευάλωτων νοικοκυριών και επιχειρήσεων στις αυξήσεις των τιμών της ενέργειας, ούτε του κόστους της παροχής βοήθειας στα άτομα που εγκαταλείπουν την Ουκρανία. Συνολικά, η αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών δεν συνάδει με τη σύσταση του Συμβουλίου. Το Λουξεμβούργο σχεδιάζει να χρηματοδοτήσει πρόσθετες επενδύσεις μέσω του ΜΑΑ και άλλων ταμείων της ΕΕ, ενώ διατηρεί και τις εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις. Σχεδιάζει να χρηματοδοτήσει δημόσιες επενδύσεις για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση. Συνολικά, η Επιτροπή είναι

της γνώμης ότι το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος για το Λουξεμβούργο συνάδει εν μέρει με τις δημοσιονομικές κατευθύνσεις που περιλαμβάνονται στη σύσταση του Συμβουλίου της 12ης Ιουλίου 2022. Η Επιτροπή καλεί το Λουξεμβούργο να λάβει τα αναγκαία μέτρα στο πλαίσιο της εθνικής διαδικασίας προϋπολογισμού, ώστε να διασφαλίσει ότι ο προϋπολογισμός του 2023 συνάδει με τη σύσταση που εξέδωσε το Συμβούλιο στις 12 Ιουλίου 2022. Μολονότι το Λουξεμβούργο έθεσε ταχέως σε εφαρμογή μέτρα στον τομέα της ενέργειας στο πλαίσιο της απόκρισης έκτακτης ανάγκης σε επίπεδο πολιτικής όσον αφορά τις έκτακτες αυξήσεις των τιμών της ενέργειας, η παράταση υφιστάμενων και/ή η θέσπιση νέων μέτρων στήριξης για την αντιμετώπιση των υψηλών τιμών της ενέργειας θα συνέβαλλε σε μεγαλύτερη αύξηση των καθαρών εθνικά χρηματοδοτούμενων τρεχουσών δαπανών και στην αύξηση του προβλεπόμενου δημοσιονομικού ελλείμματος και χρέους το 2023. Κατά συνέπεια, είναι σημαντικό τα κράτη μέλη να εστιάσουν καλύτερα τα μέτρα αυτά στα πλέον ευάλωτα νοικοκυριά και τις εκτεθειμένες επιχειρήσεις, να διατηρήσουν τα κίνητρα για τη μείωση της ζήτησης ενέργειας και να τα αποσύρουν καθώς μειώνονται οι πιέσεις στις τιμές της ενέργειας. Η Επιτροπή είναι επίσης της γνώμης ότι το Λουξεμβούργο έχει σημειώσει περιορισμένη πρόοδο όσον αφορά το διαρθρωτικό μέρος των δημοσιονομικών συστάσεων που περιλαμβάνονται στη σύσταση του Συμβουλίου της 12ης Ιουλίου 2022 στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου και, συνεπώς, καλεί τις αρχές να επιταχύνουν την πρόοδο. Συνολική παρουσίαση της προόδου που έχει επιτευχθεί όσον αφορά την εφαρμογή των ειδικών ανά χώρα συστάσεων θα γίνει στις ανά χώρα εκθέσεις για το 2023 και η πρόοδος θα αξιολογηθεί στο πλαίσιο των ειδικών ανά χώρα συστάσεων που θα προτείνει η Επιτροπή την άνοιξη του 2023.

Το 2023, βάσει των προβλέψεων της Επιτροπής και συμπεριλαμβανομένων των πληροφοριών που περιέχονται στο σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος της **Μάλτας**, ο συνολικός προσανατολισμός της δημοσιονομικής πολιτικής εκτιμάται ότι είναι συσταλτικός. Η εκτίμηση αυτή περιλαμβάνει συσταλτική συμβολή των εθνικά χρηματοδοτούμενων τρεχουσών δαπανών στον συνολικό δημοσιονομικό προσανατολισμό. Συνολικά, δεδομένης της εξελισσόμενης κατάστασης, ιδίως του επεκτατικού δημοσιονομικού προσανατολισμού το 2022 και των υψηλών πληθωριστικών πιέσεων, η αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών συνάδει με τη σύσταση του Συμβουλίου. Η Μάλτα σχεδιάζει να χρηματοδοτήσει πρόσθετες επενδύσεις μέσω του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και άλλων ταμείων της ΕΕ, ενώ δεν διατηρεί τις εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις. Σχεδιάζει να χρηματοδοτήσει δημόσιες επενδύσεις για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση και για την ενεργειακή ασφάλεια. Συνολικά, η Επιτροπή είναι της γνώμης ότι το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος για τη Μάλτα συνάδει με τις δημοσιονομικές κατευθύνσεις που περιλαμβάνονται στη σύσταση του Συμβουλίου της 12ης Ιουλίου 2022. Μολονότι η Μάλτα έθεσε ταχέως σε εφαρμογή μέτρα στον τομέα της ενέργειας στο πλαίσιο της απόκρισης έκτακτης ανάγκης σε επίπεδο πολιτικής όσον αφορά τις έκτακτες αυξήσεις των τιμών της ενέργειας, η παράταση υφιστάμενων και/ή η θέσπιση νέων μέτρων στήριξης για την αντιμετώπιση των υψηλών τιμών της ενέργειας θα συνέβαλλε στη μεγαλύτερη αύξηση των καθαρών εθνικά χρηματοδοτούμενων τρεχουσών δαπανών και στην αύξηση του προβλεπόμενου δημοσιονομικού ελλείμματος και χρέους το 2023. Κατά συνέπεια, είναι σημαντικό τα κράτη μέλη να εστιάσουν καλύτερα τα μέτρα αυτά στα πλέον ευάλωτα νοικοκυριά και τις εκτεθειμένες επιχειρήσεις, να διατηρήσουν τα κίνητρα για τη μείωση της ζήτησης ενέργειας και να τα αποσύρουν καθώς μειώνονται οι πιέσεις στις τιμές της ενέργειας. Συνολική παρουσίαση της προόδου που έχει επιτευχθεί όσον αφορά την εφαρμογή των ειδικών ανά χώρα συστάσεων θα γίνει στις ανά χώρα εκθέσεις για το 2023 και η πρόοδος θα

αξιολογηθεί στο πλαίσιο των ειδικών ανά χώρα συστάσεων που θα προτείνει η Επιτροπή την άνοιξη του 2023.

Το 2023, βάσει των προβλέψεων της Επιτροπής και συμπεριλαμβανομένων των πληροφοριών που περιέχονται στο σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος των **Κάτω Χωρών**, ο συνολικός προσανατολισμός της δημοσιονομικής πολιτικής εκτιμάται ότι είναι επεκτατικός υπό συνθήκες υψηλού πληθωρισμού. Αυτός ο επεκτατικός δημοσιονομικός προσανατολισμός δεν είναι το αποτέλεσμα της προσωρινής και στοχευμένης στήριξης των πλέον ευάλωτων νοικοκυριών και επιχειρήσεων στις αυξήσεις των τιμών της ενέργειας, ούτε του κόστους της παροχής βοήθειας στα άτομα που εγκαταλείπουν την Ουκρανία. Συνολικά, ο επεκτατικός δημοσιονομικός προσανατολισμός δεν συνάδει με τη σύσταση του Συμβουλίου. Οι Κάτω Χώρες σχεδιάζουν να χρηματοδοτήσουν πρόσθετες επενδύσεις μέσω του ΜΑΑ και άλλων ταμείων της ΕΕ, ενώ σχεδιάζουν επίσης να διατηρήσουν και τις εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις. Σχεδιάζουν να χρηματοδοτήσουν επενδύσεις για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση, μεταξύ άλλων μέσω ειδικών για τον σκοπό αυτό κονδυλίων. Συνολικά, η Επιτροπή είναι της γνώμης ότι το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος για τις Κάτω Χώρες Λουξεμβούργο συνάδει εν μέρει με τις δημοσιονομικές κατευθύνσεις που περιλαμβάνονται στη σύσταση του Συμβουλίου της 12ης Ιουλίου 2022. Η Επιτροπή καλεί τις Κάτω Χώρες να λάβουν τα αναγκαία μέτρα στο πλαίσιο της εθνικής διαδικασίας προϋπολογισμού, ώστε να διασφαλίσουν ότι ο προϋπολογισμός του 2023 συνάδει με τη σύσταση που εξέδωσε το Συμβούλιο στις 12 Ιουλίου 2022. Μολονότι οι Κάτω Χώρες έθεσαν ταχέως σε εφαρμογή μέτρα στον τομέα της ενέργειας στο πλαίσιο της απόκρισης έκτακτης ανάγκης σε επίπεδο πολιτικής όσον αφορά τις έκτακτες αυξήσεις των τιμών της ενέργειας, η παράταση υφιστάμενων και/ή η θέσπιση νέων μέτρων στήριξης για την αντιμετώπιση των υψηλών τιμών της ενέργειας θα συνέβαλλε σε μεγαλύτερη αύξηση των καθαρών εθνικά χρηματοδοτούμενων τρεχουσών δαπανών και στην αύξηση του προβλεπόμενου δημοσιονομικού ελλείμματος και χρέους το 2023. Κατά συνέπεια, είναι σημαντικό τα κράτη μέλη να εστιάσουν καλύτερα τα μέτρα αυτά στα πλέον ευάλωτα νοικοκυριά και τις εκτεθειμένες επιχειρήσεις, να διατηρήσουν τα κίνητρα για τη μείωση της ζήτησης ενέργειας και να τα αποσύρουν καθώς μειώνονται οι πιέσεις στις τιμές της ενέργειας. Η Επιτροπή είναι επίσης της γνώμης ότι οι Κάτω Χώρες έχουν σημειώσει περιορισμένη πρόοδο όσον αφορά το διαρθρωτικό μέρος των δημοσιονομικών συστάσεων που περιλαμβάνονται στη σύσταση του Συμβουλίου της 12ης Ιουλίου 2022 στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου και, συνεπώς, καλεί τις αρχές να επιταχύνουν την πρόοδο. Συνολική παρουσίαση της προόδου που έχει επιτευχθεί όσον αφορά την εφαρμογή των ειδικών ανά χώρα συστάσεων θα γίνει στις ανά χώρα εκθέσεις για το 2023 και η πρόοδος θα αξιολογηθεί στο πλαίσιο των ειδικών ανά χώρα συστάσεων που θα προτείνει η Επιτροπή την άνοιξη του 2023.

Το 2023, βάσει των προβλέψεων της Επιτροπής και συμπεριλαμβανομένων των πληροφοριών που περιέχονται στο σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος της **Πορτογαλίας**, η αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων τρεχουσών δαπανών προβλέπεται να συγκλίνει προς τη μεσοπρόθεσμη αύξηση του δυνητικού προϊόντος, με την παραδοχή της προγραμματισμένης μείωσης των μέτρων για την αντιμετώπιση των υψηλών τιμών της ενέργειας, συμπεριλαμβανομένης της προσωρινής και στοχευμένης στήριξης των ευάλωτων νοικοκυριών και επιχειρήσεων. Επομένως, η αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών ενέχει τον κίνδυνο να μη συνάδει με τη σύσταση του Συμβουλίου. Η Πορτογαλία σχεδιάζει να χρηματοδοτήσει πρόσθετες επενδύσεις μέσω του ΜΑΑ και άλλων ταμείων της ΕΕ, ενώ διατηρεί και τις εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις. Η χώρα σχεδιάζει

να χρηματοδοτήσει δημόσιες επενδύσεις στην πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση και στην ενεργειακή ασφάλεια. Συνολικά, η Επιτροπή είναι της γνώμης ότι το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος για την Πορτογαλία ενέχει τον κίνδυνο να συνάδει εν μέρει μόνο με τις δημοσιονομικές κατευθύνσεις που περιλαμβάνονται στη σύσταση του Συμβουλίου της 12ης Ιουλίου 2022. Η Επιτροπή καλεί την Πορτογαλία να λάβει τα αναγκαία μέτρα στο πλαίσιο της εθνικής διαδικασίας προϋπολογισμού, ώστε να διασφαλίσει ότι ο προϋπολογισμός του 2023 συνάδει με τη σύσταση που εξέδωσε το Συμβούλιο στις 12 Ιουλίου 2022. Μολονότι η Πορτογαλία έθεσε ταχέως σε εφαρμογή μέτρα στον τομέα της ενέργειας στο πλαίσιο της απόκρισης έκτακτης ανάγκης σε επίπεδο πολιτικής όσον αφορά τις έκτακτες αυξήσεις των τιμών της ενέργειας, η παράταση υφιστάμενων και/ή η θέσπιση νέων μέτρων στήριξης για την αντιμετώπιση των υψηλών τιμών της ενέργειας θα συνέβαλλε σε μεγαλύτερη αύξηση των καθαρών εθνικά χρηματοδοτούμενων τρεχουσών δαπανών και στην αύξηση του προβλεπόμενου δημοσιονομικού ελλείμματος και χρέους το 2023. Κατά συνέπεια, είναι σημαντικό τα κράτη μέλη να εστιάσουν καλύτερα τα μέτρα αυτά στα πλέον ευάλωτα νοικοκυριά και τις εκτεθειμένες επιχειρήσεις, να διατηρήσουν τα κίνητρα για τη μείωση της ζήτησης ενέργειας και να τα αποσύρουν καθώς μειώνονται οι πιέσεις στις τιμές της ενέργειας. Η Επιτροπή είναι επίσης της γνώμης ότι η Πορτογαλία έχει σημειώσει περιορισμένη πρόοδο όσον αφορά το διαρθρωτικό μέρος των δημοσιονομικών συστάσεων που περιλαμβάνονται στη σύσταση του Συμβουλίου της 12ης Ιουλίου 2022 στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου και, συνεπώς, καλεί τις αρχές να επιταχύνουν την πρόοδο. Συνολική παρουσίαση της προόδου που έχει επιτευχθεί όσον αφορά την εφαρμογή των ειδικών ανά χώρα συστάσεων θα γίνει στις ανά χώρα εκθέσεις για το 2023 και η πρόοδος θα αξιολογηθεί στο πλαίσιο των ειδικών ανά χώρα συστάσεων που θα προτείνει η Επιτροπή την άνοιξη του 2023.

Το 2023, βάσει των προβλέψεων της Επιτροπής και συμπεριλαμβανομένων των πληροφοριών που περιέχονται στο σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος της **Σλοβακίας**, ο συνολικός προσανατολισμός της δημοσιονομικής πολιτικής εκτιμάται ότι είναι επεκτατικός υπό συνθήκες υψηλού πληθωρισμού. Η εκτίμηση αυτή περιλαμβάνει επεκτατική συμβολή των εθνικά χρηματοδοτούμενων τρεχουσών δαπανών στον συνολικό δημοσιονομικό προσανατολισμό, αντικατοπτρίζοντας επίσης τις προαναφερόμενες σημαντικές πιστώσεις του προϋπολογισμού για την παροχή κρατικής στήριξης με σκοπό τον μετριασμό των επιπτώσεων των υψηλών τιμών της ενέργειας που δεν προσδιορίζονταν επαρκώς στο σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος. Ο επεκτατικός προσανατολισμός δεν μπορεί να θεωρηθεί στο παρόν στάδιο ότι είναι το αποτέλεσμα της προσωρινής και στοχευμένης στήριξης των πλέον ευάλωτων νοικοκυριών και επιχειρήσεων στις αυξήσεις των τιμών της ενέργειας, ούτε του κόστους της παροχής βοήθειας στα άτομα που εγκαταλείπουν την Ουκρανία. Συνολικά, η αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών δεν συνάδει με τη σύσταση του Συμβουλίου. Η Σλοβακία σχεδιάζει να χρηματοδοτήσει πρόσθετες επενδύσεις μέσω του ΜΑΑ και άλλων ταμείων της ΕΕ, ενώ διατηρεί και τις εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις. Σχεδιάζει να χρηματοδοτήσει δημόσιες επενδύσεις για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση και για την ενεργειακή ασφάλεια. Συνολικά, η Επιτροπή είναι της γνώμης ότι το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος για τη Σλοβακία συνάδει εν μέρει με τις δημοσιονομικές κατευθύνσεις που περιλαμβάνονται στη σύσταση του Συμβουλίου της 12ης Ιουλίου 2022. Η Επιτροπή καλεί τη Σλοβακία να λάβει τα αναγκαία μέτρα στο πλαίσιο της εθνικής διαδικασίας προϋπολογισμού, ώστε να διασφαλίσει ότι ο προϋπολογισμός του 2023 συνάδει με τη σύσταση που εξέδωσε το Συμβούλιο στις 12 Ιουλίου 2022. Μολονότι η Σλοβακία έθεσε ταχέως σε εφαρμογή μέτρα στον τομέα της ενέργειας στο πλαίσιο της απόκρισης έκτακτης ανάγκης σε επίπεδο πολιτικής όσον αφορά τις έκτακτες αυξήσεις των

τιμών της ενέργειας, η παράταση υφιστάμενων και/ή η θέσπιση νέων μέτρων στήριξης για την αντιμετώπιση των υψηλών τιμών της ενέργειας θα συνέβαλλε σε μεγαλύτερη αύξηση των καθαρών εθνικά χρηματοδοτούμενων τρεχουσών δαπανών και στην αύξηση του προβλεπόμενου δημοσιονομικού ελλείμματος και χρέους το 2023. Κατά συνέπεια, είναι σημαντικό τα κράτη μέλη να εστιάσουν καλύτερα τα μέτρα αυτά στα πλέον ευάλωτα νοικοκυριά και τις εκτεθειμένες επιχειρήσεις, να διατηρήσουν τα κίνητρα για τη μείωση της ζήτησης ενέργειας και να τα αποσύρουν καθώς μειώνονται οι πιέσεις στις τιμές της ενέργειας. Η Επιτροπή είναι επίσης της γνώμης ότι η Σλοβακία δεν έχει σημειώσει ακόμη πρόοδο όσον αφορά το διαρθρωτικό μέρος των δημοσιονομικών συστάσεων που περιλαμβάνονται στη σύσταση του Συμβουλίου της 12ης Ιουλίου 2022 στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου και, συνεπώς, καλεί τις αρχές να επιταχύνουν την πρόοδο. Συνολική παρουσίαση της προόδου που έχει επιτευχθεί όσον αφορά την εφαρμογή των ειδικών ανά χώρα συστάσεων θα γίνει στις ανά χώρα εκθέσεις για το 2023 και η πρόοδος θα αξιολογηθεί στο πλαίσιο των ειδικών ανά χώρα συστάσεων που θα προτείνει η Επιτροπή την άνοιξη του 2023.

Το 2023, βάσει των προβλέψεων της Επιτροπής και συμπεριλαμβανομένων των πληροφοριών που περιέχονται στο σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος της **Σλοβενίας**, ο συνολικός προσανατολισμός της δημοσιονομικής πολιτικής εκτιμάται ότι είναι επεκτατικός υπό συνθήκες υψηλού πληθωρισμού. Η εκτίμηση αυτή περιλαμβάνει επεκτατική συμβολή των εθνικά χρηματοδοτούμενων τρεχουσών δαπανών στον συνολικό δημοσιονομικό προσανατολισμό. Αυτή η επεκτατική συμβολή αντικατοπτρίζει τις προαναφερόμενες σημαντικές πιστώσεις του προϋπολογισμού για την παροχή κρατικής στήριξης με σκοπό τον μετριασμό των επιπτώσεων των υψηλών τιμών της ενέργειας για τις επιχειρήσεις. Λόγω του ανεπαρκούς προσδιορισμού των εν λόγω μέτρων στο σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος, ο επεκτατικός προσανατολισμός δεν μπορεί να θεωρηθεί στο παρόν στάδιο ότι είναι το αποτέλεσμα της προσωρινής και στοχευμένης στήριξης των πλέον ευάλωτων νοικοκυριών και επιχειρήσεων στις αυξήσεις των τιμών της ενέργειας, ούτε του κόστους της παροχής βοήθειας στα άτομα που εγκαταλείπουν την Ουκρανία. Συνολικά, η αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών δεν συνάδει με τη σύσταση του Συμβουλίου. Η Σλοβενία σχεδιάζει να χρηματοδοτήσει πρόσθετες επενδύσεις μέσω του ΜΑΑ και άλλων ταμείων της ΕΕ, ενώ διατηρεί και τις εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις. Η Σλοβενία σχεδιάζει να χρηματοδοτήσει δημόσιες επενδύσεις για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση (μεταξύ άλλων κάνοντας χρήση του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και άλλων ταμείων της ΕΕ). Συνολικά, η Επιτροπή είναι της γνώμης ότι το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος για τη Σλοβενία συνάδει εν μέρει με τις δημοσιονομικές κατευθύνσεις που περιλαμβάνονται στη σύσταση του Συμβουλίου της 12ης Ιουλίου 2022. Η Επιτροπή καλεί τη Σλοβενία να λάβει τα αναγκαία μέτρα στο πλαίσιο της εθνικής διαδικασίας προϋπολογισμού, ώστε να διασφαλίσει ότι ο προϋπολογισμός του 2023 συνάδει με τη σύσταση που εξέδωσε το Συμβούλιο στις 12 Ιουλίου 2022. Μολονότι η Σλοβενία έθεσε ταχέως σε εφαρμογή μέτρα στον τομέα της ενέργειας στο πλαίσιο της απόκρισης έκτακτης ανάγκης σε επίπεδο πολιτικής όσον αφορά τις έκτακτες αυξήσεις των τιμών της ενέργειας, η παράταση υφιστάμενων και/ή η θέσπιση νέων μέτρων στήριξης για την αντιμετώπιση των υψηλών τιμών της ενέργειας θα συνέβαλλε σε μεγαλύτερη αύξηση των καθαρών εθνικά χρηματοδοτούμενων τρεχουσών δαπανών και στην αύξηση του προβλεπόμενου δημοσιονομικού ελλείμματος και χρέους το 2023. Κατά συνέπεια, είναι σημαντικό τα κράτη μέλη να εστιάσουν καλύτερα τα μέτρα αυτά στα πλέον ευάλωτα νοικοκυριά και τις εκτεθειμένες επιχειρήσεις, να διατηρήσουν τα κίνητρα για τη μείωση της ζήτησης ενέργειας και να τα αποσύρουν καθώς μειώνονται οι πιέσεις στις τιμές της ενέργειας. Η Επιτροπή είναι επίσης της γνώμης ότι η Σλοβενία έχει

σημειώσει περιορισμένη πρόοδο όσον αφορά το διαρθρωτικό μέρος των δημοσιονομικών συστάσεων που περιλαμβάνονται στη σύσταση του Συμβουλίου της 12ης Ιουλίου 2022 στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου και, συνεπώς, καλεί τις αρχές να επιταχύνουν την πρόοδο. Συνολική παρουσίαση της προόδου που έχει επιτευχθεί όσον αφορά την εφαρμογή των ειδικών ανά χώρα συστάσεων θα γίνει στις ανά χώρα εκθέσεις για το 2023 και η πρόοδος θα αξιολογηθεί στο πλαίσιο των ειδικών ανά χώρα συστάσεων που θα προτείνει η Επιτροπή την άνοιξη του 2023.

Το 2023, βάσει των προβλέψεων της Επιτροπής και συμπεριλαμβανομένων των πληροφοριών που περιέχονται στο σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος της **Ισπανία**ς, η αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων τρεχουσών δαπανών προβλέπεται να είναι χαμηλότερη από τη μεσοπρόθεσμη αύξηση του δυνητικού προϊόντος. Συνολικά, η αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών συνάδει με τη σύσταση του Συμβουλίου. Η Ισπανία σχεδιάζει να χρηματοδοτήσει πρόσθετες επενδύσεις μέσω του ΜΑΑ και άλλων ταμείων της ΕΕ, ενώ διατηρεί και τις εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις. Σχεδιάζει να χρηματοδοτήσει δημόσιες επενδύσεις για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση και για την ενεργειακή ασφάλεια. Συνολικά, η Επιτροπή είναι της γνώμης ότι το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος για την Ισπανία συνάδει με τις δημοσιονομικές κατευθύνσεις που περιλαμβάνονται στη σύσταση του Συμβουλίου της 12ης Ιουλίου 2022. Μολονότι η Ισπανία έθεσε σε εφαρμογή μέτρα στον τομέα της ενέργειας στο πλαίσιο της απόκρισης έκτακτης ανάγκης σε επίπεδο πολιτικής όσον αφορά τις έκτακτες αυξήσεις των τιμών της ενέργειας, η παράταση υφιστάμενων και/ή η θέσπιση νέων μέτρων στήριξης για την αντιμετώπιση των υψηλών τιμών της ενέργειας θα συνέβαλλε σε μεγαλύτερη αύξηση των καθαρών εθνικά χρηματοδοτούμενων τρεχουσών δαπανών και στην αύξηση του προβλεπόμενου δημοσιονομικού ελλείμματος και χρέους το 2023. Κατά συνέπεια, είναι σημαντικό τα κράτη μέλη να εστιάσουν καλύτερα τα μέτρα αυτά στα πλέον ευάλωτα νοικοκυριά και τις εκτεθειμένες επιχειρήσεις, να διατηρήσουν τα κίνητρα για τη μείωση της ζήτησης ενέργειας και να τα αποσύρουν καθώς μειώνονται οι πιέσεις στις τιμές της ενέργειας. Συνολική παρουσίαση της προόδου που έχει επιτευχθεί όσον αφορά την εφαρμογή των ειδικών ανά χώρα συστάσεων θα γίνει στις ανά χώρα εκθέσεις για το 2023 και η πρόοδος θα αξιολογηθεί στο πλαίσιο των ειδικών ανά χώρα συστάσεων που θα προτείνει η Επιτροπή την άνοιξη του 2023.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ: Η μεθοδολογία και οι παραδοχές στις οποίες στηρίζονται οι φθινοπωρινές προβλέψεις 2022 της Επιτροπής

Σύμφωνα με το άρθρο 7 παράγραφος 4 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 473/2013, «η μεθοδολογία και οι παραδοχές των πλέον πρόσφατων οικονομικών προβλέψεων των υπηρεσιών της Επιτροπής για κάθε κράτος μέλος, μεταξύ άλλων ο υπολογισμός του αντικτύπου των συνολικών δημοσιονομικών μέτρων στην οικονομική ανάπτυξη επισυνάπτονται στη γενική εκτίμηση». Οι παραδοχές στις οποίες βασίζονται οι φθινοπωρινές προβλέψεις 2022 της Επιτροπής, που εκπονούνται αυτοτελώς από το προσωπικό της Επιτροπής, επεξηγούνται στο ίδιο το έγγραφο προβλέψεων[24].

Τα δημοσιονομικά δεδομένα έως το 2021 βασίζονται σε στοιχεία που κοινοποιήθηκαν από τα κράτη μέλη στην Επιτροπή πριν από την 1η Οκτωβρίου 2022 και επικυρώθηκαν από την Eurostat στις 21 Οκτωβρίου 2022. Η Eurostat δεν προέβη σε τροποποιήσεις των στοιχείων που υποβλήθηκαν από τα κράτη μέλη κατά τη διάρκεια του γύρου υποβολής στοιχείων του φθινοπώρου 2022, ούτε διατύπωσε σχετικές επιφυλάξεις.

Όσον αφορά τις προβλέψεις, καταγράφηκαν μέτρα για τη στήριξη της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας σύμφωνα με την απόφαση της Eurostat της 15ης Ιουλίου 2009[25]. Με την επιφύλαξη διαφορετικής κοινοποίησης του οικείου κράτους μέλους, οι εισφορές κεφαλαίου που είναι επαρκώς γνωστές έχουν συμπεριληφθεί στις προβλέψεις ως χρηματοοικονομικές συναλλαγές, δηλαδή ως αυξητικές για το χρέος, αλλά όχι για το έλλειμμα. Οι κρατικές εγγυήσεις για τραπεζικές υποχρεώσεις και καταθέσεις δεν περιλαμβάνονται ως δημόσιες δαπάνες, εκτός εάν υπάρχουν στοιχεία που αποδεικνύουν ότι έχουν καταπέσει τη στιγμή που είχαν οριστικοποιηθεί οι προβλέψεις. Ωστόσο, τα δάνεια που χορηγήθηκαν σε τράπεζες από την κυβέρνηση, ή από άλλες οντότητες που κατατάσσονται στον τομέα του δημοσίου, συνήθως προστίθενται στο δημόσιο χρέος.

Για το 2023, λαμβάνονται υπόψη οι προϋπολογισμοί που εγκρίθηκαν ή που υποβλήθηκαν στα εθνικά κοινοβούλια και όλα τα άλλα μέτρα που είναι επαρκώς γνωστά. Όλα τα στοιχεία που περιλαμβάνονταν στα σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων που υποβλήθηκαν έως τα μέσα Οκτωβρίου αποτυπώνονται στις φθινοπωρινές προβλέψεις. Για το 2024, η παραδοχή «αμετάβλητης πολιτικής» που χρησιμοποιήθηκε στις προβλέψεις συνεπάγεται την παρέκταση των τάσεων των εσόδων και των δαπανών, και τη συμπερίληψη των μέτρων που έχουν γίνει επαρκώς γνωστά.

Τα ευρωπαϊκά συγκεντρωτικά στοιχεία για το χρέος της γενικής κυβέρνησης στα έτη 2022-2024 που καλύπτονται από τις προβλέψεις δημοσιεύονται σε μη ενοποιημένη βάση (δηλαδή δεν διορθώθηκαν για τα διακυβερνητικά δάνεια). Για να εξασφαλίζεται η συνέπεια στις χρονολογικές σειρές, τα ιστορικά δεδομένα δημοσιεύονται επίσης στην ίδια βάση. Οι προβολές για το χρέος της γενικής κυβέρνησης για τα επιμέρους κράτη μέλη κατά την περίοδο 2022-2024 περιλαμβάνουν τις επιπτώσεις των εγγυήσεων στο Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοοικονομικής Σταθερότητας (ΕΤΧΣ), τα διμερή δάνεια σε άλλα κράτη μέλη και τη

[24] Μεθοδολογικές παραδοχές στις οποίες στηρίζονται οι φθινοπωρινές προβλέψεις 2022 της Επιτροπής, διαθέσιμες στη διεύθυνση: https://economy-finance.ec.europa.eu/system/files/2022-11/ip187_en_0.pdf

[25] Διατίθεται στη διεύθυνση: http://ec.europa.eu/eurostat/documents/1015035/2041337/FT-Eurostat-Decision-9-July-20093--final-.pdf.

συμμετοχή στο κεφάλαιο του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας, όπως προγραμματίστηκε κατά την καταληκτική ημερομηνία των προβλέψεων[26].

[26] Σύμφωνα με την απόφαση της Eurostat, της 27ης Ιανουαρίου 2011, σχετικά με τη στατιστική καταγραφή των ενεργειών που έχουν αναληφθεί από το ΕΤΧΣ, η οποία διατίθεται στη διεύθυνση: http://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/5034386/2-27012011-AP-EN.PDF.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ: Ανάλυση της βιωσιμότητας του χρέους και ανάλυση ευαισθησίας

Στο παρόν παράρτημα παρουσιάζεται ανάλυση ευαισθησίας της πορείας του δημόσιου χρέους σε περίπτωση ενδεχόμενων μακροοικονομικών κλυδωνισμών, όπως απαιτείται βάσει του άρθρου 7 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 473/2013. Οι στοχαστικές προβολές του χρέους χρησιμοποιούνται για να αξιολογηθούν οι πιθανές επιπτώσεις στη δυναμική του δημόσιου χρέους, που προκύπτουν από τους κινδύνους για την αύξηση του ονομαστικού ΑΕΠ, τις εξελίξεις στις χρηματοπιστωτικές αγορές, και τους δημοσιονομικούς κλυδωνισμούς που επηρεάζουν τη δημοσιονομική θέση των κυβερνήσεων ([27]).

Οι στοχαστικές προβολές εξηγούν τη μακροοικονομική αβεβαιότητα όσον αφορά δύο «κεντρικά» σενάρια προβολών του χρέους κατά την περίοδο 2023-2027: το σενάριο των φθινοπωρινών προβλέψεων 2022 της Επιτροπής και το σενάριο των σχεδίων δημοσιονομικών προγραμμάτων (ΣΔΠ) του 2023. Σε αμφότερες τις περιπτώσεις, η συνήθης παραδοχή περί αμετάβλητης δημοσιονομικής πολιτικής υιοθετείται πέραν του χρονικού ορίζοντα των προβλέψεων ([28]).

Εφαρμόζονται κλυδωνισμοί στις μακροοικονομικές συνθήκες που γίνονται δεκτές στο κεντρικό σενάριο, ώστε να επιτευχθεί η κατανομή όσον αφορά τις πιθανές πορείες του χρέους (ο «κώνος» στα διαγράμματα σε σχήμα βεντάλιας που απεικονίζονται στο διάγραμμα ΙΙΙ.1). Ο κώνος αντιστοιχεί σε ευρεία σειρά πιθανών μακροοικονομικών συνθηκών με 2 000 περίπου προσομοιώσεις κλυδωνισμών όσον αφορά την ανάπτυξη, τα επιτόκια και το πρωτογενές ισοζύγιο. Το μέγεθος και η συσχέτιση αυτών των κλυδωνισμών αντικατοπτρίζουν την ιστορική αστάθεια των μεταβλητών αυτών και τις σχέσεις μεταξύ τους ([29]). Ως εκ τούτου, τα διαγράμματα σε σχήμα βεντάλιας παρέχουν πιθανολογικά στοιχεία σχετικά με τη δυναμική του χρέους της ζώνης του ευρώ, λαμβάνοντας υπόψη την πιθανή εμφάνιση κλυδωνισμών στην ανάπτυξη, τα επιτόκια και το πρωτογενές ισοζύγιο, των οποίων το μέγεθος και η συσχέτιση αντανακλούν τις προηγούμενες εξελίξεις.

Κάθε διάγραμμα σε σχήμα βεντάλιας παρουσιάζει την προβαλλόμενη πορεία του χρέους σύμφωνα με το κεντρικό σενάριο ως διακεκομμένη γραμμή. Το διάμεσο αποτέλεσμα των προσομοιώσεων απεικονίζεται ως συνεχόμενη μαύρη γραμμή. Ο κώνος καλύπτει ποσοστό 80 % του συνόλου των πιθανών κατευθύνσεων του χρέους, ενώ δεν απεικονίζονται οι κατευθύνσεις που προκύπτουν από το 20 % των λιγότερο πιθανών κλυδωνισμών. Τα διαφορετικά σκιασμένα τμήματα μέσα στον κώνο αντιπροσωπεύουν διαφορετικά μέρη της συνολικής κατανομής των πιθανών κατευθύνσεων του χρέους.

---

[27] Η μεθοδολογία για τις στοχαστικές προβολές του δημόσιου χρέους που χρησιμοποιείται εδώ παρουσιάζεται στο παράρτημα Α7 του «Debt Sustainability Monitor 2019» (Παρακολούθηση της βιωσιμότητας του χρέους το 2019) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και στο Berti K. (2013), «Stochastic public debt projections using the historical variance-covariance matrix approach for EU countries» (Στοχαστικές προβολές του δημόσιου χρέους με χρήση της προσέγγισης του πίνακα των στατιστικών διακυμάνσεων-συνδιακυμάνσεων για τις χώρες της ΕΕ), European Economy Economic Paper No. 480.

[28] Στις φθινοπωρινές προβλέψεις 2022 της Επιτροπής περιλαμβάνονται μέτρα δημοσιονομικής πολιτικής που έχουν εγκριθεί, ή τουλάχιστον, έχουν εξαγγελθεί με αξιόπιστο τρόπο, καθώς και πληροφορίες που ήταν διαθέσιμες έως τις 31 Οκτωβρίου 2022. Πέραν του 2024 (τελευταίο έτος προβλέψεων), το διαρθρωτικό πρωτογενές ισοζύγιο τροποποιείται μόνο από το προβλεπόμενο (καθαρό) κόστος της γήρανσης του πληθυσμού.

[29] Λαμβάνεται ως παραδοχή ότι οι κλυδωνισμοί ακολουθούν κοινή κανονική κατανομή.

Οι προσομοιώσεις δείχνουν, με πιθανότητα 80 %, ότι για το 2023 ο δείκτης χρέους της ζώνης του ευρώ θα κυμαίνεται μεταξύ 87 % και 98 % του ΑΕΠ βάσει του σεναρίου της Επιτροπής και βάσει του σεναρίου του ΣΔΠ. Έως το 2027, είναι 50 % η πιθανότητα να είναι υψηλότερος ο δείκτης χρέους από περίπου 90 % του ΑΕΠ τόσο βάσει του σεναρίου της Επιτροπής όσο και βάσει του σεναρίου του ΣΔΠ.

Οι προβολές αυτές περιβάλλονται από πρόσθετους κινδύνους. Δεδομένου ότι το μέγεθος και η συσχέτιση των κλυδωνισμών αντικατοπτρίζει την ιστορική συμπεριφορά των μεταβλητών, η μεθοδολογία δεν ανιχνεύει την αβεβαιότητα σε πραγματικό χρόνο, ιδίως όσον αφορά την εκτίμηση του κενού παραγωγής. Η αβεβαιότητα αυτή υποδηλώνει πρόσθετη πηγή κινδύνων για τις μελλοντικές πορείες του χρέους, η οποία δεν αντικατοπτρίζεται στην παρούσα ανάλυση. Μια άλλη πηγή αβεβαιότητας αφορά την ενεργοποίηση ενδεχόμενων υποχρεώσεων, καθώς τα διαγράμματα σε σχήμα βεντάλιας αποτυπώνουν μόνο τους κινδύνους που εκδηλώθηκαν στο παρελθόν μέσω της επιδείνωσης του πρωτογενούς ισοζυγίου.

Διάγραμμα ΙΙΙ.1: Διαγράμματα σε σχήμα βεντάλιας που προέρχονται από στοχαστικές προβολές του δημόσιου χρέους γύρω από το σενάριο προβλέψεων της Επιτροπής και το σενάριο προβλέψεων των σχεδίων δημοσιονομικών προγραμμάτων· ζώνη του ευρώ

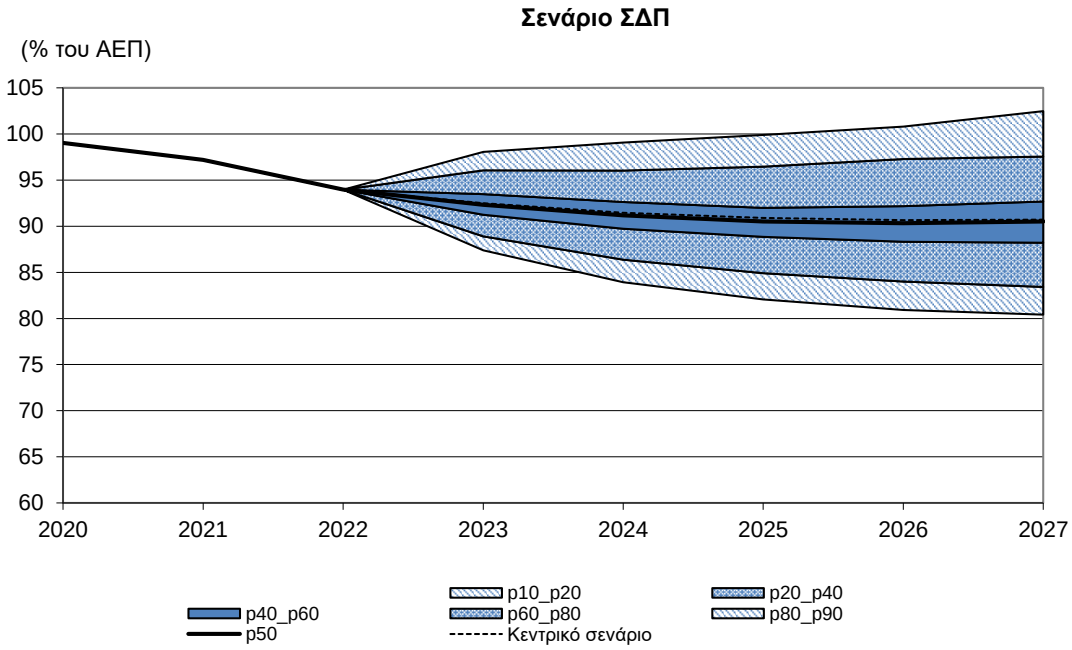

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ IV: Πίνακες

Πίνακας IV.1: Αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ (%) σύμφωνα με τα προγράμματα σταθερότητας (ΠΣ), τα σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων (ΣΔΠ) για το 2023 και τις φθινοπωρινές προβλέψεις 2022 της Επιτροπής (COM)

	2022			2023		
Χώρα	ΠΣ	ΣΔΠ	COM	ΠΣ	ΣΔΠ	COM
BE	3,0	2,6	2,8	1,9	0,5	0,2
DE	4	2,2	1,6	2,3	2,5	-0,6
EST	-1,0	1,0	-0,1	1,2	0,5	0,7
IE	6,4	10,0	7,9	4,4	4,7	3,2
EL	3,1	5,3	6,0	4,8	2,1	1,0
ES	4,3	4,4	4,5	3,5	2,1	1,0
FR		2,7	2,6		1,0	0,4
HR	3,0	5,7	6,0	4,4	0,7	1,0
IT	3,1	3,3	3,8	2,4	0,6	0,3
CY	2,7	5,7	5,6	3,8	3,0	1,0
LV	2,1	2,8	1,9	2,5	1,0	-0,3
LT	1,6	1,6	2,5	2,5	1,4	0,5
LU	1,4	2,5	1,5	2,9	2,0	1,0
MT	4,4	6,0	5,7	3,9	3,5	2,8
NL	3,6	4,6	4,6	1,7	1,5	0,6
AT	3,9	4,8	4,6	2,0	0,2	0,3
PT	5,0	6,5	6,6	3,3	1,3	0,7
SI	4,2	5,0	6,2	3,0	1,4	0,8
SK	2,1	1,9	1,9	5,3	0,6	0,5
FI	1,5	1,7	2,3	1,7	0,5	0,2
EZ	3,6	3,4	3,2	2,6	1,6	0,3

Σημείωση: Η Γαλλία δεν υπέβαλε τα προγράμματα σταθερότητας του 2022 και, ως εκ τούτου, δεν συμπεριλαμβάνεται στα συνολικά στοιχεία του ΠΣ 2022 της ζώνης του ευρώ.

Πίνακας IV.2: Ονομαστικό ισοζύγιο (% του ΑΕΠ) στα προγράμματα σταθερότητας (ΠΣ) του 2022, τα σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων (ΣΔΠ) του 2023 και τις φθινοπωρινές προβλέψεις 2022 της Επιτροπής (COM)

	2022			2023		
Χώρα	**ΠΣ**	**ΣΔΠ**	**COM**	**ΠΣ**	**ΣΔΠ**	**COM**
BE	-5,2	-5,2	-5,2	-3,6	-5,8	-5,8
DE	-4	– 3 ½	-2,3	-2	-2,0	-3,1
EST	-5,3	-2,7	-2,3	-4,8	-3,9	-3,7
IE	-0,4	0,2	0,2	0,2	1,1	0,8
EL	-4,4	-4,2	-4,1	-1,4	-2,1	-1,8
ES	-5,0	-5,0	-4,6	-3,9	-3,9	-4,3
FR		-5,0	-5,0		-5,0	-5,3
HR	-2,8	-1,5	-1,6	-1,6	-2,3	-2,4
IT	-5,6	-5,1	-5,1	-3,9	-3,4	-3,6
CY	0,0	1,2	1,1	0,4	1,7	1,1
LV	-6,5	-7,0	-7,1	-2,8	-3,3	-3,4
LT	-4,9	-2,0	-1,9	-2,4	-4,9	-4,4
LU	-0,7	-0,4	-0,1	-0,4	-2,2	-1,7
MT	-5,4	-5,8	-6,0	-4,6	-5,5	-5,7
NL	-2,5	-0,9	-1,1	-2,3	-3,0	-4,0
AT	-3,1	-3,5	-3,4	-1,5	-2,9	-2,8
PT	-1,9	-1,9	-1,9	-0,7	-0,9	-1,1
SI	-4,1	-3,8	-3,6	-3,0	-5,0	-5,2
SK	-5,1	-5,0	-4,2	-2,4	-6,4	-5,8
FI	-2,2	-1,4	-1,4	-1,7	-2,2	-2,3
EZ	-4,0	-3,9	-3,5	-2,5	-3,2	-3,7

Σημείωση: Η Γαλλία δεν υπέβαλε τα προγράμματα σταθερότητας του 2022 και, ως εκ τούτου, δεν συμπεριλαμβάνεται στα συνολικά στοιχεία του ΠΣ 2022 της ζώνης του ευρώ.

Πίνακας IV.3: Δείκτης χρέους προς το ΑΕΠ (% του ΑΕΠ) στα προγράμματα σταθερότητας (ΠΣ) του 2022, τα σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων (ΣΔΠ) του 2023 και τις φθινοπωρινές προβλέψεις 2022 της Επιτροπής (COM)

	2022			2023		
Χώρα	**ΠΣ**	**ΣΔΠ**	**COM**	**ΠΣ**	**ΣΔΠ**	**COM**
BE	108,0	105,3	106,2	108,8	108,2	107,9
DE	67	67 ¾	67,4	74	66 ¾	66,3
EST	20,7	18,8	18,7	24,1	19,8	19,3
IE	50,1	45,2	44,7	46,3	41,1	41,2
EL	180,2	169,1	171,1	168,6	161,6	161,9
ES	115,2	115,2	114,0	112,4	112,4	112,5
FR	ά.α.	111,5	111,7	ά.α.	111,2	110,8
HR	76,2	71,3	70,0	71,7	69,0	67,2
IT	147,0	145,4	144,6	145,2	143,2	143,6
CY	93,9	89,3	89,6	88,2	83,3	84,0
LV	45,7	42,0	42,4	45,2	43,0	44,0
LT	43,3	39,1	38,0	43,7	43,0	41,0
LU	25,4	24,6	24,3	25,8	26,3	26,0
MT	58,6	57,0	57,4	59,4	59,1	59,9
NL	53,1	49,8	50,3	52,7	49,5	52,4
AT	80,0	78,3	78,5	77,1	76,7	76,6
PT	120,8	115,0	115,9	115,4	110,8	109,1
SI	73,3	71,5	69,9	71,5	71,0	69,6
SK	61,6	59,8	59,6	58,0	59,0	57,4
FI	66,2	71,2	70,7	66,9	72,7	72,0
EZ	90,6	93,9	93,6	90,1	92,5	92,3

Σημείωση: Η Γαλλία δεν υπέβαλε τα προγράμματα σταθερότητας του 2022 και, ως εκ τούτου, δεν συμπεριλαμβάνεται στα συνολικά στοιχεία του ΠΣ 2022 της ζώνης του ευρώ.

Πίνακας IV.4: Προσωρινά μέτρα έκτακτης ανάγκης λόγω της COVID-19 (επίπεδα ως % του ΑΕΠ)

	2020	2021	2022	2023
AT	4,7	4,4	1,0	0,0
BE	4,5	3,0	0,5	0,0
CY	3,5	2,9	0,3	0,0
DE	2,6	4,2	1,4	0,0
EST	1,1	1,4	0,0	0,0
EL	7,6	7,2	1,8	0,0
ES	3,2	3,1	0,4	0,0
FI	2,8	1,7	0,2	0,0
FR	3,3	2,5	0,5	0,0
HR	3,6	1,8	0,4	0,0
IE	3,3	2,5	0,5	0,0
IT	4,4	3,4	1,1	0,0
LT	3,9	2,8	1,0	0,0
LU	2,3	0,8	0,1	0,0
LV	2,7	5,0	1,3	0,0
MT	6,0	4,9	1,8	0,0
NL	3,0	2,2	0,6	0,0
PT	2,3	2,2	0,9	0,0
SI	4,9	4,1	0,8	0,0
SK	2,3	3,5	1,0	0,0
EZ	3,3	3,3	0,9	0,0

Πηγή: Φθινοπωρινές προβλέψεις 2022 της Επιτροπής

Πίνακας IV.5: Δημοσιονομικό κόστος των μέτρων στον τομέα της ενέργειας κατά την περίοδο 2022-2023 (% του ΑΕΠ)

	1. Στοχευμένα μέτρα στήριξης		2. Μη στοχευμένα μέτρα στήριξης		3. Έσοδα λόγω (ειδικών φόρων επί) ακούσιων κερδών των επιχειρήσεων ενέργειας		4. Συνολικός αντίκτυπος των μέτρων στον τομέα της ενέργειας = 1 + 2 - 3	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023
AT	0,5	0,2	1,1	0,8	0,0	0,0	1,6	1,1
BE	0,2	0,2	0,7	0,5	0,1	0,2	0,9	0,4
CY	0,2	0,0	0,5	0,0	0,0	0,0	0,7	0,1
DE	0,3	0,1	0,8	1,7	0,0	0,0	1,1	1,8
EST	0,1	0,0	0,8	0,3	0,0	0,0	0,9	0,3
EL	0,4	-0,1	5,1	5,9	3,2	5,3	2,3	0,5
ES	0,5	0,0	1,1	0,2	0,0	0,1	1,6	0,0
FI	0,0	0,1	0,2	0,3	0,0	0,0	0,2	0,4
FR	0,2	0,2	1,3	1,8	0,7	1,3	0,8	0,7
HR	0,3	0,1	0,5	1,0	0,0	0,0	0,8	1,1
IE	0,2	0,0	0,1	0,2	0,0	0,0	0,3	0,2
IT	1,5	0,0	1,5	0,0	0,4	0,0	2,6	0,0
LT	0,0	0,0	1,4	1,5	0,0	0,0	1,5	1,5
LU	0,8	0,4	0,4	0,6	0,0	0,0	1,2	1,0
LV	0,5	0,1	1,5	1,3	0,0	0,0	2,0	1,5
MT	0,1	0,0	2,8	3,5	0,0	0,0	2,9	3,5
NL	0,1	0,7	0,9	1,2	0,0	0,0	1,0	1,9
PT	0,6	0,0	1,5	0,9	0,0	0,0	2,1	0,9
SI	0,5	0,0	0,4	0,1	0,0	0,0	0,9	0,2
SK	0,2	0,0	0,3	0,0	0,0	0,1	0,5	-0,1
EZ	0,5	0,1	1,1	1,1	0,2	0,4	1,3	0,9

Πηγή: Φθινοπωρινές προβλέψεις 2022 της Επιτροπής